

**Kampen for den Nordiske rases overlevelse:
Bruken av den norrøne mytologien innenfor Vigrid**

Lill-Hege Tveito

**Mastergradsoppgave i religionsvitenskap
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Universitetet i Tromsø
Våren 2007**

Forord

Ja, så sitter man her da, ved veis ende, vel vitende om at man har lagt bak seg flere år med like mye latter som tårer, like mange klapp på skulderen som slag i ansiktet. Det har vært lykkelige år, tunge år, merkelige år, men hadde jeg vært nødt til å velge på nytt ville jeg ikke vært dem foruten, tror jeg. For jeg har jo lært ufattelig mye, ikke bare fagmessig sett, men kanskje vel så mye om meg selv og om andre mennesker. Det har ikke vært bare lett å føle at man har måttet stå til rette for og forsvare seg selv og sitt valg av tema. Gleden ved å skrive, motivasjonen, inspirasjonen – alt kan bli tatt fra deg i løpet av brøkdelen av et sekund. Eller som i mitt tilfelle, umerkelig over en lengre periode med kritiske bemerkninger helt til jeg en dag bare følte meg tom innvendig og hadde mest lyst til å gi opp. Men det er i slike situasjoner man finner ut hva stahet virkelig kan være godt for, og hva det vil si å ha venner og familie som “dytter” deg videre. Og det er i slike situasjoner man lærer seg å gi en god “f” i tingenes tilstand, og om mulig løfte hodet enda et hakk høyere. Det er lov å vise verden finger`n en gang i blant! Så, akkurat nå skulle jeg sittede her i ekstatisk lykkerus fordi “jeg klarte det!!” Men jeg kan ikke stikke under en stol at det er med et visst vemod jeg nå skal la oppgaven min stå på egne ben ute i den store, skumle verden.

Aller først vil jeg få takke Tore Tvedt, Thorgrim Bredesen og de andre informantene i Vigrid for at jeg fikk lov å observere seremoniene deres og for at de velvillig har stilt opp på intervju. En spesiell takk går med dette til Thorgrim som har måttet holde ut med mine “endeløse” telefonsamtaler.

En stor takk går også til min veileder Roald E. Kristiansen, førsteamanuensis ved Institutt for Religionsvitenskap ved Universitetet i Tromsø, som med stø hånd, konstruktiv ris og ros, eksepsjonell datateknisk kompetanse, og ikke minst med en ukuelig tro på meg og mitt prosjekt (når jeg selv syntes alt så både mørkt og svart ut), har klart å “vise meg veien fra begynnelse til ferdig oppgave”.

Men det er flere som fortjener en real “tusen takk” fra meg:

- Kari Ane; for husly og godt selskap når jeg har vært i Tromsø, for at du ikke lot meg grave meg alt for langt ned i de tunge stundene, for at du holdt meg i ørene hvis jeg viste antydninger til å ville sveve for høyt og for langt, for din ærlighet og urokkelig tro på meg, for at du alltid har vært til stede med en skulder å gråte på eller rett og slett bare med en flaske vin til å filosofere over.
- Ninni & Esten; for alle de gode samtalene og telefonisk bistand når ting liksom bare stokket seg totalt og jeg selv var komplett blind for løsningene.
- Helena; for dyktig bistand med ord alle de gangene jeg mistet mine egne og hadde problemer med å finne dem igjen, og for at du alltid har hatt et øre å “låne” meg.
- Ellers alle medstudenter og ansatte ved Institutt for Religionsvitenskap, og andre personer utenfor, som har bidratt med konstruktive tilbakemeldinger, og hjelp og støtte i forhold til både større og mindre problemer.

Sist, men desidert ikke minst – det finnes to mennesker i livet mitt som fortjener den absolutt største takken av dem alle. Min kjære mamma, som har stått for tak over hodet og mat på bordet, som har bistått med barnepass i tide og utide, som har støttet meg på alle mulige måter – du har det største hjerte av gull. Og sønnen min Thomas, som tålmodig har ventet på at mamma`n skulle bli ferdig med den “evigvarende” oppgaven, som har avstått fra diverse ferier fordi der verken var penger eller tid til å dra så veldig mange steder – du er min øyensten.

Nei, jeg sitter ikke ved veis ende, jeg må bare finne ut hvilken vei jeg skal gå videre...

lill-hege, Tromsø 15.mai 2007

Innhold

Kapittel 1 Innledning	1
1.1 Problemstilling	1
1.2 Forskningsfelt	2
1.3 Vigrid	5
1.3.1 Organisasjonen	5
1.3.2 Profeten	8
1.3.3 Krigeren	9
1.4 Oppgavens oppbygging	11
Kapittel 2 Teori og metode	13
2.1 Materiale og metode for innsamling	13
2.1.1 Kildekritikk	14
2.1.2 Angående sekundærlitteratur	15
2.2 Teoretiske perspektiver	15
2.2.1 “Counterculture”	17
2.2.2 Rasisme og religiøs diskriminering	19
2.2.3 Mytologiske konsekvenser	20
2.3 Metodiske perspektiver	24
Kapittel 3 Historie og kontekst	27
3.1 Nasjonalfølelse og natur	27
3.2 Raseideologi og raselære	29
3.3 Blod, rase og religion	34
3.4 Odinisme i nyere tid	38
Kapittel 4 Det seremonielle aspektet: ”Odin er stor og nå tar vi landet vårt tilbake!”	41
4.1 Utforming	42
4.1.1 Dåp	45
4.1.2 Konfirmasjon	47
4.1.3 Volve- og Gode-initiering	50
4.2 Ritualiseringsprosesser	51
4.2.1 Seremoniene hos Vigrid som overgangsritualer	52
4.2.2 Seremoniene hos Vigrid som andre former for ritualer?	55
4.3 Seremonienes funksjoner	56

Kapittel 5 Det mytiske aspektet:	
”Odin er stor og vi tar våre forfedres minner i ny bruk!”	59
5.1 Utvalget av myter	59
5.1.1 De norrøne mytene	60
5.1.2 Øvrige narrativer	62
5.2 Mytenes funksjon(er) og ideologisk tendens	67
Kapittel 6 Det sosiale aspektet:	
”Odin er stor og vi er hans utvalgte folk!”	71
6.1 ”E-post religion”: det elektroniske fellesskapet	71
6.2 Fellesskapskonstruksjonen	72
6.3 Identitetskonstruksjonen	75
Kapittel 7 Konkluderende avslutning:	
”Odin er stor og i hans navn skal vi seire!”	79
Bibliografi	81
Primærkilder	81
Nettadresser	81
Sekundærkilder	81
VEDLEGG 1	85
VEDLEGG 2	87

Kapittel 1 Innledning

Den 12.juni 2003 var førstesideoppslaget i avisa *Nordlys* som følger: “NAZI-DÅP i Tromsø”. Avisen kunne da meddele at Vigrid, med Tore W. Tvedt i spissen, hadde vært på en dåpsturnè i Nord-Norge. Tvedt selv hevdet å ha døpt og konfirmert mer enn 10 kvinner og menn i Troms, men hvor seremoniene hadde funnet sted ville han ikke uttale seg om på grunn av frykten for forfølgelse av ungdommene. Han bekreftet imidlertid at dåp og konfirmasjon av folk i Tromsø hadde funnet sted.¹

Sånn sett hadde jeg kunnet gjennomføre mitt feltarbeid i Tromsø, men valgte likevel Østlandet. Dette fordi et feltarbeid i Tromsø ville blitt for nært mitt eget privatliv i og med at det er her jeg bor og studerer. En annen ting var at ved å ta feltarbeidet mitt sørpå fikk jeg også muligheten til lengre samtaler med de sentrale personene i Vigrid: Tore W. Tvedt og Thorgrim Bredeesen.

1.1 Problemstilling

Jeg vil i min masteroppgave se på hvordan Vigrid bruker den norrøne mytologien til å konstruere en religiøs identitet for gruppen og dens medlemmer.

Jeg vil på den ene siden se på strukturen: hvilke myter presenterer Vigrid på sine internettsider? På hvilken måte presenterer de dette utvalget av myter og hvordan vinkler de mytene? Hvordan kommer den norrøne mytebruken til uttrykk og hvilke sammenhenger inngår mytene i? På den andre siden blir det snakk om en tolkning av den funksjonen som den norrøne mytologien har i Vigrids selvpresentasjon: identitet, tenkning, ideologi og ritualer. Hvilken rolle spiller mytologien i forhold til sosiale fenomener? Formidler det mytiske noe nytt med hensyn til medlemmenes selv- og virkelighetsforståelse? “For myteforskningen må et vesentlig spørsmål være hvordan fortellingene overføres, tolkes og bearbeides i de enkelte subkulturer, men også hvor myten finnes utenom fortellingen. Myter, enten de er fortellinger eller kulturelle konstruksjoner, er symbolske komplekser som går ut på å gi menneskelige fenomener eksistensiell dybde og sosial berettigelse” (Gilhus og Mikaelsson 2001:120).

Jeg vil i oppgaven også ta hensyn til Vigrids historiske røtter fordi jeg ser en klar forbindelse bakover i tid til den tidligere ariosofien, og fordi jeg anser historie som et viktig

¹ *Nordlys* 12.juni 2003.

element når man skal snakke om det som er i dag. Sten bygger på sten, og slik blir historiens arkitektur til. Thomas Hylland Eriksen² sier blant annet at “alle bruker fortiden for å skape fellesskap eller kollektiv identifikasjon. [...] Å ødelegge menneskers fortid er en av de sikreste måtene å frata dem sin selvfølelse på” (Hylland Eriksen 1996:8). En annen viktig ting er at: “Mytene synes faktisk å ha noe allmennmenneskelig ved seg; noe universelt og dybtgripende som har å gjøre med det å være menneske, ganske enkelt. De kan derfor ikke avfeies som falsk bevissthet; de må forstås som et fundamentalt uttrykk for den menneskelige væremåte” (Hylland Eriksen 1996:19).

En ting er sikkert, innenfor det meste av den litteraturen som er tilgjengelig angående nyhedenskap, nazisme etc. så vil det finnes momenter som både kan nagle, men også forsvare Vigrid som organisasjon. Men jeg vil ettertrykkelig gjøre oppmerksom på at det vedkommer ikke mitt prosjekt som sådan hvorvidt det Vigrid mener og står for er rett eller galt. Organisasjonen Vigrid er et brennbart tema, og fra mitt eget ståsted i skrivende stund er det ikke relevant for en faglig undersøkelse av fenomenet Vigrid å ta politisk stilling til spørsmålet.

1.2 *Forskningsfelt*

Det har ikke lyktes meg å finne noe forskningsmateriale som går direkte på Vigrid som organisasjon.³ Men det finnes en del forskningslitteratur som går på sammenknyttingen av norrøn religion til nazisme/nynazisme/nasjonisme generelt, og også om nazistisk okkultisme og ariosofi.

Hovedoppgaven til *Gry B. Mørk* (2002) omhandler den norrøne orienteringen innenfor norsk black metal musikk, og hun jobber mye med tolkning av tekster hos norske black metal-band. Likheten mellom Mørk sitt prosjekt og mitt eget er at vi begge har med “lukkede miljøer” å gjøre, samt at det hun eventuelt møtte av skeptisisme er noe jeg møter. En annen ting er at begge disse miljøene har blitt utsatt for “hets” i media i tillegg til å ha blitt knyttet opp mot nasjonalisme og nynazisme.

² Thomas Hylland Eriksen har et ganske annet, og mer positivt, syn på mytenes betydning og vesen sett i forhold til Lincoln og McCutcheon. Når jeg likevel har valgt å bruke Hylland Eriksen, i tillegg til Lincoln og McCutcheon, så er det nettopp som en form for motpol til de to sistnevnte.

³ Det finnes elever rundt om på ungdomsskoler og videregående skoler som har gjort små prosjekter om Vigrid. I henhold til flere samtaler med Thorgrim Bredesen har jeg fått forståelse for at jeg er den første og, enn så lenge, den siste studenten som har fått kommet så tett inn på Vigrid som jeg har gjort med blant annet observasjon av seremonier.

Jeg tolker, ut fra Mørks oppgave, at norsk black metal, på lik linje med åsatro, er i opposisjon til kristendommen; at man her kan snakke om motsatte miljøer. Den norrøne tradisjonen betraktes innenfor norsk black metal som den “opprinnelige” og “autentiske” kulturarv for mennesker av norsk/nordisk/germansk avstamning, og at dette er en av grunnene til at man har valgt norrøn orientering framfor satanistisk. “Den norrøne tradisjonen forstås som den hjemlige og egentlige tradisjonen, hvilket vitner om en oppfatning av identitet, religion og kultur som stedsforankret” (Mørk 2002:64). Mørk snakker også om *retradisjonisering*⁴ som hun forstår som “[...] en mer eller mindre utstrakt ’gjenbruk’ og rekontekstualisering av eldre tradisjonselementer. Begrepet brukes ofte i forbindelse med bruk av gamle, førkristne og stedegne religiøse og kulturelle tradisjoner i vår samtid, og kalles i så tilfelle nypaganisme eller nyhedendom” (Mørk 2002:91). I korthet forstår jeg norsk black metal, ut fra Mørks oppgave, som opptatt av det germanske, det rase-rene, det nordiske, og det norrøne, samt at man innen dette miljøet finner sjatteringer av både den “ufarlige” nasjonalromantiske mentalitet, og den mer aggressive og ekskluderende retningen (Mørk 2002:101). Dette er aspekter man finner igjen i åsatro.

Hovedoppgaven til *Jorunn Eie* (1996) er en samtidsanalyse av identitetskonstruksjonen hos odinister i England. Hun sier selv at hun utelater de viktigste historiske linjene og går for en synkron tilnærming ved å studere et samtidsfenomen i en begrenset tidsperiode. Hun hevder at “[...] vi kan få en forståelse for dagens fenomen uten å se på hva ariosofen som Guido von List og Jörg Lanz von Liebenfels sto for. [...] Dagens odinister i England er mer enn et resultat av direkte og bevisste forbindelser til idè-strømningene i Tyskland for 100 år siden [...]” (Eie 1996:2).

Eie brukte forskjellige metoder for å kommunisere med sine informanter på og å samle inn materiale: brevveksling, intervjuer, og deltagende observasjon. Hun inntok sågar lærlingstatus i noen av åsatrogruppene slik at hun fikk tilgang til å delta på delvis lukkede arrangementer (Eie 1996:3-4). Hun hadde i utgangspunktet et ønske om å dra til England, bl.a. på grunn av den dårlige mottagelsen hun fikk fra åsatrogrupper i Norge. Hun oppdaget at det var lettere å få tak i informasjon utenlands enn i hjemlandet, og at holdningen var en annen. Eie mener at situasjonen i Norge mye må skyldes Varg Vikernes med sine vekslende identiteter som satanist, odinist og nazist. “Hele det paganistiske miljøet er blitt stigmatisert på grunn av ham [...]” (Eie 1996:5).

⁴ Jorunn Eie bruker begrepet “revitalisering”.

Det er identitetsprosessen som er viktig for Eie når hun vil finne hva det er som gjør at dagens mennesker søker til odinismen: “Gjennom å undersøke hvorfor de revitaliserer germansk hedendom, får vi fram hvilken betydning religion har for odinistenes identitetskonstruksjon” (Eie 1996:7). Eie bruker begrepene “odinisme” og “åsatro” som synonymer fordi begge begrepene er nykonstruerte, og fordi hun oppdaget etter hvert, blant odinistene, flere valgmuligheter for hva de kunne kalle seg (Eie 1996:8 og 44). Jeg vil her si meg enig med én av Eies informanter som anser “odinisme” som et begrep for de som setter Odin fremst av alle gudene, og at åsatro heller er et mer samlende perspektiv hvor polyteismen understrekes (Eie 1996:46). Man får da odinisme som underkategori til åsatro, som igjen blir en underkategori til nypaganisme.

En annen forsker, som ser på åsatro i forhold til høyreekstremisme og nyreligiøsitet, er *Stefanie von Schnurbein*. Artikkelen “Fornyet naturreligion eller rasistisk kult? Moderne åsatro-grupper i Tyskland og Norden” (1994) er et sammendrag av hovedtesene og resultatene fra hennes doktoravhandling⁵ (Schnurbein 1994:127). I artikkelen argumenterer Schnurbein for, og begrunner, følgende hovedtese: “[...] moderne åsatrogrupper kan danne et bindeledd mellom den politiske høyreekstremismen og nye esoteriske bevegelser” (1994:117). Dette gjør hun ved å gi et overblikk over de viktigste åsatrogruppene i Tyskland og de skandinaviske land, samt belyse det sentrale trosinnhold og de aktiviteter som er felles for gruppene. Hun skildrer gruppenes verdensbilde og religion, menneskebilde, politiske idèer, kultpraksis og aktiviteter i store trekk (Schnurbein 1994:121).

Schnurbein påpeker at det først og fremst er kritikk av den moderne vestlige verden som er motivet bak oppslutningen om åsatroen: ødeleggelse av miljøet og oppløsning av tradisjonelle samfunnsstrukturer. I tillegg kan kritikken også forstås som “[...] et uttrykk for en søken etter meningen med livet” (Schnurbein 1994:118). Åsatroen kan sies å ha sin forløper i en okkultisk retning i Tyskland på begynnelsen av forrige århundre. Denne retningen, *ariosofi*, prøvde å erstatte de østlige elementene innenfor teosofien med den norrøne mytologien, og de var politisk sett ganske nasjonalistisk, rasistisk og imperialistisk (Schnurbein 1994:119). Ariosofien er også en del av en annen større sammenheng, nemlig en søken etter en tysk/germansk nasjonal religion. Det ble grunnlagt flere religiøse grupper særlig etter første verdenskrig, og disse ble samlet i 1933 i *Deutsche Glaubensbewegung*. Håpet var en offisiell anerkjennelse fra den nasjonalsosialistiske staten, men det gikk ikke bedre med dem enn med ariosofene (ibid.). Ifølge Schnurbein er en slik søken etter en

⁵ Von Schnurbein, Stefanie. 1992. *Religion als Kulturkritik. Neugermanisches Heidentum im 20. Jahrhundert*. Heidelberg: Winter.

nasjonal rase-religion noe som ser ut til å ha vært et fenomen særlig begrenset til Tyskland. Men slik jeg hittil oppfatter Vigrid, er dette en karakteristikk som også passer på dem.

Julie Eikemo Prestø (2004) fokuserer i sin hovedoppgave på religiøse symboler som Nasjonal Samling bevisst brukte i sin propaganda for å presentere og legitimere sin ideologi. Religiøse symboler og mytiske elementer var en del av nazismen, og skulle sette fokus på den ariske rases overlegenhet. “Nazistene visste å ta i bruk virkemidler som kunne vekke folks følelser for det nasjonale, vekke samhørighet og skape identitet” (Eikemo Prestø 2004:7). Eikemo Prestø er ute etter hvilke symbolske motiver som finnes på plakatene, og hvilken funksjon og budskap disse hadde (2004:21). Da Nasjonal Samling ble stiftet som parti i 1933, så var det med utgangspunkt i vikingtiden, den heroiske norske fortid, og en rekke elementer ble hentet fra norrøn mytologi; blant annet er nazistenes hilsemåte, “heil”, gammel og kan føres tilbake til norrøn tid (Eikemo Prestø 2004:12).

1.3 Vigrid

Det følgende vil gi en kort presentasjon av Vigrid som organisasjon, samt to av opphavsmennene. Vigrid er i den store religiøse sammenhengen en ung organisasjon. De som er med i Vigrid bruker konsekvent ikke ordet “medlem”, men snakker heller om “det å være en vigrider” eller også om “å være med i Vigrid”.

1.3.1 Organisasjonen

Vigrid ble startet av *Tore Wilhelm Tvedt* 1.januar 1999 sammen med *Thorgrim Bredesen*, samt to personer til. Av disse er det i dag (2007) kun Tvedt og Bredesen som er aktive.⁶

På nettsidene kan man lese at “Vigrid er et etnisk/religiøst fellesskap som vil utvikle et Nordisk samfunn basert på Nordisk religion og Nordiske verdi- og kulturnormer”.⁷ Av “utenforstående” blir Vigrid blir sett på og karakterisert som en rasistisk, nasjonalsosialistisk, nynazistisk organisasjon. Vigrid har “10 bud” for sine aktører:⁸

- 1) null kriminalitet
- 2) total rusfrihet
- 3) null aggressiv vold
- 4) totalt lovlig selvforsvar

⁶ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

⁷ <http://www.vigrid.net/maalkontakter.htm> (utskrift 26.01.2005).

⁸ <http://www.vigrid.net/aktorbud.htm> (utskrift 26.01.2005).

- 5) null tro på propagandaens løgner
- 6) total tro på egen moralske rett
- 7) null frykt for terror
- 8) total bygging av Vigrid
- 9) null tillit til terrorister
- 10) total religiøs tro.

Dette er “bud” for de som er totalt dedikert og engasjert i kampen, altså aktørene, og som vil vie sitt liv til den. Dette er ikke et krav som stilles til de andre, de “vanlige” vigriderne, men det er et krav til de som sier “Jeg legger mitt liv i Odins hender, led meg til seier eller Valhall!”, noe både Tvedt og Bredesen følger.⁹ Av religiøse aktiviteter tilbyr Vigrid dåp, konfirmasjon og bryllup, samt initiering til Volve og Gode, i tillegg til sosiale aktiviteter som paintball og grillturer, hvor de gjerne utbringer en skål for Odin. Etter det jeg har fått forståelse for, så tilbyr de også selvforsvarstrening og trening i våpenbruk, men dette går ikke like tydelig fram av nettsidene. De utgir også månedsmagasinet “Vigrid”, samt skriver egne artikler på sine hjemmesider.

Selve navnet Vigrid har to betydninger. På den ene siden henspiller navnet på slagmarken der Ragnarok skulle finne sted, Vigridvollen. Man kan blant annet lese i Vavtrudnesmål:

18. Vigrid heter vollen,
 som valplass blir
 for Surt og de milde makter;
 hundre raster
 rekker hver side
 av vollen som venter dem.
 (Holm-Olsen [1975]1993:64)

På den andre siden betyr Vigrid “Vårt Nettverk”.¹⁰

Vigrid har to grunnprinsipper. *Grunnprinsipp 1*: “Vigrid er et nettverksbasert samfunn hvor den formelle struktur til enhver tid er lik den uformelle struktur som til enhver tid samsvarer med de mest moderne muligheter til nettverksbasert kommunikasjon. Formell struktur = uformell struktur = nettverk.” Vigrid ser seg som “[...] det første samfunnet som helt konsekvent frigjør seg fra hierarkiske strukturer som kun har til hensikt å gjøre dem som har makten mektigere eller sikre små maktklikker privilegier. Slikt eksisterer ikke i Vigrid.” Vigrid ønsker å “[...] modernisere vår samfunnsstruktur slik at de fascistisk-inspirerte

⁹ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

¹⁰ Etter gammelgotisk hvor grid = nettverk (www.vigrid.net).

hierarkiene som fører til at høyreekstreme krefter får fritt spillerom til å bygge diktaturene sine endelig kan bekjempes effektivt.”¹¹

Grunnprinsipp 2: “Begrepene folk, kultur, moral og religiøse holdninger og tro er uløselig knyttet til og henger sammen med hverandre gjennom folkets utvikling over titusener av år. Folk = Kultur = Moral = Religiøs Tro.” I forhold til dette mener Vigrid at man kan

[...] ikke ta en religion fra et folk og overføre gjennom maktmisbruk, trusler og hjerne-manipulering på et annet folk uten at det mottagende folket forkvakles. [...] En slik hjernevasking vil folket når som helst under gunstige forhold hive av seg og søke tilbake til sine åndelige røtter.¹²

Religion, ifølge Tvedt, ligger genetisk i oss: den norrøne religionen er ikke noe man velger, den ligger i blodet, folket og kulturen, og den er en sak mellom en selv og ens natur/religiøse oppfatning.¹³

En av Vigrids viktigste “kampsaker” kan synes å være at det nordiske blod igjen skal bli rent og at den nordiske rase skal overleve. Til å underbygge dette hevder de at:

Vår Nordiske ætt har i det siste århundredet vært utsatt for et nærmest totalt folkemord. Folk av europeisk avstamning utgjør i dag under 7% av jordens befolkning. Dette relative folkemordet på oss er en del av det Ragnarok som kan være beskrevet i våre religiøse verker.¹⁴

Det er særlig to mål som er nådd så langt etter oppstarten av Vigrid. Det ene er at “alle” skal vite om organisasjonen, at de er kjent fra nord til sør. Det andre er at det holdes seremonier i alle landsdelene. Via grupperinger og personer er Vigrid nå landsdekkende. Sommeren 2004 hadde Vigrid kanskje den mest spesielle dåpen så langt, da en kvinne og hennes svigerdatter, samt dennes nyfødte datter, lot seg døpe samme dag – en slags generasjonsdåp. I tiden som kommer blir det viktig for Vigrid å skape en klar linje gjennom samfunnet som bevisstgjør folket på at “enten støtter man bevisst/ubevisst folkemordet på vårt folk, eller så tar man et klart standpunkt i mot”.¹⁵ I følge Thorgrim Bredesen er Vigrid den eneste organisasjonen i Norge som klart sier at de vil ha et “Nordisk Norge”. De ønsker dog ikke en reaksjon i form av vekkelse (slik som hos enkelte kristne grupper), men heller å bevisstgjøre folket på sin egen (norrøne) religion og rase, samt på hvilken måte disse er nært knyttet opp til hverandre.¹⁶

¹¹ <http://www.vigrid.net/grunnprinsipper.htm> (utskrift 26.01.2005).

¹² <http://www.vigrid.net/grunnprinsipper.htm> (utskrift 26.01.2005).

¹³ Samtale med Tore Tvedt 25/5-04.

¹⁴ <http://www.vigrid.net/faktavigrid.htm> (utskrift 26.01.2005).

¹⁵ Samtale med Thorgrim Bredesen 1/11-06.

¹⁶ Samtale med Thorgrim Bredesen 1/11-06.

1.3.2 Profeten

Tore W. Tvedt (født 1943) ledet sin første dåpsseremoni på Evje i mai 2000. Tvedt hevder at han og Vigrid må

”[...] gjøre det vi kan for å gi deg sannferdig informasjon om hva og hvorfor samfunnet har utviklet seg slik det nå engang har, og hva vi kan gjøre for å bygge en ny og bedre verden. En slik ny og bedre verden må selvfølgelig være basert på hver enkelt rases mulighet for å utvikle seg ut fra sin egenart.”¹⁷

I forhold til dette skal Vigrid og den nordiske rase kjempe mot “folkemordet og undertrykkelsen”, samt kjempe for frihet og fred for folket.

”Vi som Vigridere og renses i Odins navn mellom ild og is og fått retten til å smykke oss med tittelen menneske (ske = skiri = rens) er i frontlinjen i denne kulturelle, moralske og religiøse frigjøringskampen for å sikre at også vi som er av nordisk ætt skal ha rett til å utvikle oss i henhold til vår egen historiske bakgrunn i våre egne historiske landområder.”¹⁸

Tvedt har i Vigrid blant annet en rolle som Gode. Dette betyr at han kan døpe, confirmere og vigsle (på like linje med andre Goder og Volver i Vigrid) de som måtte ønske det. Tvedt er i tillegg til å være Gode også Odins profet. Om sin åpenbaring sier Tvedt at han den 18. desember 1994 ble frelst av Odin på den måten at han

”[...] ble fylt av en lys og varm kraft som løftet meg ut av sengen om morgenen og ba meg pakke sakene mine og følge Odin i kampen for å frelse hans utvalgte folk (oss Nordiske) fra det folkemordet som vi i dag er utsatt for.”¹⁹

Han overførte alt av sine eiendeler til familien og dro til syd- og mellom-Europa hvor han studerte historie, religionshistorie og flere språk (engelsk, tysk, fransk, nederlandsk, samt noe spansk, italiensk og russisk). Han hadde ingen idé om noen form for organisasjon, men han visste at han hadde fått et kall av Odin og en ordre om å bygge Odins rike for hans folk. Tvedts “studiereise” rundt i Europa ble hans utdanning for den jobben som skulle komme.²⁰

Jeg tolker Tore W. Tvedts posisjon i Vigrid dit hen at det er han som er den religiøse lederen. Hos religiøse ledere finner man ofte at de innehar evnen til å vinne innflytelse og autoritet over andre; karisma. Men det er ikke bare hos religiøse ledere man finner fenomenet karisma. Også hos ideologiske ledere, politikere, lærere m.fl. kan man snakke om karisma i en utvidet betydning. Men karisma er ikke noe en person har. Karisma defineres ut fra det forholdet som oppstår mellom personen og de menneskene vedkommende dyrkes av. Den

¹⁷ <http://www.vigrid.net/grunnleggeren.htm> (utskrift 26.01.2005) .

¹⁸ <http://www.vigrid.net/grunnprinsipper.htm> (utskrift 26.01.2005).

¹⁹ http://www.vigrid.net/elever_studenter_sp52.htm (utskrift 26.01.2005).

²⁰ Samtale med Tore Tvedt 25/5-04.

religiøse leder skapes i så måte mer av sine tilhengere, enn han/hun skaper seg selv (Rothstein 1996:236-237). Selv om det i Vigrid ikke opereres med begreper som ledere, eller noe form for hierarki, mener jeg likevel at det er en logisk konsekvens at Tvedt, i kraft av sin rolle som “Odins profet” og “Gode”, blir sett opp til av vigriderne.

I februar 2006 skjedde det dog en forandring i Vigrid. Tvedt trakk seg helt tilbake etter hvert som Bredeesen jevnlig har overtatt oppgavene en etter en til det ikke gjensto flere oppgaver for Tvedt. Som følge av dette ble Tvedts telefonabonnement sagt opp slik at blant annet media ikke kan nå ham direkte, da han ikke lenger kommer til å uttale seg til dem. Alle henvendelser skal nå gå via Bredeesen.²¹ Kort sagt betyr dette at Tvedt har trukket seg bort fra rampelyset og den eksterne virksomheten i Vigrid, men ikke den interne. I forhold til dette skal han videre framover konsentrere seg mer på den indre, religiøse delen av organisasjonen, og Odins virke.²²

1.3.3 Krigeren

Thorgrim Bredeesen (født 1980) startet som nevnt Vigrid sammen med Tvedt. Bredeesen hadde, i følge ham selv, en standard middelklasseoppvekst, samt foreldre med arbeiderpartirøtter på lokalt plan. Han gikk Steinerskolen før videregående. Våren 2006 fikk han bachelorgrad i statsvitenskap med fordypning i menneskerettigheter og flerkulturell forståelse, og hans kull var det første med en slik bachelor.²³

Høsten 2003 ble Bredeesen initiert til Gode, som den første etter Tvedt. Før dette hadde han blitt døpt og konfirmert etter Vigrids mønster, og alle seremoniene ble utført av Tvedt.²⁴ Det at Bredeesen er Gode medfører at han står fritt til å utføre egne seremonier. Han hadde ikke et slikt kall som Tvedt, men ser seg som Odins “ydmyke kriger” her på jord, som en som har funnet sin plass i samfunnet og universet, som en del av Odins hær her i Midgard. Derfor føler han også en total indre ro.²⁵ I det ligger det at han har funnet Odins vei og en indre harmoni, og får kraft gjennom renhet i religionen. På den måten mener han at han har blitt den personen det er meningen han skal være.²⁶

Bredeesen sier selv at han ikke er, og aldri har vært, noen idol-dyrker, men at det selvfølgelig finnes personer som påvirker og inspirerer hans aktivitet og sympatier. Han ser

²¹ <http://www.vigrid.net/vaarprofet.htm> (utskrift 03.04.2006).

²² Samtale med Thorgrim Bredeesen 1/11-06.

²³ Samtale med Thorgrim Bredeesen 1/11-06.

²⁴ Samtale med Thorgrim Bredeesen 1/11-06.

²⁵ Intervju med Thorgrim Bredeesen 27/11-04.

²⁶ Samtale med Thorgrim Bredeesen 1/11-06.

seg selv som en praktisk mann, som bedømmer folk ut fra det de skaper. Tvedt er for Bredeesen en foregangsfigur som han ser opp til i dag, men uten at det har med persondyrkelse å gjøre. Bredeesen sier at han alltid har hatt troen på en “urkraft”, uten at dette har vært like definert bestandig. Når så da den norrøne religionen ble presentert for ham, falt alle bitene på plass, alt “stemte”. For Bredeesen handler dette om en “blodsreligion”, en religion han mener er en naturlig del av oss som nordiske mennesker.²⁷

Som nevnt i kap.1.3.2 skjedde det i februar 2006 et “lederskifte” i Vigrid. For Thorgrim Bredeesen betød dette at det er han som nå tar seg av seremoniene (organiserer og holder). Han har også ansvaret for Vigrid overfor offentligheten og media, selv om han helst styrer unna media pga hets. Utover dette fungerer Bredeesen som kontaktperson for de nye som vil inn i Vigrid, og som veileder for Godene og Volvene som vil bygge Vigrid videre. I tillegg driver han månedsmagasinet, et blad som vigriderne kan abonnere på dersom de ønsker det. Dette magasinet har et større religiøst innhold enn nettsidene, blant annet ved tolkninger av religiøse tekster. På denne måten holdes religionen mer innad enn utad.²⁸ På lik linje med Tvedt, mener jeg Bredeesen har en noe opphøyet status i Vigrid. Selv om han i størst mulig grad vil unngå media, er han likevel Vigrids ansikt og stemme utad mot samfunnet, i tillegg til at han er både kontaktperson og veileder innenfor Vigrid.

Bredeesen ønsker å fortsette i “samme spor” slik Tvedt har ført Vigrid så langt. På den andre siden er Vigrid kommet så langt nå at Bredeesen mener det også er viktig å konsentrere seg mer om det som er oppnådd og bygge videre internt (ikke så mye eksternt), samt utvikle religionen og seremoniene videre, ikke bare “jage etter nye folk”. I utgangspunktet er det da heller ikke noe ønske om politisk makt. Skulle derimot mulighetene være til stede, blir saken en annen. Men i første omgang blir de av vigriderne som ønsker å drive politisk aktivitet anbefalt å melde seg inn i allerede eksisterende partier (for eksempel FrP og Ap) men da med forankring i det norrøne, at de på en måte “tar det med seg inn”. Vigrid er først og fremst en *religiøs* gruppe. I forhold til dette mener Bredeesen at politikk og religion er uløselig knyttet sammen, men at dagens politikk er skadelig for religionen. Han ser politikk som et verktøy for å gjøre samfunnet til det beste for (det nordiske) folket, og selv om Vigrid er en religiøs organisasjon, hadde han gjerne sett at det kom politikere i framtiden som hadde sitt utspring fra Vigrids religion.²⁹

²⁷ Samtale med Thorgrim Bredeesen 1/11-06.

²⁸ Samtale med Thorgrim Bredeesen 1/11-06.

²⁹ Samtale med Thorgrim Bredeesen 1/11-06.

1.4 Oppgavens oppbygging

Oppgaven har en todelt oppbygning. Den første delen er den teoretiske, og består av kap. 1, 2 og 3. Kap. 1 tar for seg problemstilling, forskningsfelt, og en presentasjon av organisasjonen Vigrid og dens to grunnleggere. I kap. 2 presenterer jeg mitt materiale og min metode for innsamling, i tillegg til at jeg tar opp en del teoretiske og metodiske perspektiver. Kap. 3 tar for seg historie og kontekst i den forstand at jeg plukker ut noen elementer jeg finner hos Vigrid og sporer disse bakover i tid, før jeg kort ser på odinisme i nyere tid da med eksempler hentet fra USA.

Den andre delen av oppgaven er en tolknings- og analyse del som i stor grad tar utgangspunkt i egen empiri. Denne delen består av kap. 4, 5, 6 og 7 hvor jeg bruker overskrifter (markert med hermetegn) hentet fra nettsidene til Vigrid. Dette er utsagn de har brukt blant annet ved beskrivelsene av sine seremonier. Bakgrunnen til at jeg bruker disse overskriftene er at de, i tillegg til å være noe Vigrid har ytret, sier litt om innholdet de respektive kapitlene. Kap. 4 tar for seg Vigrids seremonielle aspekt med beskrivelse av seremonier og tolkning av funksjoner. I kap. 5 blir det mytiske aspektet presentert, da i henhold til hvilke myter Vigrid bruker, samt en tolkning av funksjon og ideologisk tendens. Kap. 6 omhandler det sosiale aspektet hvor konstruksjon av fellesskap og identitet er tema. I motsetning til kap. 4 og 5 er kap. 6 i mye større grad tuftet på teori snarere enn empiri. Kap.7, som er det konkluderende avslutningskapitlet, oppsummerer de store linjene i oppgaven.

Kapittel 2 Teori og metode

Målet med denne oppgaven er å vise hvordan den norrøne mytologien kommer til syne og brukes i dag av vigridere. Arbeidet utføres på to plan; et myteteoretisk og et hermeneutisk. Jeg skal i dette kapittelet ta for meg mitt materiale og metode for innsamling, samt teoretiske og metodiske perspektiver.

2.1 *Materiale og metode for innsamling*

Hovedmaterialet, eller de empiriske kildene, for denne oppgaven baserer seg i hovedsak på et feltarbeid utført på Østlandet i november 2004. I løpet av den uka jeg var i området fikk jeg observert 4 seremonier, samt intervjuet 5 personer (”vanlige” vigridere) foruten Thorgrim Bredesen. I tillegg til dette feltarbeidet består materialet mitt av skriftlig informasjon (elektroniske tekster) ervervet via internett og mail-kontakt med både Thorgrim Bredesen og Tore Tvedt, samt en samtale jeg hadde med Tvedt i Oslo i mai 2004, og med Bredesen på Kongsberg i november 2006.

Seremoniene jeg observerte vil bli beskrevet i sin helhet i kap. 4 og danner grunnlag for en videre analyse av blant annet seremonienes innhold og funksjon. Anonymitet er ivarettatt for de som var tilstede ved seremoniene (”sladding” av bilde). De eneste som er unntatt fra anonymitet i forhold til både bilde og intervjumateriale er Tvedt og Bredesen fordi de allerede fremstår som offentlige personer i media. Når det gjelder det anonyme intervjumaterialet henviser jeg her til kap. 2.1.1.

Jeg valgte å bruke to intervjuguides, selv om forskjellen på disse to ikke var så stor. Begge to var utarbeidet på forhånd før feltarbeidet. Intervjuguide #1 hadde noen flere spørsmål på de forskjellige temaene, særlig var det aktuelt hva angikk Vigrid som organisasjon. Denne intervjuguiden var ment for Thorgrim Bredesen og Tore Tvedt.³⁰ Intervjuguide #2, som var ment for de anonyme informantene, hadde en egen innledning; ”Generell informasjon om informanten”. I denne innledningen ville jeg kartlegge kjønn og alder, hvordan de fikk vite om Vigrid, samt om de var døpt, konfirmert og/eller initiert og i så fall hvorfor/hvorfor ikke. De andre temaene i intervjuguiden(e) var ritualer/seremonier,

³⁰ Intervjuet med Tvedt ble ikke gjennomført fordi han mente at han ville bli påvirket av svarene til Bredesen. Jeg mailet spørsmålene til Tvedt, men fikk ikke noe svar.

politikk og makt, identitet og selv- og virkelighetsforståelse, rase, og norrøn mytologi “før og nå”.³¹

2.1.1 Kildekritikk

Jeg vil med dette komme med en liten kildekritikk av meg selv og min empiri. For det første hadde jeg et ganske lite utvalg av informanter. Bortsett fra Tore Tvedt og Thorgrim Bredesen var det kun 5 anonyme informanter, og det gjør at empirien blir noe spinkel og kanskje ikke gjengir et korrekt bilde. Hovedvekten av intervjumaterialet gjenspeiler dermed Tvedt og Bredesen. For det andre var alle mine informanter gutter. I følge Bredesen er vigriderne fordelt på ca 2/3 gutter og 1/3 jenter, ergo burde jeg også hatt noen jenter som informanter for å få et jevnere bilde, men det var ingen jenter som ønsket å prate med meg. Vigrid er fremdeles en ganske liten organisasjon dersom man sammenligner med andre religiøse organisasjoner i Norge. Og med henblikk på medias framstilling av Vigrid, samt deres “konflikter” med politiet, ser jeg ikke noe merkelig i at det var så få som kunne tenke seg å stille opp, til tross for fullstendig anonymisering. På den andre siden derimot befinner informantene seg, aldersmessig sett, innenfor hovedgruppen av vigriderne som er ca. 15-25 år. I tillegg er både døpte, konfirmerte, og initierte representert i det utvalget informanter jeg hadde til rådighet. På grunn av disse to siste faktorene kunne jeg valgt å bruke det anonymiserte intervjumaterialet (de “vanlige” vigriderne). Når jeg nå likevel ikke gjør det, så er det fordi jeg i ettertid ser at hele intervjuprosjektet mitt var altfor ambisiøst, med for mange, og til dels uvesentlige, spørsmål. Jeg burde hatt flere deler av oppgaven ferdigstilt før jeg i det hele tatt dro på feltarbeid, og kunne dermed gjennomført intervjuene med færre spørsmål som i hovedsak ville vært relevante for kap. 4, 5 og 6. Men det er slikt man kan ta lærdom av i etterkant. Selv om jeg har valgt å ikke gjøre direkte nytte av intervjumaterialet, men konsentrerer meg om samtale og intervjuene med Tvedt og Bredesen, så har uansett intervjuene med mine anonyme informanter indirekte gitt meg et verdifullt grunnlag for det videre arbeidet med oppgaven.

Fordi jeg henter mye informasjon fra Vigrids nettsider, trengs det en kommentar i forhold til dette også. Nettsidene til Vigrid er omfattende. Under hovedsiden finner man linker til flere undersider, blant annet barnesider, ungdomssider, egne sider for damer og menn, etc. Jeg har fulgt disse internettsidene med jevne mellomrom i perioden f.o.m. høsten

³¹ Se vedlegg nr. 1.

2003 t.o.m. høsten 2006, og det har vært en rivende utvikling. I det hele tatt er omfanget av informasjon blitt så stort at jeg ikke makter å ha total oversikt. Denne utviklingen kan til dels også vanskeliggjøre referanser fordi enkelte sider stadig blir tatt bort og nye blir lagt til. Derfor tok jeg på et bestemt tidspunkt (26.01.2005) utskrifter av de sidene jeg anså som relevante til bruk som referanse. Det har riktignok kommet informasjon etter dette tidspunktet som jeg har valgt å gjøre bruk av, men hovedtyngden av informasjon er utskrifter fra den gitte datoen.

2.1.2 Angående sekundærlitteratur

Mye av den sekundærlitteraturen jeg har befattet meg med fordeler seg i hovedsak på emner som nasjonalisme, åsatro, rase, myteteori, identitet og kampen om fortiden. Dette er litteratur jeg anser som relevant fordi mitt prosjekt befinner seg i et grenseland mellom disse temaene. Og man kan ikke komme unna det faktum at Vigrid er en organisasjon som, til tross for at de har et norrønt religiøst standpunkt, også assosieres med emner som nasjonalisme og raseideologier. I den forbindelse mener jeg at det er viktig å ta historiske røtter i betraktning når man studerer grupper som er tilknyttet den norrøne religionen i dag, nettopp for å vise at Vigrid som organisasjon ikke er noe nytt fenomen. Man finner forskjellige grupperinger innen moderne åsatro, noen har klare raseideologier, mens andre tar fullstendig avstand fra dette.

Til tross for at nasjonalisme ofte blir sett på som et negativt begrep, og gjerne knyttes til rasisme, så kan man heller ikke avstå fra betraktningen om at det å ha en fortid, og det å kjenne sin fortid, er viktig for et menneskes identitet. Menneskene sitter på en måte fast i historien og kan aldri løsrives fra denne. På samme måte kan man si at religion er uløselig knyttet til historie og samfunn; den kan heller aldri forstås eller forklares løsrevet fra samfunnet og det finnes alltid en historisk kontekst (McCutcheon 2001:7). Et fellesskap av mennesker oppstår fra menneskene selv: man må se på hva menneskene gjør for å kunne forstå deres adferd. Det er også denne veien man må gå for å kunne forstå religiøse fenomener, å bruke åpenbaring alene som forklaring er altså ikke holdbart.

2.2 Teoretiske perspektiver

Begrepet “myte” har grovt sett to betydninger. I dagligspråket er ordet “myte” negativt ladet og assosiert med fordommer, stereotypier og falskhet. Som religionsvitenskapelig fagterm får

begrepet en annen betydning: for aktørene (de troende) handler det om sanne og hellige historier som for eksempel åpenbaringstekster og ritualtekster. Det finnes mange teorier og oppfatninger om myter (Gilhus og Mikaelsson 2001:102-103).

Ifølge Håkan Rydving (1997) innskrenkes mytebegrepet til en religiøs tekstkategori av de tradisjonelle religionshistoriske myteoppfatningene. Han presenterer tre forskjellige eksempler på snevre definisjoner som alle tre knytter myte til det religiøse. Rydving selv tar avstand fra de snevre definisjonene og mener at jo flere definisjoner som prøves, desto mer livlig blir den myteteoretiske diskusjonen. Dersom religionshistorikere heller kan benytte seg av et videre mytebegrep, samt la seg inspirere av de førende diskusjoner, kan man utnytte mytekategorien på en mer fruktbar måte (Rydving 1997:13-14). Slik jeg forstår Rydving ligger problemet i at man ser for seg en form for mytens idé og at man prøver å finne den rette definisjonen som fanger inn denne idéen. Men siden myte, på lik linje med begrepet religion, bare kan anta omtrentlige definisjoner, blir det ikke så mye et spørsmål om ulike definisjoner, men heller et spørsmål om valg av forskningsstrategi (Rydving 1997:15).

To eksempler på slike mytedefinisjoner, en snever og en vid, presenteres blant annet av Mircea Eliade (1963) og Morton Klass (1995). Eliade mener at å kunne finne en mytedefinisjon som både er forståelig for ikke-spesialister, samt godtatt av alle forskere, er vanskelig, og stiller samtidig spørsmålet om det overhodet er mulig å finne en eneste definisjon som dekker *alle typer myter* og alle funksjonene til disse mytene. Han kommer likevel med en omfattende definisjon som han selv synes er den minst utilfredsstillende:

Myth narrates a sacred history; it relates an event that took place in primordial Time, the fabled time of the “beginnings”. In other words, myth tells how, through the deeds of Supernatural Beings, a reality came into existence, be it the whole of reality, the Cosmos, or only a fragment of reality – an island, a species of plant, a particular kind of human behaviour, an institution. Myth, then, is always an account of a “creation”; it relates how something was produced, began to *be*. Myth tells only of that which *really* happened, which manifested itself completely. [...] In short, myths describe the various and sometimes dramatic breakthroughs of the sacred (or the “supernatural”) into the World (Eliade 1963:5-6).

Dette mener Rydving er en snever mytedefinisjon, blant annet fordi den avgrenser myten til å være en tekstkategori hvor forskjellige overnaturlige vesener utfører sine handlinger. Jeg vil også legge til at bruken av ordet “sacred” ganske klart viser at dette er en mytedefinisjon beregnet på religiøse myter. En annen og videre mytedefinisjon, framstilt av antropologen Morton Klass, kan i følge Rydving være mer fruktbar. Klass viser ikke til noe sakralt eller til overnaturlige vesener i sin operasjonelle mytedefinisjon:

Any account, offered in and reflective of a specific cultural system, that expresses cultural ideals, deep and commonly held emotions and values, or fundamental assumptions and perceptions about the nature of the universe and of society. Examination is necessary in each case to determine whether the given account functions in any way, or in any combination of ways, as metaphor, history, social charter, psychological projection, obverse of ritual, or simple narrative. (Klass 1995:125-126)

Man kan diskutere om hvorvidt Klass sin definisjon kan være for vid. Men slik jeg ser det har jeg to typer mytologier å ta i betraktning. Den første er den norrøne og den andre er Vigrids egen forklaringsmodell. Dette vil jeg komme tilbake til i kap.5. Jeg kan dermed ikke støtte meg på en strengt religiøs mytedefinisjon, men bør heller ha et litt bredere perspektiv på hva myte er og kan være, og da kan Klass sin definisjon være en grei ledesnor.

Distinksjonen mellom vide og snevre definisjoner er også noe Lauri Honko tar opp i sin artikkel “The Problem of Defining Myth” (1972). Honko selv foretrekker å finne en gylden middelvei mellom de ekstremt snevre og de ekstremt vide definisjonene, og presenterer en deskriptiv definisjon på myte. Honkos definisjon er altfor lang til å ta med her, men begynner med følgende:

Myth, a story of the gods, a religious account of the beginning of the world, the creation, fundamental events, the exemplary deeds of the gods as a result of which the world, nature and culture were created together with all the parts thereof and given their order, which still obtains (Honko 1972:15).

Litt senere i definisjonen påpeker Honko at det sanne miljøet for myten er å finne i religiøse ritualer. I det hele tatt kobles myte sammen med religion gjennom store deler av definisjonen, og dermed vil jeg si at den er mer snever enn en gylden middelvei dersom man sammenligner med Rydving.

Noe som kanskje kan gjøre undersøkelsen av mytologien i Vigrid litt lettere, er å få plassert Vigrid i forhold til samfunnet som sådan, og det er det jeg vil forsøke på i neste underkapittel.

2.2.1 “Counterculture”

Det er i det hele tatt vanskelig å kategorisere Vigrid som organisasjon. Er de en religiøs gruppe? Utvilsomt! Men er de en sekt, en bevegelse, en kult? Er de paganister, åsatruere, odinister? Er de nasjonalsosialister og/eller rasister? På en og samme tid synes de å være litt av alt. Et nyttig begrep her kan være “counterculture” (motkultur) (Gardell 2003:73).

Mattias Gardell har i sin studie av de radikale høyrekreftene i USA kommet fram til at der finnes et “noe” som kan forstås som en “hvit-rasistisk” motkultur. Jeg forstår Gardell dit

hen at det kan finnes flere grupperinger innenfor en slik type motkultur, og like mange forskjeller som likheter mellom de forskjellige grupperingene. Det som binder dem sammen er det faktum at de er i opposisjon til det som i samfunnet anses som “mainstream”, altså pro-kulturen. I en gitt kultur vil det til enhver tid være én pro-kultur, men det kan forekomme flere forskjellige motkulturer samtidig (Gardell 2003:74).

Man kan dermed snakke om et speilbilde. “[...] the underground’s conception of reality appears as a *mirror image* of what is articulated by the cultural mainstream, accepting as truth much of what orthodoxy rejects as false” (Gardell 2003:74). Om en motkultur er høyre- eller venstreorientert, progressiv eller reaksjonær, bestemmes i forhold til pro-kulturens virkelighetsoppfatning. I tillegg til at motkulturen og pro-kulturen er speilbilder av hverandre, har de også noe til felles: de er begge barn av sin tid. Siden både pro-kulturen og motkulturen har vokst ut av den samme generelle kulturen vil de følgelig inneha en del likhetstrekk, samt reflektere felles oppfatninger og forståelse. Et slikt fellesskap er noe begge kulturene i større eller mindre grad vil ignorere: det som definerer deres forbindelse er gjensidig avvisning av hverandre. De vil også til en viss grad gjøre narr av hverandres livsstil og trosformer, men de har faktisk mer til felles enn de vil innrømme. Noen ganger hender det også at én enkelt motkultur vokser seg såpass stor og setter et såpass kraftig preg på samfunnet, at den går fra å være en hvilken som helst motkultur til å bli motkulturen. Gardell nevner i den forbindelse to eksempler; flowerpower-kulturen i 1960 og 1970-årene, og “the völkisch counterculture” i Europa på slutten av 1800-tallet (Gardell 2003:75). Jeg vil ikke med dette si at Vigrid har oppnådd samme størrelse som ariosofien, men man kan ikke unngå å legge merke til at de er stadig voksende.

Gardell sammenligner denne “hvit-rasistiske” motkulturen med New Age-spiritualismen fordi begge tilbyr et “smorgasbord of dishes” hvor hvert enkelt individ kan velge mer eller mindre fritt mellom det som tilbys, for så å sette det sammen til noe eget. Det er riktignok ikke alle punktene som passer sammen, men for “hvit-rasistisk” motkultur er følgende punkter et “standard tilbud” i følge Gardell (2003:78-79):

- 1) klandom
- 2) national socialism
- 3) white-power music/skinhead culture
- 4) warrior ideals
- 5) conspiracy theories
- 6) anti-semitism
- 7) populism
- 8) separatism
- 9) Christian Identity

- 10) race as religion
- 11) Asatrù/Odinism

Jeg mener at flere av disse punktene er å finne hos Vigrid; nasjonalsosialisme, krigeridealer (Odin som kriger; i henhold til vikingtiden; oppfordringen til å lære seg kampteknikker og selvforsvar; talen om “den store kampen”; etc.), bruken av konspirasjonsteorier, anti-semittisme, rase som religion, og odinisme. Et annet moment som peker i retning av at Vigrid er å regne som en motkultur, er enkelte språklikheter med kristendommen som for eksempel bruken av begrepene dåp og konfirmasjon. Dette kan forstås dit hen at Vigrid som motkultur er bundet til de vedtatte begrepene eller kategoriene i pro-kulturen hvor kristendommen hører innunder.

2.2.2 Rasisme og religiøs diskriminering

Rasisme har i dag en rekke negative konnotasjoner. Mattias Gardell velger å bruke begrepet “rasist” med en annen vinkling. Ved å løsrive begrepet fra enhver moralsk antagelse står man igjen med en person som mener at menneskeheten kan deles opp i et visst antall raser og at disse, naturgitt, er forskjellige fra hverandre både når det gjelder fysiske, mentale og moralske kvaliteter. Rasisme i dag innebærer ofte at rasene betraktes i et essensialistisk perspektiv som høyere- og laverestående i forhold til hverandre. En rasist i Gardells perspektiv hevder at individene i hver enkelt rase deler fundamentale anlegg som er unike for den gitte rasen, det er rase som bestemmer hvordan menneskene *er*. Enten rasistene jobber for global rensning og et hvitt verdensrike eller for at de forskjellige rasene skal leve adskilt i egne stater, har de et felles ønske om å bevare en slags “naturens orden” ved å fremme renhetslover for å hindre at klassifikasjonsenheterne utviskes som følge av en eventuell raseblanding (Gardell 2003:29-30).

Rasister i USA har ikke alltid blitt sett på som “opprørere og villstyringer”. Der ble rasisme lenge sett på som en guddommelig bemyndigelse og en viktig støtte for det amerikanske samfunnet. Dette ble beskyttet av lov og rett. I følge Gardell skiller slik religiøs rasisme seg i hovedsak fra ordinær rasisme ved at den på en måte blir gyldiggjort av “Gud” og “the Divine”. Ved å si at rasene ble skapt forskjellig fra hverandre både mentalt og spirituelt, og ved å holde rasene rene, underbygger man dermed en teori om at man respekterer “the divine will”. I forlengelse av dette kan man si at rasene også har en egen sjel og en helt egen, naturgitt religion (Gardell 2003:29-30). Dette er perspektiver som også

kommer fram hos Vigrid, i form av at de ser den norrøne religionen som en blodsreligion, en genetisk nedarvet religion hos den nordiske rasen.

2.2.3 Mytologiske konsekvenser

Kanskje like, eller vel så viktig, som hva myter er, er forståelsen av hva myter betyr, hva de kan gjøre eller føre til. Om ikke direkte, så kanskje indirekte. Mye av myteaktiviteten dreier seg i stor grad om egen nasjonal identitet, slik sosialantropolog Anders Johansen hevder i *Den store misforståelsen. "Kulturarv" og "nasjonal egenart" i Norgesreklame og politisk kultur. En advarsel* (1995). Hva er typisk norsk? I følge Johansen: ingenting. All den norskheten vi tror er roekte, naturlig og bevaringsverdig mener Johansen kun er illusjoner vi dyrker og lurer oss selv med, og som ikke passer inn i det multikulturelle samfunnet vi nå lever i. "Den særpregete norske kulturen er en konstruksjon, til støtte for nasjonalfølelsen, framskaffet forholdsvis nylig, som svar på ganske bestemte politiske utfordringer" (Johansen 1995:36). Derfor påstår han også at identitet heller er en følelse som ikke har nærhet til kulturelt særpreg overhodet, samt at det ikke er mennesker, men trær, som har røtter (Johansen 1995:18). Men identitet handler også mye om symboler og betydninger, og det å kunne identifisere seg i forhold til noe. Både kultur og religion kan bidra til dette (Gilhus og Mikaelsson 2001:117). Kanskje nettopp derfor blir det stadig viktigere å forsøke og befeste sin egen nasjonale identitet?

Bruce Lincoln (1999) har ikke som mål å tingliggjøre begrepet myte for så å si hva myte er, han ønsker heller å fremheve hvordan dette begrepet har blitt brukt, samt hvordan status og bruk har endret seg dramatisk gjennom tiden. Han sier selv at:

It is a truism that there is much at stake in the words people use and how they happen to use them, just as there is much at stake in the stories they tell and how those stories get told. In the following pages, my chief goal is to tell a story about the stories others have told about the stories of others still, and my point is that one should treat all these narratives and metanarratives with considerable care and caution (Lincoln 1999:ix).

Men hvem forteller myter, og hvorfor? Allerede Platon skjønnte betydningen av mytiske narrativer, og brukte slike med et ønske om å etablere en ny elite i samfunnet. Han omkalfatret det eksisterende hierarkiske samfunnssystemet for å få plass til den nye kategorien, filosofer, på toppen. Dette kunne han gjøre blant annet ved å bruke kjente begreper i det han forsøkte å tilfredstille de tradisjonelle forventningene fra sitt publikum. Samtidig kunne han sondere terrenget for strategiske fordeler og muligheter. Men hans høyeste ambisjoner angående politiske maktposisjoner ble aldri oppfylt. Ved å gå Platons

arbeider i sømmene kan man få innsikt i “the instrumentality of myth” (Lincoln 1999:158-159).

Russell T. McCutcheon, som til dels virker kritisk til Platons bruk av begrepet myte, mener at dette slett ikke er noe uskyldig kategoriseringsbegrep, men heller en mulighet Platon brukte til å sensurere de synspunktene og oppfatningene han ikke likte eller var enig i, i den offentlige diskursen (McCutcheon 2000:191-192). I følge McCutcheon innehar begrepet myte stort sett én av to betydninger. På den ene siden betegner myte allmenne “beliefs” (trossetninger) som rett og slett er falske. På den andre siden blir myte brukt til å karakterisere og stemple tilsynelatende oppdiktete historier som oppstod i tidlige samfunn, som var forsøk på å forklare alminnelige, dog mystiske, hendelser.

[I]n both cases the word carries with it a strong judgement about ourselves and others: either we labor under falsehoods [...] or, despite our best efforts, we do not understand the way the world actually works and so we use stories to come to the rescue where knowledge fails us (McCutcheon 2000:190).

McCutcheon henviser til den europeiske ekspansjon og kolonialisering hvor “de andre” ble karakterisert som primitive, usiviliserte og letturt, og som derfor, i europeernes øyne, “sårt trengte” Europas medlidenhet og hjelp. En slags “påtvungen” hjelp. Utover dette kan det også legges til den en gang så vanlige oppfatningen i Europa angående vitenskapens (logos) sakte men stødige seier over overtro og religion (mythos). Dette mener McCutcheon synliggjør at “myte” er langt fra noen “intetsigende akademisk merkelapp”, men heller “[...] a master signifier that authorizes and reproduces a specific world-view” (McCutcheon 2000:192).

Spørsmålet McCutcheon stiller er om hvorvidt “myte” kan bli “redescribed”, og om studiet av myte kan korrigeres/rettes opp. I stedet for å se myte som en narrativ som kan identifiseres via sitt innhold (for eksempel gude- eller helte-historier), mener McCutcheon at man heller skal nærme seg myte som om den er en teknikk eller en strategi. Dermed blir det snakk om aktive prosesser, ikke om “ting”, som igjen gjør det mulig blant annet å studere myter som “ordinary human means of fashioning and authorizing their lived-in and believed-in “worlds”, og som retoriske verktøy til sosial konstruksjon og vedlikehold av identiteter (McCutcheon 2000:199-200).

Redescribed in this manner, the study of myth becomes not just the domain of historians of religion conversant with long dead languages and cultures – but the domain of a far wider collection of scholars who study the ways by which human beings the world over construct, authorize and contest their social identities (McCutcheon 2000:200).

Som en følge av en slik myteforståelse vil myter ikke lenger være forbundet ene og alene med unike, symbolske og religiøse narrativer. I stedet mener McCutcheon at forskere burde

undersøke hva det er som gjør at bestemte fortellinger får mennesker (inkl. forskere) til å plassere dem innenfor det ekstraordinære. Hvilke mekanismer er det som i utgangspunktet gjør bestemte fortellinger/historier/narrativer viktige eller hellige? På lik linje med “human behavior”, tilhører også myter den verdslige karakter (McCutcheon 2000:200-201).

Thus, instead of there being a real thing, myth, there is a thriving *industry*, manufacturing and marketing what is *called* “myth”. “Myth” is an “illusion” – an appearance conjured or “construct” created by artists and intellectuals toiling in the workshops of the myth industry. Masquerading as an “importer” of the exotic and archaic, the myth industry in fact fabricates one of the most sought-after “exports” from the human sciences and humanities (Strenski 1989 [1987]:1-2).

Hos Strenski presenteres et viktig begrep: “myth industry”. Og slik dette begrepet forklares, mener jeg det er det samme som McCutcheons begrep “mythmaking”. Dette er et begrep hvor myter inngår i menneskelige aktiviteter, altså myteskaping. Til enhver tid, og i enhver kultur, har mennesker arbeidet aktivt for å gjøre enkelte ting sanne og meningsfulle og, rimelig nok, andre ting falske og meningsløse. McCutcheon nevner blant annet både Bibelen og “the U.S. Constitution” som to eksempler hvor aktive prosesser har tilført de ellers så verdslige og historiske hendelsene en ekstraordinær aura, og som dermed fremstår som to mektige instanser i dagens verden (McCutcheon 2000:201-202).

Myteskaping kan lett kobles til ideologisk aktivitet, som da kommer inn under den Durkheimianske tradisjonen innen sosiologiske studier på religion og myte.³² Til tross for forsøk på å skape en fremtid eller fortid som avstandsmessig befinner seg langt fra nåtiden, må man ikke glemme at “[...] mythmaking takes place in a specific socio-political moment and supports a specific judgement about the here and now” (McCutcheon 2000:204). Det er heller ikke å komme unna det faktum at myteskaping krever fingerferdighet, da den er et kunststykke av en fabrikasjon. Myteskaping involverer både handlinger og institusjoner, i tillegg til narrativer, og resultatet av myteskapingen blir da sosial formasjon. Kort sagt er myteskaping en “business” for å fremme bestemte verdenssyn og få disse til å fremstå som allestedsnærværende og absolutte. Noe som kanskje er viktig å ta i betraktning når det gjelder myteskaping og myteskapere, er at sistnevnte kan være “hvem som helst”: politikere, teologer, lærere, ja selv religionsforskere (McCutcheon 2000:204-205).

Etter en slik “redescription” blir det tydelig at myter ikke bare er fortellinger, men faktisk et produkt og et middel for å skape en slags autoritet. Ser man nøyere etter, dreier det seg ikke så mye om et studie av myter, men heller om “a study of mythmaking”. Myter og

³² I denne tradisjonen finner vi både J. Z. Smith, Roland Barthes, Gary Lease og Bruce Lincoln (jfr. McCutcheon 2000:203). De to sistnevnte kommer jeg tilbake til senere: Lincoln i dette kapittelet og Lease i kap.5.

myteskaping må derfor, i følge McCutcheon, sees i sammenheng med konstruksjon av sosiale identiteter og legitimering av samfunnsformasjoner fordi myteskaperne jobber innenfor et nettverk av skjulte antagelser, en “hidden agenda”, i sitt forsøk på å skape en “safe haven” for sine “social charters” og “worlds” (McCutcheon 2000:207). Sosiale og økonomiske egeninteresser kan for eksempel være drivkraften til at mytiske tradisjoner og narrativer holdes i hevd. De kan sågar være tilstede også når nye narrativer og nye religiøse grupper oppstår. Slike aspekter har lenge vært kjent innen myteforskningen. Myter som legitimerer en sosial praksis av en eller annen art er også kjent som “charter myth”,³³ et begrep Bronislaw Malinowski er opphav til (Gilhus og Mikaelsson 2001:112-113).

Lincoln er kritisk til myteproduksjon, og mener at dette ofte blir til i en politisk kontekst.³⁴ Blant annet kan nasjonsgrunnende tekster både forene et folk som snakker samme språk, og konstruere identitet og formulere interesser. Spesielt på 18-1900-tallet vises dette, hvor myten om arierne starter uskyldig, men senere utvikler seg til et effektivt maktinstrument. Dette mener Lincoln kan bidra til framvekst av rasistiske teorier samt nasjonal-sosialisme, og ser det som et problem. I følge Lincoln hadde Emile Durkheim og Marcel Mauss en idé om at myter kunne forstås som klassifisering i narrativ form. Dette ønsker Lincoln å gi en “sharper critical edge”. Først av alt, sier han, er klassifisering langt fra noen nøytral prosess. Den er hierarkisk likeså mye som kategorisk. Dernest kan man igjen følge Durkheim, som mente at hierarki ligger implisitt i alle former for klassifiseringssystemer, og at hierarki er “exclusively a social thing”. Disse linjene følger Lincoln i det han argumenterer for at når klassifisering gis en mytisk form, fungerer narrativen som et skalkeskjul for et diskrimineringsystem og fremstår derfor som attraktiv og legitimert. I forhold til dette hevder Lincoln at myte ikke bare er klassifisering, men faktisk *ideologi* i narrativ form (Lincoln 1999:147).

Alt dette til tross. Det er selvfølgelig også viktig å huske på at myter i like stor grad kan inspirere både til fromhet, idealisme og uegennyttig tjeneste, samt stimulere teologisk, filosofisk og litterær virksomhet. På samme måte som mennesker er også myter multi-dimensjonale (Gilhus og Mikaelsson 2001:114).

³³ Et eksempel er blant annet kastesystemet i India som viser hvordan mytiske forestillinger, sammenvevet med de sosiale strukturene, legitimerer det sosiale systemet (jfr. Gilhus og Mikaelsson 2001:113).

³⁴ Det samme kan man for øvrig si om McCutcheons mytekritiske perspektiv.

2.3 Metodiske perspektiver

Det kan synes enkelt å snakke om andre mennesker, men det viser seg at det ikke er fullt så enkelt likevel. Jeg har allerede (i forordet) påpekt at temaet mitt er vanskelig, mest på grunn av de reaksjonene jeg har fått, reaksjoner jeg tror kommer av måten Vigrid fremstilles på i media og fordi Vigrid som motkultur åpenlyst snakker samfunnet midt i mot. Når jeg nå likevel har valgt et slikt vanskelig tema vil det bli viktig for meg å finne en balansegang mellom den ene og den andre siden: jeg vil verken angripe eller forsvare noen. Et spørsmål som raskt melder seg, er om jeg som “outsider” kan forstå fullt ut vigriderne som er “insidere”? Svaret er i første omgang nei. Jeg kan for eksempel observere at de holder seremonier, og jeg kan forstå at det er seremonier jeg observerer. Men det er ikke dermed sagt at jeg forstår hvorfor de har nettopp disse seremoniene. Jeg kan ikke forstå alt som angår Vigrid nettopp fordi jeg er en “outsider” og ikke deler deres forestillingsverden og synspunkter. Men jeg mener at man kommer et langt stykke på vei med *respekt*. Hadde det ikke vært for at jeg respekterer mine informanter, ville denne oppgaven blitt umulig.

Tuftet på dette ville jeg ønske å angripe stoffet med størst mulig nøytralitet og objektivitet. Men det er jo en kjensgjerning at nøytralitet er vanskelig å utvise, det er nærmest et ideal, en utopi, og er som metodologisk prinsipp ugjennomførbart (Donovan 1999:236ff). Hvilket gjør at jeg nesten er tilbake til “scratch”. Ikke helt ulikt nøytralitet er Ninian Smarts begrep *metodologisk agnostisisme* som “avoids any and all stands on issues of knowledge” (McCutcheon 1999:216-217). Eksempelvis kan man si at en religionshistoriker ikke ønsker å etablere et standpunkt i forhold til om hvordan universet egentlig er organisert, eller for den saks skyld om det er organisert i det store og det hele, men heller ønsker å beskrive, analysere og sammenligne andres standpunkt (McCutcheon 1999:216-217).

Her kan det se ut til at jeg faller innenfor “caretaker”-perspektivet, hvor man på en måte bryr seg om de religiøse, men unnlater å stille de vanskelige og problematiske spørsmålene. Man fokuserer heller på det positive innen den religionen man studerer for å unngå å bli sett på som illojal. Og det er dette “caretaker”-perspektivet McCutcheon angriper. Når det gjelder “critics”-perspektivet er det ikke dermed ikke sagt at man bare skal si hva som er galt, her er det viktig å skille mellom *religionskritisk forskning* og *kritisk religionsforskning*. Førstnevnte er ute etter å kritisere selve religionen og å finne dens svakheter. Sistnevnte, som er den typen McCutcheon er forkjemper for, kan likestilles med å si at religion er en *sosial formasjon*. Religion som sosial formasjon innebærer ikke noe mystisk, det er aktive prosesser som aldri begynner eller slutter. Sosial formasjon er noe som

skjer *med oss*, og det er derfor en kompleks, interaktiv, delvis intensjonell, og likevel en blind prosess. Man må således nærme seg studiet av sosial formasjon med stor oppmerksomhet, for sosial formasjon vil på samme tid både *lage oss* og *lages av oss* (McCutcheon, 2001:26-28).

Man kan altså ikke snakke om en religion eller en religiøs tradisjon som en sluttet enhet. Ei heller kan man bruke navnet på en religion som subjekt i en setning, det å benevne for eksempel kristendom som en aktør blir galt, for kristendom i seg selv gjør ingenting. Det er de menneskelige *aktørene* som gjør noe, som handler. Men hva er det da som gjør en handling kristen? Ingenting. Det er aktørene som oppfatter handlingen som kristen, og det er de samme aktørene som oppfatter et bestemt sted som hellig.³⁵ Dette gjør at religion blir knyttet tett opp til identitet, og blir en måte å skape og å gjenskape identitet på. Samfunn og sosial formasjon er ikke noe som er stabilt, det foregår hele tiden en prosessuell endring, forandringer som gjennom tid blir viktige. Man ser seg hele tiden nødt til å få sin identitet bekreftet og rekonstituert. Det tidligere nevnte begrepet “myteskaping” (*mythmaking*) blir viktig i skapelsen av identitet. Myteskaping er når historie autoriseres som natur, for også myten er en del av en sosial prosess og skapt i historisk tid. Sosial formasjon er det kontinuerlige resultatet av myteskaping (McCutcheon, 2001:32). I så måte bør man studere hvordan samfunnet og sosiale grupper konstruerer og autoriserer sine *essensielle myter*,³⁶ hva er det hele samfunnet/den sosiale gruppen bygges på, og hva er det som gir dem sosial identitet.

Når det er sagt, så må man kunne tillate seg å ha, om ikke et kritisk blikk, så i alle fall et kritisk sidesyn på religion, bruken/tolkningen av myter, sitt eget ståsted og utgangspunkt.

Det å ikke bry seg om maktaspektet i en religion innebærer at man underslår en vesentlig realitet. På den måten går man også selv maktens ærend. Det å ikke se makt, interesser, dominans og beregning er uttrykk for manglende lyst til å utsette religion for en mistankens hermeneutikk som uvegerlig vil føre til en avsløring av at religion ikke bare dreier seg om det hellige og Gud (Gilhus og Mikaelsson 2001:55).

Denne mistankens hermeneutikk, som bl.a. Paul Ricoeur har gjort seg til talsmann for, tolker myte som en forkledd diskurs. Den virkelige mening skjules bak en innbilt, og oppgaven til mistankens hermeneutikk blir å avdekke denne illusjonen samt finne den skjulte sannhet (Kearny 1991:66-67). Ricoeur bringer inn i den hermeneutiske fortolkningsprosessen et kritisk tolkningsbegrep. Som forsker bør man ha et kritisk blikk på sitt eget ståsted og utgangspunkt, hvilke motivasjoner og tradisjoner man har med seg inn i forskersituasjonen.

³⁵ Men vi har likevel en tendens til å si det stikk motsatte uten å tenke over det; for eksempel at Islam (som aktør) ikke tillater kvinner å gå uten slør.

³⁶ Det være seg etniske, nasjonalistiske eller religiøse myter.

Ved å være klar over disse for-dommene vil man kunne prøve å begrense deres innflytelse på forskningsresultatet.

A critical hermeneutics of myth is [...] one which acknowledges our need to 'belong' to the symbolic narratives of historical tradition while simultaneously respecting the need to 'distance' ourselves from them (Kearny 1991:70).

En slik kritisk hermeneutikk trenger man også for å kunne skille mellom mytens positive og negative funksjon. På den ene siden er myte tett sammenbundet med tradisjon som en overføring og re-fortolkning av fortiden, eller også en utopisk forventning angående fremtiden. Myte fungerer da som et vekselspill mellom tradisjonens og utopiens fordringer: "bakover-blikket" formidler en kulturs minner, mens "fremover-blikket" formidler en kulturs drømmer. Men på den andre siden følger det også farer med myte. Nostalgi for en gylden fortid eller en messiansk framtid kan gjøre mennesker blinde for de forviklinger og forvirringer som finnes i den nåtidige realiteten (Kearny 1991:64-65). Det er altså ikke myten i seg selv som er "snill eller slem", men tolkningen av den som gjør den til enten det ene eller det andre (Kearny 1991:69).

Kapittel 3 Historie og kontekst

Vigrid som organisasjon representerer noe nytt fordi den er relativt ung, men ikke som fenomen (kap.1.3). Hensikten med dette kapittelet er å vise hvilke historiske røtter jeg mener ligger forut for organisasjonen Vigrid. I så måte har jeg plukket ut enkelte hovedpunkter, eller begreper, jeg mener å finne hos Vigrid, for så å forsøke å spore disse bakover i tid. Jeg vil senere i kapittelet også kort ta for meg odinisme i nyere tid, da med eksempler hentet fra USA.

3.1 Nasjonalfølelse og natur

Irrasjonalisme og følelsedyrking hadde en viss framtoning allerede på 1700-tallet. Men det store romantiske gjennombruddet kom først omkring århundreskiftet i England og Tyskland, og i Frankrike omkring Napoleons fall. Første halvdel av 1800-tallet er derfor anslått til å være romantikkens tidsalder innen europeisk kulturhistorie. Fra ca 1820 og i noen tiår framover, opplevde i de fleste europeiske land et kulturelt, romantisk høydepunkt. Først og fremst var romantikken en estetisk bevegelse hvor den nye forfatter- og kunstnergenerasjonen utøvde et opprør mot de vedtatte klassiske regelsystemene. Et par eksempler på dette opprøret er romanene til Victor Hugo og Schuberts musikk. Men romantikken var mer enn en kunstretning da den også hadde ringvirkninger innenfor filosofi, religion, vitenskap og politikk. I tillegg innebar den et åndelig klimaskifte på den måten at man fant nye måter å forholde seg til jeg`et, samfunnet og hele tilværelsen (Norborg 2001 [1986]:162).

Selv om det kan være vanskelig å finne en entydig definisjon på romantikken, så finnes det flere kjennetegn på romantikerne. Et særlig tegn var opprørsånden. Mange romantikere var sinte, unge menn i opprør mot voksengenerasjonen og dens grunnholdninger: opplysningsånden, fornuften, det nyttige, balansen og beherskelse. I stedet søkte romantikerne følelsen, stemningene, det vage og udefinierbare. Utover dette lokket også den opprinnelige naturen, upåvirket av mennesket, og øde fjell- og skogområder ble betraktet som det vakre. Det eksotiske, det som i tid og rom var fjernt og fremmed, ble høyt verdsatt, og middelalderen (som i opplysningstiden ble ansett som overtroisk og barbarisk) ble så og si gjenstand for en type idealisering, noe som særlig kom til syne i arkitekturen (nygotikken). Historisk erfaring ble også sett på som viktig, hvilket kom til syne i at flere historiske verker ble utgitt i

perioden. Innen flere humanistiske vitenskaper ble historiske røtter ansett som forklaringer på all slags fenomener. Denne interessen for historie passet godt sammen med den voksende nasjonalismen. I forhold til dette ble da også historie først og fremst betraktet som nasjonens, og da særlig ens egen nasjons, historie. Videre ble denne nasjonens historie betraktet som skapt av en kollektiv urkraft, “folkesjelen”, noe som blant annet kom til uttrykk i myter, eventyr og tradisjoner. Men selv om historikerne gjerne tillat de nasjonale historietradisjonene en troverdighet som i nåtidens øyne gjerne virker uberettiget, så var det dog likevel positivt at folkepos, folkeviser og folkeeventyr ble skrevet ned og utgitt.³⁷ Man kan heller ikke se bort i fra det faktum at denne letingen etter egen historie ble en viktig del av kampen for nasjonal identitet og politisk selvstendighet, kanskje særlig for de mange mer eller mindre “nye” nasjonene i Europa; tyskere, nordmenn, finner, tsjekkere og rumenere (Norborg 2001 [1986]:162-165).

Identitetsbygging handlet i første rekke om å finne fram til en egen *etnisitet*. Var nordmennene et folk, noe annet enn dansker? Eller svensker? Språkvitenskapen og historien skulle gi svar (Seip 1997:25).

Kieltraktaten anno 1814 medførte at den lange unionen med Danmark ble oppløst. På den andre siden var kravet fra stormaktene at Norge måtte inn i en ny union med Sverige i november samme år. Til tross for dette hadde Norge kun felles konge og utenriksstyre med Sverige, og fikk dermed beholde sitt indre styre og grunnloven som igjen ble utgangspunktet for en videre, indre politisk utvikling uavhengig av unionsherren. Blant annet ble nasjonsbyggingen viktig. Politisk var det viktig å bevare selvstendigheten overfor Sverige, og kulturelt ønsket nordmennene å fremheve sitt eget særpreg overfor den tidligere unionsherren, Danmark. I tillegg ble religion, vitenskap og filosofi omformet i møte med nye europeiske impulser (Seip 1998:15-16). Romantikkens begeistring for folkekunst og folkeånd passet godt for den unge nasjonen som ønsket å bygge sin egen identitet. Begeistringen nådde Norge i 1840-årene. Før det skjedde hadde allerede den unge Rudolf Keyser (1805-1864) dratt til Island i forskningsøyemed for å studere både “det nordiske Oldsprog” og moderne islandsk i midten av 1820-årene. I 1828 begynte han å forelese om Norges gamle språk og historie, som han for øvrig mente hørte sammen. Keyser så språket som det viktigste vitenskapelige hjelpemiddelet til å forstå folk, samtidig som det var et redskap til å bestemme folks opprinnelse og slektskap. Både Keyser og hans elev og medarbeider, Peter Andreas Munch (1810-1862), mente at nordmennene hadde det reneste og eldste språket i Norden, nemlig

³⁷ Eksempler på dette er brødrene Grimms eventyr i Tyskland (1812-14), Asbjørnsen og Moes “Norske Folkeeventyr” (1842-44), Elias Lönnrots utgave av “Kalevala” (1820-49), og Geijer-Afzelius’ “Svenska folksagor” (1814-16).

oldnorsk. I tillegg så de nordmenn som en egen, ren stamme uten fremmede stammers innblanding. Samene derimot, betraktet Keyser som et nomadefolk uten kultur. Til tross for at det fantes flere teorier angående innvandring å ta stilling til, ble likevel Keyseres konklusjon at nordmennene var det opprinnelige folket, en “hovedstamme”. Dette var en konklusjon som gjorde godt for den norske nasjonalbevisstheten (Seip 1997:25-26).

Jeg vil ikke med dette si at Vigrid er nasjonalromantikere på samme vis. Men det faktum at de ser seg som et etnisk/religiøst fellesskap som ønsker å utvikle et nordisk samfunn basert på nordisk religion og nordiske verdi- og kulturnormer (jfr. 1.3.1), samt at de stort sett holder sine seremonier utendørs, og da gjerne i tilknytning til historiske steder, mener jeg absolutt er en indikasjon på en nasjonalfølelse som kan sees på som en videreføring av den “gamle” nasjonalromantikken. Selv om Norge i dag er et fritt land og ikke underlagt noen unionsherrer, kan det likevel synes som om “jakten på egen etnisitet” er viktig, noe jeg med stor forsiktighet vil anta til dels er framtvinget av frykten i forbindelse med dagens innvandringssituasjon.

3.2 Raseideologi og raselære

Raseideologi kom ikke sammen med nazismen slik mange tror. Begrepet *eugenikk*³⁸ ble først brukt av den engelske naturviteren Francis Galton i et to-delt essay i Macmillan's Magazine i 1865. Deretter brukte han det også i sitt grunnleggende verk *Hereditary Genius* i 1869, hvor han også pekte på den biologiske forklaringen på oldtidsfolkenes tilbakegang (jfr. Collin 1921 i Hansen 1998 II:665-667). Faktisk kan denne typen ideologi spores helt tilbake til Platon i hans verk *Staten* (bok 5) hvor det fremkommer at det er de beste kvinner og menn som skal få barn sammen, og at det er disse barna som skal oppfores slik at menneskerasen i denne utopiske staten skal kunne opprettholdes på det aller ypperste stadiet (Foss 1999 [1983]:208-209). Men nettopp på grunn av hvordan slike rase-begreper (f.eks. raseideologi, rasehygiene, raselære, og rasebiologi) ble brukt/misbrukt, og kanskje særlig under nazismen, så gir disse begrepene oss i dag negative assosiasjoner.

Völkish-ideologien, en reaksjon på de politiske og sosiale spenningene som oppsto i Tyskland etter den nasjonale samlingen i 1871, kombinerte en rekke elementer, deriblant nasjonalisme, rasisme og antisemittisme. Det var særlig i Østerrike at denne bevegelsen fikk stor politisk betydning: man ønsket å samle alle av tysk herkomst innenfor ett rike og

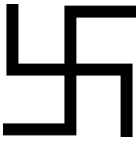
³⁸ Gresk, vitenskapen om bestrebelsene for å skaffe godt avkom; rasehygiene.

gjennomføre en åndelig fornyelse av det tyske folk ved å vende tilbake til røttene. Bakgrunnen for betegnelsen “völkish” ligger i en romantisk-mytisk oppfatning av *Das Volk*, hvor bevegelsens teoretikere hevdet at medlemmene av folket delte en felles transcendental essens, det være seg “natur”, “kosmos” eller “mythos”. Ettersom man betraktet mennesket som forbundet med rasen og naturen på mystisk vis, var også *Blut und Boden* (blod og jord) en annen vanlig betegnelse. Det oppsto en idealisering av egen rase samt skepsis mot rasefremmede elementer i nasjonen. Den norrøne stilen i kunst og arkitektur fikk ny oppblomstring, mens eddadiktene opplevde en ny æra. Man fikk spekulasjoner om den ariske rases overlegenhet. I det hele tatt utgjorde rasismen og antisemittismen en viktig bestanddel i ideologien, og mange kastet seg ut i en mystisk natur- og rasedyrkelse der hovedtanken var at mennesket tilhører to sfærer: den jordiske, samt en større, kosmisk sfære hvor man kunne finne sin sanne identitet (Emberland 2001:122-124, Emberland 2003:29-31).

Ariosofien inneholder flere føringer fra völkish-ideologien og kan forstås som en slags videreføring. Grunnleggeren var *Guido von List* (1848-1919). Han ble født med borgerlig bakgrunn i Wien, men tok senere adelspredikatet “von” som tegn på at han tilhørte det ariske herrefolket. En åndelig-visjonær opplevelse i 1902 var starten på hans okkulte forfatterskap.³⁹ List ble etter en sykdom blind i 11 måneder, og mente selv at han fikk et okkult klarsyn som gjorde at han kunne huske sine tidligere inkarnasjoner samt avdekke rasens skjulte fortid. Menneskeheten ble sett på som todelt. På den ene siden fant man det ariske herrefolket (de innvidde eller utvalgte), og på den andre siden var slavene (bastardene). List mente at arierne gjennomgikk en degenerering når de blandet seg med slavene. “Undermenneskene” på sin side fikk kultur. Derfor måtte man gjennom ariosofien kjempe for en renselse av den ariske rasen ved hjelp av strenge lover mot raseblanding. Arierne var, ifølge List, den eneste kulturskapende rasen og i tillegg innehavere av selve “urspråket”. Da som nå, var det blant annet jødene som ble sett på som de viktigste fiendene, og at det de førte var en utryddelseskrig mot den ario-germanske rase og kultur. Det er kanskje ikke å undres over at List anså kristningen av Nord-Europa som det mest tragiske vendepunktet i rasens historie. List begynte allerede i 1893 å skrive om et odinistisk presteskap (Wotanist priesthood), og ønsket å redde denne gamle religionen. Særlig ønsket han å vektlegge Odin (Wotan) og hans runevisdom. List ble da også grunnleggeren av den moderne runemagien.⁴⁰ Han mente å ha avdekket ariernes

³⁹ Som eksempel kan nevnes *Die Religion der Ario-Germanen in ihrer Esoterik und Exoterik* (1910), og *Die Ursprache der Ario-Germanen und ihre Mysteriensprache* (1914).

⁴⁰ Hans *Das Geheimnis der Runen* kom i 1908. Boken ble i 1987 oversatt til engelsk, *The Secret of the Runes*, av Stephen E. Flowers (aka Edred Thorsson), og denne utgaven viser Vigrid til på sine nettsider (<http://vigrid.net/wotansfolk.htm>).

“urspråk” samt dets hemmeligheter i Edda-poesien, helleristninger og runeinskripsjoner. Han var også den første forfatteren som “linket” de skrevne runene, futharken, med “the runic spells related by Wotan” i Hávamål. Ariosofene brukte svastikaen⁴¹ som symbol, og så på den som germanernes symbol. For dem var den et tegn på “den uovervinnelige” eller “den sterke fra oven” (jfr. Emberland 2001:125-128, Goodrick-Clarke 2002:258, Goodrick-Clarke 2004 [1985]:41 og 50). Dette symbolet forbindes av mange med nazismen, og det er også å finne på Vigrids nettsider.

En av Lists nærmeste elever og etterfølgere var *Jörg Lanz von Liebenfels* (1874-1954). Også Lanz hadde, i likhet med List, en “drømmeåpenbaring”. Det skjedde mens han var novise i Cistersienserordenen hvor han studerte ordens- og regionalhistorie samt bibelkunnskap. Åpenbaringen ble utløst da han så en grav med motiv av en ridder som trækker på en apelignende skikkelse. Dette tolket Lanz til at all ondskap hadde en sub-menneskelig og dyrisk opprinnelse, og at herrerasen måtte legge under seg disse apemenneskene. Denne ideen kjempet han for resten av livet. Etter å ha søkt avskjed fra munkeordenen, grunnla Lanz etter modell fra korstogtidens tempelriddere, sin egen “Nytempelorden” på begynnelsen av 1900-tallet: “Ordo Novi Templi”. Målet med dette var å fostre rasen gjennom slektsforskning, skjønnhetskonkurranser samt etablering av rasistiske kollektiver i den underutviklede delen av verden. Lanz mente at urgermanerne, i tillegg til å bringe kultur til de laverestående rasene, også forsøkte å heve denne gruppen, som i utgangspunktet var dyr, opp til menneskestatus via raseblanding. Fra denne blandingen oppsto dagens negre og mongoler, hvilket Lanz anså som “halvmennesker”. I 1906 kom hans hovedverk, *Theozoologi eller kunnskapen om sodoma-apemenneskene og gude-elektronet*. Lanz hevdet at de ariske gudemenneskene var gjennomstrømmet av en guddommelig elektrisitet, men fordi de blandet seg med dyremenneskene hadde de forkrøplet sitt “elektriske organ”, og slik sett svekket sin forbindelse med det “guddommelige elektron”. Løsningen på dette problemet måtte selvsagt ligge i rasehygiene. Lanz foreslo for eksempel egne “renhetskolonier” hvor herskerassen uforstyrret kunne formere seg. Ariernes oppgave var å underlegge seg “apemenneskene” og slik bane vei for den nye ario-germanske storhetstiden; Det Tredje Riket, den nye tidsalderen (Emberland 2001:129-131).

At rasetenkningen (forestillingen om at rasetilhørighet er bestemmende både for den fysiske og den sjelelige karakter, og at rasene kan rangeres kvalitativt) også fikk støtte i det norske samfunn er ikke unormalt. Allerede på 1800-tallet var rasemessige forestillinger en del

⁴¹ Bilde hentet fra <http://fr.wikipedia.org/wiki/Svastika>.

av den nasjonalromantiske historieskrivningens vokabular, og den norske “stamme” fikk bestemte og høyverdige rasemessige kvaliteter. Når så Gregor Mendels arvelover ble gjenoppdaget rundt 1900, fikk raseretorikken ny impuls. Rasehygiene ble dermed fremstilt som en anvendt humanbiologi, og for enkelte ble raseblanding sett på som den største fare for folket (Emberland 2003:147).

I Norge hadde man flere budbringere av rasehygiene på 1900-tallet. En av disse var blant annet Christen Collin (1857-1926). Han var medlem i Den rådgivende norske komité for rasehygiene, og norsk representant i International Federation of Eugenic Organizations fra 1924. Hans kulturbiologiske livssyn var forankret blant annet i Darwins og Spencers utviklingslære. Collin ønsket å utvikle en ny vitenskap, nemlig læren om de ulike kulturers vekst og fall (auxomeiosiologien) (Hansen 1998 II:663). I sin “Den hvite Mands siste Chansé” (1921) henviser Collin til lederen av det biometriske institutt ved universitetet i London, professor Karl Pearson, som i en brosjyre i 1912 mente at nasjoners oppgang eller nedgang avhenger av hvorvidt det er de levedyktige menneskene som frembringer etterslekten eller ikke. Et lignende syn hadde Francis Galton allerede fremlagt i 1869 (jfr. ovenfor), og han mente at en slik tilbakegang blant oldtidsfolkene skyldtes de dyktige klassenes fattigdom på barn. I tillegg kom hygienens på frammarsj i de lavere klassene hvilket førte til at barnedødeligheten gikk ned. I følge Collin konstaterte både Galton og Pearson ut fra dette at samfunnet raskt ble “barbarisert” fordi etterslekten stort sett stammet fra slaver. Collin anså dette synspunktet å tilhøre de største oppdagelser innen vitenskapen, og mente at historieforskningen burde vektlegge det i større grad. For hvis man kjente til biologiens syn på de arvelige anleggs relative fasthet, så kunne man ikke betvile at forandringer i et folks sammensetning av livstyper ville spille en stor rolle i folkets utvikling⁴² (jfr. Collin 1921 i Hansen 1998 II:666).

En av tidens mest kjente og mer ekstreme rasehygienikere var farmasøyten Jon Alfred Mjøen (1860-1939). Hans hovedverk, *Rasehygiene*, kom i 1914 og skapte en hissig debatt om rasehygiene og dens vitenskapelige grunnlag. I 1938 kom boken i en utvidet utgave. I tillegg utga han tidsskriftet *Den Nordiske Race* fra 1919. Mjøen ønsket blant annet å fremstille sine synspunkter som objektive og vitenskapelige. Men i tillegg til faglige aspekter var han også preget av klare politiske holdninger, deriblant en pro-tysk pangermanisme. Utover dette betegnet Mjøen rasetanken som en helhetlig livsfilosofi, “et rasebiologisk livssyn”, og koblet dermed rase til religion (Emberland 2003:147-148). I 1906 etablerte Mjøen et rasebiologisk

⁴² Forandringene skjedde for eksempel gjennom kryssning og gjennom forskjellig grad av fruktbarhet og dødelighet innen de forskjellige befolkningslag.

laboratorium (et senter for rase- og arvehygienisk forskning) i Kristiania. Målet hans var å hindre degenerering av den blonde nordiske rasen; en degenerasjon han mente måtte skyldes nedgangen i gode raseelementer. Årsakene til dette igjen lå i prevensjonsbruk, kvinnefrigjøring, luksusbehov, sentralisering, og kjemiske stoffers påvirkning på arvestoffet. Dermed utviklet Mjøen et sosialpolitisk program for å styrke de “høiverdige raceelementer” samt redusere de “lavverdige”. En viktig faktor i dette var at “laverestående” grupper i befolkningen⁴³ ble sterilisert og slik sett hindret i å kunne formere seg (jfr. Mjøen 1938 i Hansen 1998 II:680).

Kultur var for Mjøen et organisk anliggende som bare kunne leve videre i kraft av nye, levende menneskesinn. Han mente at en arvesunn slekt og et tilstrekkelig barneantall var forutsetningen for at en kultur skulle kunne bestå. Man kunne gjerne oppdra negerbarn på nøyaktig samme vis som egne barn, og selv om den neste generasjonen da nok ville snakke vårt språk, inneha vår viten, samt ha overtatt vår levemåte, så ville de aldri kunne overta vår kultur. På samme vis som at hygienens oppgave var å sørge for at de individer som var kommet til verden fikk de beste muligheter til utfoldelse, og lærte seg å ikke “synde” mot helselærens elementære krav, ble det *rasehygienens* oppgave å sørge for at kommende generasjoner skulle fødes med så gode *arvemessige* muligheter som mulig. Mjøen så for seg at disse to måtte samarbeide mot et felles mål, nemlig at det forebyggende moment skulle settes først slik at man bevarte “det friske mennesket”. Det var selvfølgelig vanskelig å skille mellom høyverdig og mindreverdig, på samme vis som det var vanskelig å skille mellom normal og unormal. Men det betød ikke at disse skillene ikke eksisterte, mente han. “Har den humane tidsalder lært oss at intet liv er så verdiløst at det ikke bør beskyttes, så har rasehygienens lært oss noe nytt: Å skjelne mellom retten til å leve og retten til å gi liv” (jfr. Mjøen 1938 i Hansen 1998 II:681). Rasehygienens skulle da heller ikke ha som formål å stille seg i veien for fremskrittet eller bekjempe humanitet og barmhjertighet. For selv om det skrøpeligste liv burde beskyttes, måtte man sørge for at denne skrøpeligheten ikke ble overført til senere slektsledd.

Om den nordiske rasesjel sier Mjøen at den, på lik linje med den nordiske rases fysiske egenskaper, også hadde egenskaper og karaktertrekk som skilte den fra andre rasesjeler. Hvilke karaktertrekk dette skulle være er ikke spesifisert, men det er heller ikke av viktighet da det ellers går fram hos Mjøen at den nordiske rase var ansett som høyverdig og dermed måtte beskyttes fra degenerering. Mjøen hevdet at det var kombinasjonen

⁴³ For eksempel epileptikere, åndssvake, profesjonelle tiggere, drankere, vaneforbrytere, og alle arbeidsskye individer.

raseblanding og fødselsnedgang som førte til at det nordiske element avtok kraftig, samt ble truet av fullstendig utryddelse. Han betraktet raseblanding generelt som ugunstig, og anså de forskjellige rasenes psykiske trekk som så forskjellige at en blanding ville føre til alvorlige forstyrrelser i “bastardenes” mentalitet (jfr. Mjøen 1938 i Hansen 1998 II:682-684).

Flere av de raseideologiske elementene som er nevnt ovenfor er å finne igjen også hos Vigrid, som har som mål å “redde vårt folk fra total utryddelse”. I den forbindelse er Vigrid også i mot integrering av det de kaller “rasefremmede okkupanter” i det norske samfunn, og de setter likhetstegn mellom integrering, raseblanding og folkemord (jfr. Håndbok s.24). Vigrid argumenterer for at media innehar en viktig rolle hva angår å presentere “en ensidig og langsiktig propaganda for masseinvasjonen av rasefremmede” (jfr. Håndbok, s.25). Som eksempler trekker Vigrid blant annet fram visuelle presentasjoner av “nordiske kvinner med mulatt-baby” (i forbindelse med tv-programmet Top Modell på TV3), og “blonde nordiske jenter sammen med bastard-mulatter” (i forbindelse med tv-programmet Big Brother på TV Norge), i tillegg til at de ser på for eksempel MTV som en “jødisk-eid” tv-kanal som “spyr ut propaganda som forherliger raseblanding og negerkultur” (Månedsmagasinet nr.87, s.16-17, Håndbok s.3). Derfor er det av største viktighet for Vigrid å hindre raseblanding og å kjempe for at “vårt folk” ikke utryddes, som igjen henger sammen med deres tankegang om at blod, rase og religion er så tett knyttet sammen.

3.3 *Blod, rase og religion*

Jeg vil her gi en kort presentasjon av en nazistisk og nyhedensk gruppe som eksisterte i Norge i 1930-årene: *Hagals menn*, og hvordan man i dette miljøet koblet blod og rase sammen med religion. Selv uttrykket “hagal”, eller “hagals menn”, stammer fra hagalsrunen som ble brukt på forsiden av tidsskriftet *Ragnarok*, og fungerte som en identifikasjonskode og felles betegnelse på miljøet som også innbefattet *Ragnarok-kretsen* (Emberland 2003:112-113).

Hagals menn var en politisk subkultur som eksisterte i og omkring Nasjonal Samling (NS). De anså Vidkun Quisling som altfor halvhjertet og vankelmødig og utgjorde derfor en radikal opposisjon til ham. Hagalsmennene kjempet for en rasebasert og sosialistisk nyordning av det norske samfunnet, og mente at rasetilhørighet og rasekamp var nøkkelen til forståelse både av religionen, historien og samfunnsutviklingen. Dette mente de at Quisling ikke hadde innsett. Tallmessig sett var ikke hagal-miljøet spesielt stort, men fordi miljøet besto av flere egenrådige individualister så eksisterte det heller ikke noen total politisk

enighet. Meningene var delte selv innen religionsspørsmålet. Uenighetene var likevel ikke større enn at hagalsmennene var et avgrenset miljø med felles grunnverdier og en felles selvforståelse hva angikk rasebevissthet: man ønsket en sammensmeltning av religion og biologi, en kombinasjon av biologisk rasetenkning og romantisk-religiøs dyrking av alt “nordisk” (Emberland 2003:111-112).

En av hagalsmennene, Stein Barth-Heyerdahl, kom raskt på banen som raseteoretiker. To av hans viktigste inspirasjonskilder var Jon Alfred Mjøen og den tyske raseteoretikeren Hans F. K. Günther (Emberland 2003:150). Både Mjøen og Günther arbeidet for eugeniske tiltak, selv om Günther var mer en rasemystiker da det for ham dreide seg like mye om en åndskamp hvor det kulturelt sett var viktig å arbeide for å gjenoppvekke “den nordiske ånd” (Emberland 2003:151-152).⁴⁴ Dermed sammenfalt hagalsmennenes raseideologi med Günthers på den måten at de også ga rasismen en metafysisk-religiøs dimensjon. Eugeniske tiltak var absolutt nødvendige selv om de bare var ytre tiltak for å forløse de indre, metafysiske kreftene i rasesjelen. Denne rasistiske metafysikken kom også til syne hos Barth-Heyerdahl i hans mening om at rasen er bærer av en bestemt verdensoppfatning. Dette grunnla han med at arveanleggene for sjelelig utvikling var en del av den vedkommendes rase, og dermed var også verdensoppfatningene rasebetinget. Utover dette hevdet han at siden det nordiske blodet var det samme i gammel og nyere tid, så måtte det samme gjelde også for spørsmålet om rasens renhet. Dette mener han tydelig fremgår av den norrøne mytologien (Emberland 2003:152). Barth-Heyerdahl mente at mye av grunnen til at folket mistet kontakten med sin forfedrearv og naturen var at kristendommen kom og ga dem et virkelighetsbilde som førte til at urvisdommen ble glemt. For å hindre rasens undergang måtte denne “overtroen” brytes ned. Til dette trengte man altså eugeniske tiltak, men kanskje enda viktigere var det å få til en kulturradikal vending slik at folket kunne finne tilbake til Yggdrasils røtter og ny åndelig kraft (Emberland 2003:153).

Tidsskriftet *Ragnarok* var i perioden 1935-1945 hagal-miljøets viktigste talerør. Redaktøren var Hans S. Jacobsen. Rundt ham dannet det seg en krets militante nasjonal-sosialister, *Ragnarok-kretsen*, og målet deres var en rasebasert kulturrevolusjon. Dette innebar også en fullstendig avvisning av kristendommen og en innbitt kamp for nyhedenskapet (Emberland 2003:113).

⁴⁴ For videre lesning om Günther, se for eksempel Emberland 2003:150ff.

I 1937 ble Frivillig norsk Arbeidstjeneste (AT) opprettet.⁴⁵ AT ble raskt et viktig tilholdssted for de unge nasjonalsocialistene som var i opposisjon til Quisling, og var ment å skulle ha både en politisk skoleringsfunksjon samt en livssynsmessig nyorientering. Den völkisch-inspirerte Blut und Boden-tenkningen sto sentralt, men også en romantisering av “den norrøne ånd”. Man mente her at ungdommene trengte kontakt med “våre forfedres ånd” for ikke å miste sitt norske preg, og for å hindre at folket ikke skulle forflates av materialisme og industrialisme. AT’s store inspirator var Erling Winsnes. Han ble ansett som profet for en ny norsk religion hvor en sosialdarwinistisk tolkning av den norrøne mytologien sto sentralt, og ved siden av å bli mottagelig for propaganda for rasistisk nyhedenskap, ble AT-miljøet viktig også for spredning av nyhedenske tanker i Norge. På samme måte som *Ragnarok* var nyhedenskapets viktigste talerør, var AT-miljøets dets viktigste misjonsmark. I november 1937 sto “Winsnesbrakkka” ferdig i Oslo, og dette ble et sentrum for den høyreradikale ungdommen. Ukentlige foredrag, studiesirkler i oldnorsk og norrøn litteratur, sjakk-kvelder og sosiale sammenkomster var noe av det som foregikk (Emberland 2003:141-144).

Når det gjelder jødespørsmålet hevdet hagalsmennene at folkekarakteren i de nordiske land ble fordervet av jødernes tilstedeværelse. Man mistenkte jødene for å stå bak et forsøk på å vinne verdensherredømme. Blant annet ble både frimureriet og den liberale presse ansett å være jødernes redskaper. I Ragnarok-kretsen var jødespørsmålet mer komplisert. Også her ble ord som “jødisk” brukt nedsettende i forhold til politiske og kulturelle fenomener de tok avstand fra, men de anså det ikke som jødehat. Fordi det allerede i jødernes bevissthet og natur lå en misjon om å ville ha hele verden som sitt fedreland, kunne de heller ikke klandres for det. Men derimot burde den nordiske rase på lik linje være i sin fulle rett til å forsvare sitt eget territorium. Ut fra slike premisser var det snakk om et selvforsvar, dog ikke et selvforsvar basert på vold. Flere i Ragnarok-kretsen reagerte heller negativt på de tyske nazistenes fremferd, selv om det likevel ikke kunne regnes som uttrykk for sympati. Rase- og religionsspørsmålet var av den største betydning i Ragnarok-kretsen, og jødedommen (som all annen religion) var et produkt av blodets iboende “rasesjel”. Derfor var jødene blodsbestemt som den nordiske rases rake motsetning. Som nevnt tidligere ble et folks fysiske og sjelelige egenskaper knyttet til blodet. Dette, hevdet man, gjorde at jødernes motvilje mot blodsblending rendyrket flere fysiske og psykiske karaktertrekk, deriblant forretningssans og tilpasningsdyktighet kombinert med en kynisk og nedlatende holdning overfor andre folkeslag, og rasjonalistisk intellektualisme og rotløs internasjonalisme. Den tidligere nevnte

⁴⁵ De skiftet navn i 1938 til “Frivillig norsk Riksdugnad (AT)” for ikke å bli forvekslet med arbeidstjenesten i NS (Emberland 2003:141).

Günther mente at denne isolasjonismen og blodsbevisstheten var et ideal og at det var slik egenskapene til den nordiske rase måtte forbedres og ivaretaes. Jacobsen (i tidsskriftet *Ragnarok*) hadde samme oppfatning. Han hevdet blant annet at jødene levde som parasitter på fremmede folkeslag, samtidig som de i ly av sin rasepolitikk og religion isolerte seg fra disse og slik beholdt de sin egenart (Emberland 2003:158-162).

Man kan her snakke om “blodets religion” og et ønske om å bringe til heder og verdighet igjen den eviggyldige livsvisdom som nyhedningene hevdet var glemt etter tusen års kristenvelde. Denne livsvisdommen lå skjult bak mytene, men ble formidlet gjennom blodet. Slik sett ble “blod” både en metafor for rasen i biologisk forstand og bærer av den kollektive rasehukommelsen. Ved å lytte til “blodets stemme” kunne man bli formidlere av denne visdommen (Emberland 2003:180).

Flere av hagalsmennesenes tanker kan finnes igjen hos Vigrid: motstanden mot kristendommen, mot jødene, og mot raseblanding, samt koblingen mellom blod, rase og religion hvor tanken om den norrøne religion som en blodsreligion står sterkt. Kristendommen blir ved flere anledninger kalt for “den sorte åndspeten” av Vigrid. “En pest som har lagt seg over oss i over tusen år. Den har gjort oss svake og sykelige åndelig sett, og dermed blir vi det også fysisk sett. Vi har blitt fjernet fra vår naturlighet, vår tro. Det er en pest som dreper oss fysisk og åndelig.”⁴⁶ Vigrid ser på kristendommen som et åndelig mørke og en sykdom som gjennom aggressiv markedsføring sprer seg og hjernevasker ofrene. Den nordiske religionen derimot mener de er basert på det nordiske folkets utvikling og ligger nedarvet i genene, altså en blodsreligion.⁴⁷ De egenskapene et folk har følger blodet og dermed rasen, derfor vil raseblanding føre til at tusener av år med instinkter og visdom drepes sakte men sikkert.⁴⁸ Denne livsvisdommen, forfedrenes kunnskap og innsikt i naturen, naturkreftene og kosmos, er det Vigrid ønsker å bygge opp igjen, og de ser det som et blodets kall.⁴⁹

Vigrids største motstander i dag, slik jeg tolker deres synspunkter, er den “internasjonale jødedommen” som de mener har all makt og slik sett styrer verden etter sine religiøse prinsipper.⁵⁰ Dette indikerer, som Tvedt sier i en samtale med meg, at “[...] vi må kopiere jødene, vi må lære av jødene, men med nordisk vri, og nordiske navn og begreper.”⁵¹

⁴⁶ Samtale med Thorgrim Bredesen 1/11-06.

⁴⁷ <http://www.vigrid.net/linkkristendom.htm> (utskrift 03.04.2006).

⁴⁸ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

⁴⁹ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

⁵⁰ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

⁵¹ Samtale med Tore Tvedt 25/5-04.

3.4 Odinisme i nyere tid

“Odinism today represents the battlefield of racist paganism in support of a white Aryan revolutionary path in the United States with associated branches and chapters in Europe, South Africa and Australia” (Goodrick-Clarke 2002:257).

Slik jeg forstår det, er det odinismen som forbindes med det ariske og det rasistiske. Og når det gjelder forholdet mellom begrepene åsatru og odinisme, virker det som om forskjellen mellom de to ligger i hvordan man forholder seg til rase. Mattias Gardell (2003) er derimot ikke helt enig i dette. Han mener at bildet er mer komplisert enn som så, og at det derfor er for enkelt simpelthen å hevde at odinisme dreier seg om rase mens åsatru er den antirasistiske motparten som gjerne befinner seg i det nypaganistiske og okkulte miljøet. Dette fordi det finnes mennesker som definerer seg som åsatruere, og som likevel er opptatt av temaet rase, og fordi det finnes odinister som involverer seg i en okkult og paganistisk praksis (Gardell 2003:152). Det at det kan eksistere konflikter mellom de forskjellige grupperingene, samt til dels også konflikter innad i enkelte grupperinger, gjør at det er vanskelig å ha et nyansert bilde. Fordi denne problemstillingen ikke har noen praktisk betydning for mitt prosjekt om Vigrid, velger jeg derfor å ikke utbrodere dette noe nærmere, men heller si litt om lignende organisasjoner i USA.

I følge Goodrick-Clarke har odinismen sine røtter i 1800-tallets Tyskland og datidens nasjonalisme og völkish-ideologier. Den moderne odinismen så dagens lys i 1969 da danske Else Christensen opprettet *Odinist Fellowship (OF)* i Canada. *OF* representerer et arisk og rasistisk syn på mennesket, hvor religion og rase innehar et biologisk slektskap som ligger innkodet i genene. I forhold til dette har *OF* et større fokus på litteratur og ideer enn på seremonier, og raseblanding er selvsagt strengt forbudt. Som et motstykke til Christensens odinisme var Steve McNallens *Ásatrú Free Assembly (AFA)* som var mer opptatt av ritualer og “norse magic”. Selv om medlemskapene ofte overlappet i *OF* og *AFA* så ble det politiske gapet for stort på slutten av 70-tallet. McNallen likte slett ikke tilstedeværelsen av rasisme og nazisympatier. For ham var åndeligheten viktigere enn stoltheten over egen rase. Etter 1987 ble *AFA* delt i to: Mike Murrays *Ásatrú Alliance (AA)* og Edred Thorssons *Ring of Troth (RoT)*. Skillet ligger på at *RoT* er mer liberale hva angår homoseksualitet, rase, transseksuelle, etc., enn *AA*. Kort sagt kan man si at det finnes tre retninger i forhold til rasespørsmålet: 1) den antirasistiske posisjonen, 2) en radikal rasistisk posisjon, og 3) en etnisk posisjon. Slik det kan se ut, er det den antirasistiske posisjonen som vinner størst gehør. Til tross for dette er det likevel den rasistiske posisjonen som ser ut til å være mest hengiven og trofast til sin tro, og som på en måte har funnet sitt “spirituelle hjem”. Den antirasistiske posisjonen kan se ut til å

bestå mer av “søkere” som holder seg til norrøn religion den ene uken og for eksempel Wicca den neste (jfr. Goodrick-Clarke 2002:257-259 og 261-262, Gardell 2003:152-153, 165, 171 og 175-176).

Én organisasjon som muligens kan tolkes som en inspirasjonskilde for Vigrid, er *Wotansfolk*.⁵² Organisasjonen ble startet av David og Katja Lane, samt Ron McVan i 1995. Trekløveret er ansett som “the most prominent voice of racially based Odinism” (Gardell 2003:191). David Lane utviklet gradvis en konspirasjonsteoretisk tolkning av historien, en reaksjon som blant annet kom av drapet på John F. Kennedy og Vietnam-krigen. Lane omfortolket hele den amerikanske historien i en zionistisk konspirasjonsteoretisk kontekst. For eksempel hevder han at USAs motto *E Pluribus Unum* tilsvarer et folkemord satt i scene ved raseblanding (Gardell 2003:192). Lane er også opphavsmannen til de “14 ord” (“We must secure the existence of our people and a future for White children”), et av de få konsept som har vunnet nesten universell aksept i det hvit-rasistiske miljøet. Tallet 14 er dermed i seg selv et symbol og en kode i dette miljøet, og satt sammen med tallet 88 (altså 14/88) blir det en kode for de “14 ord” og hilseformen “Heil Hitler”. Bakgrunnen for disse ordene var at Lane etter hvert ble overbevist om at den ariske mannen var på randen av utryddelse (Gardell 2003:199). I følge Lane er kristendommen hovedårsaken både til den ariske kulturens forfall og til oppstarten av det globaliserte samfunnet, og han anser kristendommen for å være del av den store jødiske konspirasjonen som vil bunne ut i et globalt tyranni. Derfor, mener Lane, er odinisme den eneste religionen som kan redde den ariske rasen (Gardell 2003:201-202).

Fordi raseblanding vil føre til utslettelse av den hvite rase, mener *Wotansfolk* at de hvite på nytt må lære å tenke med blodet, de må omfavne odinismen som en forfedretro som setter rase først. *Wotansfolk* ser seg som et verktøy for å samle den ariske rasen, samt gi den en egen identitet. Én av *Wotanfolks* teorier går ut på at det ariske blodet genetisk bringer videre selve gudene, at odinisme ligger genetisk i den hvite rase og dens kollektive bevissthet. Denne bevisstheten forsvant gradvis, og folket mistet kunnskap om seg selv som rase. Men fordi det er snakk om et blodets kall, hvor gudene fremdeles er i live – bare sovende – så ønsker *Wotansfolk* å gjenopprette den tapte folkebevisstheten og å fornye den ariske uavhengigheten. Seremonier og ritualer fungerer i så måte som metoder både for å fornye

⁵² På nettsiden sin anbefaler Vigrid 3 bøker i forbindelse med *Wotansfolk*: *Creed of Iron*; *Wotansfolk Wisdom* (av Ron McVan, Katja og David Lane), *Deceived, Damned & Defiant* (av David Lane og *Wotansfolk*) og *Temple of WOTAN* (av Ron McVan og Katja Lane). I tillegg har Vigrid i sin håndbok en oversettelse av en tekst skrevet av David Lane (“Allfader Odins tale!”), og i månedsmagasin nr. 90, juni 2006, oversettelse av to tekster av Ron McVan (“Odinisme (Wotanisme) i dagens verden” og “De 14 Ariske koder i etikk”). I tillegg fremheves Lanes “14 ord” på fremsiden av hvert månedsmagasin. I kap. 5.2 kommer en nærmere redegjørelse for betydningen av disse ordene for Vigrid.

kontakten med “blods-gudene” og for å vedlikeholde en gjensidig relasjon medlemmene imellom. Wotansfolk formidler en mer eller mindre rasebasert mystisisme inspirert både av ariske, pre-kristne tradisjoner, teosofi, gnostisisme og jungiansk psykologi, og ble i år 2000 anerkjent som en kirke under navnet Temple of Wotan (Gardell 2003:205-213).

Kapittel 4 Det seremonielle aspektet:

”Odin er stor og nå tar vi landet vårt tilbake!”⁵³

I bilen på veien mot Mølen merker jeg at stemningen blir litt forandret (vi er 2-3 biler i følge, og jeg sitter i bilen til Tore sammen med ham, Thorgrim og to jenter). Det er en spent, litt trykket, men også forventningsfull stemning – den er rett og slett til å ta og føle på. Vi parkerer etter hvert bilen, og må deretter vandre gjennom et litt ulendt terreng. Når vi er vel framme tennes fakler og disse settes i ring, jentene ordnes med slør og skråbånd, og et par gutter får i oppdrag å holde sverd. Vi befinner oss ved en gammel gravhaug (fra bronsealderen) helt nede ved havet. Snøen ligger urørt, det er mørkt ute og bølgene slår inn mot fjæra – det føles nesten magisk, og det er som om naturen rundt oss holder pusten og bare venter på det som skal skje. Når alt er klart kan seremonien begynne. Tores autoritære stemme runger ut, han holder opp hammeren sin og lyser stedet, og alle oss som er der, hellig. Deretter leser han noen vers fra Voluspå, initieringen finner sted, og han avslutter med et par vers fra Håvamål. Volven er initiert. Og ja, denne første seremonien som jeg får bivåne er helt klart en ganske spesiell opplevelse. Etter en liten pause, og litt omrokking på holding av sverd, er det klart for dåpen til en gutt. Denne seremonien er det Thorgrim som leder. Det er helt spesielt å se hvordan en person på en måte forandrer seg; i det han går inn i sirkelen av ild for å lyse stedet og oss hellig på ny, så er det som om han vokser på samme tid som stemmen hans får en egen autoritær klang.

Når vi setter oss i bilene igjen kjenner jeg at jeg er sliten, det er så mange inntrykk på en gang. Men vi er ikke ferdig enda. Nå går ferden til Gokstadhaugen; en av guttene som er med har bestemt seg for å la seg konfirmere. Også denne seremonien ledes av Thorgrim. I et helt åpent landskap befinner vi oss oppå toppen av haugen, og det er satt ut en sirkel av ild. I det Thorgrim begynner å snakke danser faklene den villeste dans jeg noen sinne har sett. Man kan si hva man vil, men dette er magisk nok, og om de eldgamle gudene og gudinnene enda finnes der ute i naturen et sted så var de definitivt til stede denne kvelden – vi kunne jo nesten høre dem puste!⁵⁴

⁵³ http://www.vigrid.net/seremonier_daap041128.htm (utskrift 26.01.2005).

⁵⁴ Utdrag fra egne feltarbeidsnotater.

Jeg skal i dette kapittelet ta for meg Vigrids seremonier, og hvordan de knytter den norrøne mytologien opp til disse. I dette ligger en beskrivelse av utformingen av seremoniene, teori og analyse i forbindelse med ritualiseringsprosesser, samt analyse av seremonienes funksjoner.

I begynnelsen av Vigrids epoke var det kun Tore Tvedt som utførte seremonier. Han ble, i lys av sitt kall, rensset den dagen han ble frelst av Odin, og er i så måte “[...] Odins representant her i Midgard.”⁵⁵ Vigrid har i årenes løp hatt flere seremonier: en barnedåp, ungdomsdåp, konfirmasjoner og en vielse.⁵⁶ Det står ingenting om antall initieringer av Volver og Goder, men pr. 27/11-04 var det ca. 13-15 Volver og Goder.⁵⁷ Slike tall forandrer seg med jevne mellomrom. Den første seremoni fant sted i mai 2000. Utover dette foreligger det ingen eksakte tall på hvor mange seremonier som er avholdt. Dette skyldes at det ble vanskeligere å holde oversikt. Tidligere ble det ført loggbøker over alle seremoniene, men på grunn av politiforfølgelse så de seg tvunget til å slutte med det. I tillegg er det flere i Vigrid som nå holder seremonier spredt utover hele landet. I følge Bredesen hadde de i november 2005 rundet 300 seremonier totalt og vel så det. Pågangen er så stor at mange av de som vil la seg døpe, konfirmere eller initiere må vente en god stund før de kan få gjennomført seremonien.⁵⁸ Alle seremoniene ble tidligere lagt ut på nettsidene etter hvert som de ble gjennomført. Våren 2006 ble det utført en større omrokking på nettsidene, som blant annet resulterte i at alle gjennomførte seremonier ble tatt bort. Grunnen til dette var blant annet at det skulle bli lettere å bygge opp religionen og troen innenfra, samt å roe ned de ytre faktorene.⁵⁹

Jeg fikk i slutten av november 2004 være observatør på 4 seremonier: 2 dåps-handlinger, en konfirmasjon og en initiering. Det er derfor kun disse tre typene seremonier jeg vil gi en videre beskrivelse og analyse av.

4.1 *Utforming*

Selv om seremoniene i utgangspunktet har mange likhetstrekk i utformingen, finnes det forskjeller i henhold til symbolikken de representerer. Både i forhold til utforming og

⁵⁵ E-mail fra Thorgrim Bredesen 2/3-05.

⁵⁶ http://www.vigrid.net/elever_studenter_sp52.htm (utskrift 26.01.2005).

⁵⁷ Intervju av Thorgrim Bredesen 27/11-04.

⁵⁸ Telefonsamtale med Thorgrim Bredesen 22/11-05.

⁵⁹ Samtale med Thorgrim Bredesen 1/11-06.

symbolikk er det dåpen som skiller seg klarest fra de to andre. Dette skal jeg komme tilbake til etter å ha sett på likhetstrekkene først.

Selve stedet for seremoniene er gjerne knyttet til gamle gravhauger og andre steder med historisk betydning, og aller helst ute i naturen når det er mulig. Før seremoniene finner sted tenner man en ring av ild (fakkelpokser e.l). Disse skal ifølge Vigrid symbolisere solen, som igjen representerer den livgivende kraften i universet. Inne i ringen står Goden/Volven med en seremonipike til høyre for seg. Seremonipiken holder en pute med en seremonihammer (evt. en seremoniøkse) oppå. Framfor disse står to personer med sverd.⁶⁰ Goden eller Volven lyser stedet, samt de personene som er der, hellige. Seremoniene starter med to vers fra Voluspå:⁶¹

44. Garm gjør kraftig
ved Gnipaheller,
lenken slitner,
løs farer ulven;
eldgamle frasagn
og framtid vet jeg,
ser Ragnarok komme
for kampguder.

45. Bror skal gi bror sin
banesår i kampen,
søskenbarn skal
slite blodsband;
hardt er det i heimen,
hór skal rå der,
økstid, sverdtid,
skjold blir splintret,
vindtid, vargtid
før verden går under;
ingen skåner en annens liv.
(Holm-Olsen 1993 [1975]:25)

Vedkommende som skal døpes, konfirmeres eller initieres får tre inn i ringen og stiller seg mellom de to som holder sverd, og disse sverdene blir så krysset over hodet på personen. Selve seremoniteksten sier blant annet litt om hvorfor man er samlet. Det kan være en tekst som Volven/Goden har skrevet selv, eller de kan bruke den teksten som er skrevet av Tore Tvedt. Seremoniene avsluttes med to vers fra Håvamål:⁶²

⁶⁰ For "billedlig" framstilling se figur 1 (neste side).

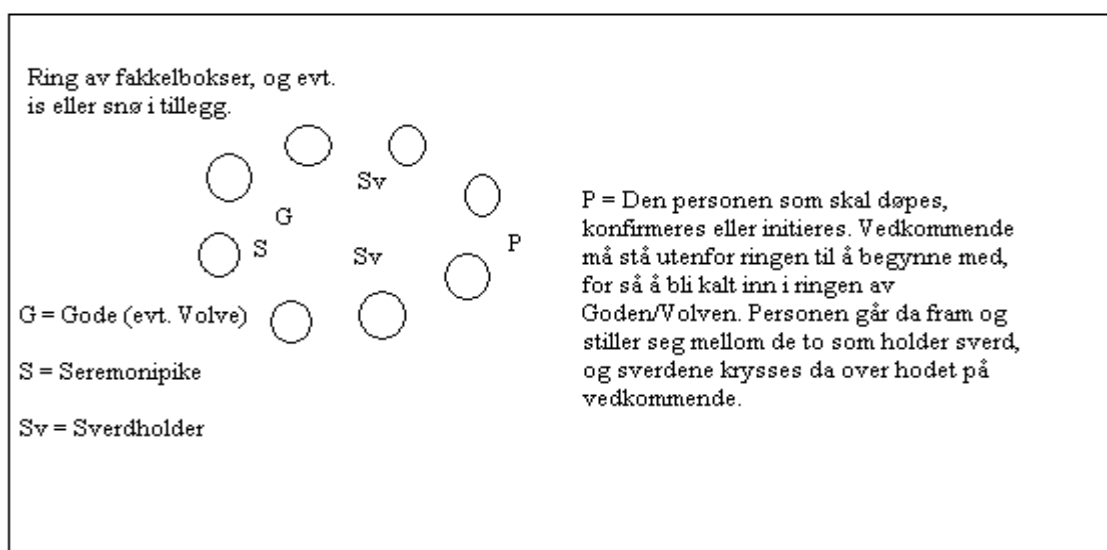
⁶¹ Disse hører med til endetidsversene, kampen for en ny verden. I følge Vigrid er det nettopp Ragnarok vi befinner oss i nå, derfor anses disse versene for aktuelle.

⁶² I forhold til Vigrid er disse versene et ideal på god Nordisk oppførsel, samt hele Håvamål et idealistisk sett med levereregler.

76. Fe dør, frender dør,
 en sjøl dør på samme vis;
 men ordets glans
 skal aldri dø
 i ærefult ettermæle.

77. Fe dør, frender dør,
 en sjøl dør på samme vis;
 jeg vet ett som aldri dør,
 dom over hver en død.
 (Holm-Olsen 1993 [1975]:42)

figur 1

Jentene som deltar i seremoniene bærer sorte slør over ansiktet og hvite, broderte skråbånd, slik det vises på det følgende bildet.⁶³

Tradisjonen med slørene startet opprinnelig som kamuflasje i forbindelse med en dokumentar på TV2, men er sammen med skråbåndene blitt et slags varemerke på seremoniene og dermed blitt beholdt.⁶⁴ På spørsmål om hvorfor det kun er jentene som bærer skråbånd fikk jeg følgende svar: "I ett hvert folk så er det kvinnen som er symbolet på skjønnhet

⁶³ Bildet er ©Vigrid, og er hentet fra nettsidene til Vigrid. Det ble tatt da jeg var på feltarbeid i november 2004. Jeg har fått tillatelse fra Thorgrim Bredesen (den 1/11-06) til å bruke det i min oppgave.

⁶⁴ http://www.vigrid.net/elever_studenter_sp52.htm (utskrift 26.01.2005).

og derfor bærer jentene og kvinnene i Vigrid skråbåndet for å vise fram vårt navn på en verdig måte under en seremoni.”⁶⁵ Hammeren som brukes i seremoniene er i seg selv et maktsymbol, og viser til guden Tor og det at han brukte den til “å slå det nordiske folks fiender til jorden”.⁶⁶

Det er ikke bestandig at man klarer å samle nok personer til en seremoni, eller det kan også tenkes at den som skal døpes, konfirmeres eller initieres ønsker å være alene sammen med Volven/Goden. I slike tilfeller blir sverdene på forhånd symbolsk lagt i kryss på bakken mellom vedkommende og Volven/Goden. Puten med seremonihammer legges ved siden av Volven/Goden.⁶⁷

4.1.1 Dåp

I dåpen skal det foruten ild også være is (isblokk eller evt. snø) tilstede. Ilden og isen skal da symbolisere varmen og kulden fra henholdsvis Muspellheim og Nivlheim. På spørsmål om hva denne renselsesprosessen mellom is og ild betyr, og om hvorfor Vigrid henspiller på myten om Ginnungagap og strømmene mellom Muspellheim og Nivlheim, fikk jeg følgende svar:

Det er jo nettopp fordi [...] blir beskrevet i eddaen at det var da mellom de varme strømmene fra Muspellheim og de kalde strømmen fra Nivlheim at vårt folk ble født. Så vi går jo, kan du si, tilbake til urkraften i vår oppbygging av vår tro, og da er jo det veldig relevant å ha med.⁶⁸

Både direkte og indirekte kan myter om menneskets skapelse, antropogoni-myter, inneholde mange opplysninger om kulturens syn på menneskets plass i verden. Man kan si at skapelsesmytene inneholder samfunnets ideologi på den måten at de tar for seg både forholdet mellom mennesker og makter, på kjønn og kjønnsroller, og sosial status. I tillegg til dette kan skapelsesmytene også komme med en forklaring på døden, og som regel framstår døden som en straff eller en tilfeldighet (Steinsland 1997:55). Når jeg skal se på hva det står i mytologien angående skapelsen av mennesket, er det naturlig å begynne med Voluspå. Boken *Voluspå* betyr “volvens spådom”. Denne spådommen åpenbarer hemmeligheter om hele det kosmiske tidsløpet, fra begynnelse til slutt (Steinsland og Sørensen 1999:31).

3. I opphavs tider

⁶⁵ E-mail fra Thorgrim Bredesen 2/3-05.

⁶⁶ http://www.vigrid.net/elever_studenter_sp52.htm (utskrift 26.01.2005).

⁶⁷ Samtale med Tore Tvedt, på feltarbeid i november 2004.

⁶⁸ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

var det Yme bygde,
var verken sand eller sjø
eller svale bølger;
jord fantes ikke,
ikke himmelhvelv,
der var ginnunga-gap,
men gress ingen steder.

4. Før Burs sønner
støtte landene opp,
de som mektige
Midgård skapte;
sol skinte sørfra
på salens steiner,
da grodde grunnen
med grønne vekster.
(Steinsland og Sørensen 1997:9-10)

Ifølge Steinsland og Sørensen beskriver strofe 3 urtidens kaos, Ginnungagap, mens strofe 4 viser til skapelsen av verden (Steinsland og Sørensen 1999:42). I *Gylvagingning* derimot, i Snorre Sturlasons *Den yngre Edda*, finner man en mer utfyllende beretning om hvordan urjotnen Yme oppstår i møtet mellom de varme og kalde strømmene fra Muspellheim og Niflheim, og om hvordan brødrene Odin, Vile og Ve (Burs sønner) dreper ham og skaper verden av kroppen. Snorre siterer fra blant annet Voluspå, Grimnesmål og Vavtrudnesmål (Eggen 1998 [1961]:20ff). Ikke før i strofe 17 og 18 hører vi om skapelsen av de første menneskene. Da er allerede dvergene skapt, og det er de som lager menneskebilder av jord og deretter kommer Odin, Høne og Lodur for å gi liv til Ask og Embla.

17. Inntil tre kom
fra æsers flokk,
kraftfulle,
kjærlige, til huset;
fant på land
lite maktende
Ask og Embla,
uten skjebne.

18. Ånde hadde de ikke,
eide ikke sinn,
verken blod eller livskraft
eller likhet med guder;
ånde ga Odin,
sinn ga Høne,
blod ga Lodur
og likhet med guder.
(Steinsland og Sørensen 1997:14)

Ut i fra dette finner jeg ingen steder at menneskene, “vårt folk”, blir født/skapt i møtet mellom strømmene fra Nivlheim og Muspellheim. Heller ikke hos Snorre Sturlason kan man finne spor av denne forståelsen. I *Gylvagingning* leser man: “Då Bors-sønene gjekk langsetter havstranda, fann dei to trestomnar; dei tok dei opp og laga menneske av dei. Den fyrste gav andedrag og liv, den andre vit og rørsle, den tredje andlet, mål, høyrslø og syn. Så gav dei dei klede og namn; mannen heitte Ask, og kvinna Embla” (Eggen 1998 [1961]: 27). I stedet for at menneskene skulle være skapt i møtet mellom de kalde og varme strømmene, ville det kanskje være riktigere å si at *som en konsekvens* av disse strømmene, og av hendelsene rundt urjotnen Yme, ble mennesket skapt. Og dermed kan man også forstå hvordan Vigrid bruker Eddaversene som en underliggende begrunnelse for at “vi som folk” ble skapt der hvor varmen og kulden møttes.⁶⁹

I følge Vigrid heter det at når man døpes mellom is og ild, så medfører dette at man renses og kan dermed titulere seg “menneske”, dette sees på som en heving av status. “Menneske” er en statusgivende tittel man derfor kun skal kunne benytte etter denne rensesseremonien. Dåpsseremonien kalles også Skiri-seremoni.⁷⁰ I følge Vigrid er denne seremonien både en fysisk og åndelig seremoni. Den er et fysisk manifest hvor man renses åndelig fra “all dritten i samfunnet”. I tillegg finner man gjennom denne renselsen sin egen indre ro, og de instinktene som utgjør den man er åndelig sett: man renses for å finne tilbake til, og for å åpne sinnet sitt for, Odin. Dermed blir dåpen uten tvil det viktigste en vigrider gjør.⁷¹ Man trenger likevel ikke å være renses for å være en vigrider. “Alle som åpner hjertet sitt for Odin er velkommen i Vigrid, men de innehar ikke tittelen menneske.”⁷² De som ikke er renses kalles da “[...] enkelt og greit for folk.”⁷³

4.1.2 Konfirmasjon

Før man kan gå til konfirmasjon må man på egen hånd lese en del tekster som man finner på nettsidene til Vigrid, men man blir ikke spurt om innholdet under selve seremonien. Høsten 2001 da Vigrid hadde det første kullet med konfirmanter, måtte de lese og gjennomføre følgende tekster og aktiviteter (konfirmasjonspensum):

⁶⁹ http://www.vigrid.net/elever_studenter_sp52.htm (utskrift 26.01.2005).

⁷⁰ Siste stavelsen i ordet menneske, altså “ske” hvor ske = skiri = renses (jfr. kap. 1.3.2).

⁷¹ Samtale med Thorgrim Bredesen 1/11-06.

⁷² E-mail fra Thorgrim Bredesen 2/3-05.

⁷³ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

*De fire første ukene:*⁷⁴

1.uke: “Introduksjon til Waffen-SS”⁷⁵

2.uke: “Reveenka”⁷⁶

3.uke: “Voluspå”⁷⁷

4.uke: “Anmeldelse til riksadvokaten for rasehets mot den Nordiske Kvinne”⁷⁸ og
“Respekt for den Nordiske Kvinne”⁷⁹

Den første artikkelen er en hyllest til Waffen-SS, og fremhever denne organisasjonen som “verdens beste kamporganisasjon noensinne.” Eventyret “Reveenka” settes her inn i en rasebasert sammenheng, og Vigrid mener at budskapet i eventyret viderefører “den evige kunnskap et folk har om hvordan man best skal velge sin egen livsledsager.” Dette oppfordres konfirmantene til å filosofere og reflektere over med henblikk på dagens samfunn. Versene i “Voluspå” derimot skal leses i en mer mediterende situasjon. Konfirmantene skal, uten å reflektere over noe spesielt, bare la ord og rytme i versene bli en del av dem selv, og dermed gi dem “en usynlig indre kraft.” De to siste artiklene tar for seg Vigrids syn på blondinevitser, hvilket de anser som rasehets og en fornedrelse mot nordiske kvinner, og som et ledd i den folkemordkampanjen de mener eksisterer mot det nordiske folket.

*De fire neste ukene:*⁸⁰

5.uke: En tur ut i det fri

6.uke: “Ecstasy”⁸¹

7.uke: “Prøyssisk Blå”⁸²

8.uke: “Abortlegene aborteres”⁸³

I forbindelse med artikkelen “Ecstasy” oppfordres konfirmantene til å ta et standpunkt hva angår både dop og alkohol. Produksjon og salg av dop er noe Vigrid ser på som en del av det tidligere nevnte folkemordet på den hvite rasen. Den neste artikkelen tar for seg spørsmålet rundt gasskamrene i Auschwitz, og mener å kunne tilbakevise det faktum at disse ble brukt til nettopp det. Dette på grunnlag av kjemisk-vitenskapelige beviser i forhold til den farge-dannelsen (“prøyssisk blå”) som oppstår i forbindelsen mellom hydrogencyanid, jern og oksygen. Den siste artikkelen henviser til abortsituasjonen i USA. Vigrid tar avstand fra abort

⁷⁴ http://www.vigrid.net/konfirmasjon_intro.htm (utskrift 26.01.2005).

⁷⁵ <http://www.vigrid.net/waffenssav.htm> (utskrift 26.01.2005).

⁷⁶ <http://www.vigrid.net/reveenka.htm> (utskrift 26.01.2005).

⁷⁷ <http://www.vigrid.net/vaarreligion.htm> (utskrift 26.01.2005).

⁷⁸ http://www.vigrid.net/anmeldelse_blondinevitser.htm (utskrift 26.01.2005).

⁷⁹ http://www.vigrid.net/fordamer_respekt.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸⁰ http://www.vigrid.net/konfirmasjon_dok2.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸¹ http://www.vigrid.net/forungdom_ecstasy.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸² http://www.vigrid.net/holocash_proysiskblaa.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸³ http://www.vigrid.net/holocaustpaabarn_abortleaga.htm (utskrift 26.01.2005).

av friske barn, og anser dette som drap. De ønsker at konfirmantene reflekterer over spørsmålene rundt abort, men har forståelse for at temaet kan være følelsesladet for mange.

*De siste fire ukene:*⁸⁴

9.uke: Skrive navnet sitt i runeskrift

10.uke: Tre artikler om omskjæring; “Kjønnslemlestelse (omskjæring)”⁸⁵, “Pervers Jødisk Kjønnslemlestelse”⁸⁶, og “Anmeldelse av kjønnslemlestelse på ikke-medisinsk grunnlag”⁸⁷

11.uke: “Vår rase er vår nasjon”⁸⁸

12.uke: “Julen, en Germansk høytid”⁸⁹

Vigrid anser omskjæring, eller kjønnslemlestelse som de kaller det, som en “djevlesk praksis”, og har erklært total politisk krig mot dette. De mener at kampen mot omskjæring er en kamp for menneskeverd, og anmoder derfor om etterforskning og anmeldelse av de som står bak denne praksisen. Artikkelen “Vår rase er vår nasjon” er skrevet av jentegruppa Sigrun. De ser Frøya som symbol på kjærlighet både mellom mann og kvinne, og “til våre barn og våre hjem.” Yggdrasil ser de på som symbolet på “vår jord og våre hjem”. Denne harmonien trues av Nidhogg, som de mener har mange ansikter i dagens samfunn: narkotika, barneporno, motepress og kvinnemishandling. Vigrid ønsker at konfirmantene skal reflektere over hva dette betyr for hver enkelt. Den siste artikkelen er skrevet av Varg Vikernes, og tar for seg julen som en lysfest, en fest for de døde, og et blot for fred og fruktbarhet det kommende år. I forhold til nettsidene så er det fremdeles disse tekstene og aktivitetene som gjelder.

Etter at man har fulgt denne internettbaserte konfirmasjonsundervisningen, finnes det tolv spørsmål man kan svare på, en slags repetisjon. Deretter kan man enten maile svarene til Vigrid og få tilsendt en bekreftelse, eller man kan selv teste seg i spørsmålene og deretter skrive ut bekreftelsen. Hva angår repetisjonsspørsmålene så er ikke de så viktige som de var tidligere, de er mer et tilbud enn et krav. Dåpen er den seremonien som blir ansett som mest religiøs, det er her renselsen finner sted. Konfirmasjonen er mer en bekreftelse på at man ønsker å “kjempe videre”. De som er “inne i det” med en gang, som dedikerer seg til Vigrids sak, kan om så konfirmeres rett etter dåpen.⁹⁰

⁸⁴ http://www.vigrid.net/konfirmasjon_dok3.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸⁵ http://www.vigrid.net/fordamer_omskjaering.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸⁶ http://www.vigrid.net/fordamer_kjonnslemlestelse2.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸⁷ http://www.vigrid.net/fordamer_anmeldelseomskjaering.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸⁸ http://www.vigrid.net/forungdom_varraseervarnasjon.htm (utskrift 26.01.2005).

⁸⁹ <http://www.vigrid.net/vargjul.htm> (utskrift 26.01.2005).

⁹⁰ Telefonsamtale med Thorgrim Bredeesen 22/11-05.

Konfirmasjonsseremonien er kortere enn dåpsseremonien, men tar man med de tolv ukene som går forut for selve seremonien, så er dette den lengste typen seremoni. Disse tolv ukene er ikke en del av seremonien som sådan, men er en forutsetning for å gjennomføre selve konfirmasjonen. Konfirmasjonen sees på som en tradisjonell modningsseremoni hos Vigrid hvor man opptas symbolsk i de voksne rekker. Når man under selve seremonien svarer “ja”, så er dette et ja til at man har gjennomført konfirmasjonsforberedelsen, samt at man bekrefter sin tilhørighet til “våre Guder og Gudinner”. Hos Vigrid får konfirmanten en kniv i gave. Dette symboliserer at man nå har rett og plikt til å forsvare “vårt folk” mot fiendene. I hovedsak dreier dette seg om ZOG,⁹¹ jødene og “jødeelskerne/ lakeiene”. Sistnevnte anses hos Vigrid som de forræderne som svikter sitt eget land og folk, de som “jobber bevisst for å utrydde oss og vårt folk”.⁹² I henhold til Vigrid er det ZOG som hjernevasker millioner av hvite unger til å hate sitt eget folk gjennom et falskt fabrikkert folkemord (ansett som “Holocaust-løggen”), samtidig som ZOG også styrer blant annet regjeringer og interesseorganisasjoner. Her i Norge blir for eksempel både Jens Stoltenberg og Odd Einar Dørum sett på som jøder og en del av ZOG-regimet.⁹³

4.1.3 Volve- og Gode-initiering

Den siste typen seremoni er initiering, hvor jenter/kvinner initieres til Volver, mens gutter/menn initieres til Goder. Hovedregelen har vært, og er til dels fremdeles, at det er Tvedt og Bredesen som utnevner Volver og Goder. De ønsker å se personen an, om vedkommende er verdig og den rette for oppgaven, samt har litt kunnskap, og de velger ikke hvem som helst. I forhold til dette anser Bredesen seg selv som noe strengere enn Tvedt i utnevnelsene. Tidligere, fordi Tvedt og Bredesen fryktet angrep mot seg selv, ble Volve og Godene utnevnt mer av funksjonalitet for å kunne føre arven videre.⁹⁴ Etter en slik initiering kan de selv avholde alle typer seremonier.

Stilles det noen særlige krav til Volve og Godene, foruten at de må være 15 år eller eldre? Har de noen form for undervisning?

Det stilles ingen spesielle krav uten at de lever et...at de er døpt, og så må de være konfirmert, og så må de være, hva skal jeg si [...] leve et liv som gode Nordiske mennesker, det er egentlig [...] ingen spesielle krav i det hele tatt annet enn at de skal oppføre seg som gangs mennesker. Det er ingen undervisning i det hele tatt, ikke annet

⁹¹ Zionist Occupation Government (større utredning om ZOG i kap. 5.1.2).

⁹² Telefonsamtale med Thorgrim Bredesen 22/11-05.

⁹³ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

⁹⁴ Telefonsamtale med Thorgrim Bredesen 22/11-05.

enn muntlig fra, kan du si, andre Volver eller Goder som forklarer de hvordan ting er å [...] setter de inn da, i [...] det er, kan du si, det er jo en viss opplæring i å ha seremoni og så videre.⁹⁵

I motsetning til konfirmasjonen er det altså ikke noen form for “opplæring” før man initieres, det er mer at man observerer/deltar på forskjellige seremonier og ser de andre Volverne og Godene i aksjon: en “se-og-lær” metode. Etter initieringen står man fritt til å utvikle egne seremonier og seremonitekster, og man kan velge selv om man vil bruke hammer eller øks som seremoniartefakt – “Ingen behøver å svare for andre enn Odin.”⁹⁶ Ved initieringen påtar man seg i oppdrag for Odin å bygge hans rike, og som symbol på dette mottar den ny-initierte Volven/Goden en øks under seremonien.

4.2 Ritualiseringsprosesser

Jeg vil i dette delkapittelet analysere prosessene i Vigrids seremonier fra et ritualteoretisk perspektiv. Generelt sett kan man si at ritualer dreier seg om menneskers plass i verden (forhold til guder, andre mennesker, og andre overnaturlige vesener) og om makt, i tillegg til at det er opplevelsesskapende (Gilhus og Mikaelsson 2001:121). I forhold til dette er Vigrid intet unntak, noe jeg etter hvert vil komme nærmere tilbake til, spesielt under delkapittel 4.3.

Begrepet ritual i seg selv er en abstrakt analytisk kategori, og like mangetydig som flere andre religionsvitenskapelige begreper (jfr. kap.2 om begrepet myte). Men selv om det finnes mange forskjellige teorier i forhold til ritualer, har det å studere denne formen for menneskelig adferd gitt ny og viktig innsikt i dynamikken rundt både religion og kultur. Ritualer er i det hele tatt et komplisert fenomen for forskere å undersøke grundig, blant annet på grunn av den store spredningen i aktiviteter som kan innbefattes i kategorien “ritual”. Det finnes ingen universell forklaring på hva det er som utgjør et ritual, ei heller på hvordan man skal forstå det, bare forskjellige teorier og meninger som alle reflekterer den tiden da de ble formulert (jfr. Bell 1997).

Victor W. Turner sier at han med begrepet ritual mener “[...] prescribed formal behavior for occasions not given over to technological routine, having reference to beliefs in mystical beings or powers” (Turner 1982:19). Hos Vigrid kunne jeg ikke se noen direkte nedskrevet referanse til hvordan holde en seremoni, men de hadde likevel en bestemt måte både for å forberede samt holde seremonien, tenne fakler og sette disse i ring, bestemme

⁹⁵ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

⁹⁶ http://www.vigrid.net/elever_studenter_sp52.htm (utskrift 26.01.2005).

hvem som skal holde sverd og seremonipute, lese seremonitekst, og at personen som skal døpes, konfirmeres eller initieres først må stå utenfor fakkelingen for så å bli kalt inn. I tillegg er det i seremoniene til Vigrid også referanse til “mystical beings or powers,”⁹⁷ idet de helliggjør stedet og påkaller Odin, Frøya eller Tor. Det er i det hele tatt enkelt å se Vigrids seremonier som ritualer. Det som eventuelt kan by på problemer er hvordan de skal kategoriseres. Seremoniene er i det hele tatt veldig korte, tidsmessig sett. Gilhus og Mikaelsson (2001:125) påpeker at der finnes ikke noen fasit for hvordan man kan kategorisere ritualer.

Religionshistorikeren Catherine Bell (1997) fremmer et syn om at det å snakke om ritualer faktisk kan avsløre mer om “the speakers than about the bespoken”. I dag blir “ritual” for det meste ansett som et komplekst sosiokulturelt medium som inneholder varierende andeler av tradisjon, ekspressiv personlighet, og en slags nødvendighet for ritualet i seg selv. I forhold til dette kan ritualer forstås dit hen at de spiller en viktig rolle i henhold til å kommunisere “messages and attitudes” (Bell 1997:xi). Bell deler ritualer inn i seks forskjellige typer: “rites of passage, calendrical and commemorative rites, rites of exchange and communion, rites of affliction, rites of feasting, fasting and festivals, and political rituals”.⁹⁸ Dette er en inndeling Bell anser å være et nøkternt kompromiss mellom det enkle og det fullstendige, selv om listen på ingen måte gjør noe forsøk på å være definitiv. Dette fordi det finnes andre gjenkjennelige ritualer som kan plasseres i atter andre kategorier, i tillegg til at det finnes ritualer som logisk sett faller inn under mer enn én kategori (Bell 1997:94). I forhold til denne inndelingen mener jeg at alle de tre typene seremonier jeg observerte hos Vigrid (dåp, konfirmasjon og initiering) kan plasseres under én kategori, nemlig overgangsritualer: “Overgangsritualer er ritualer som markerer og dramatiserer en persons overgang fra et livsstadium til et annet” (Gilhus og Mikaelsson 2001:125). Dette skal jeg utdype nærmere i det følgende.

4.2.1 Seremoniene hos Vigrid som overgangsritualer

Hos Arnold van Gennep (1999 [1981]) ser man at overgangsritualet deles inn i tre faser: den preliminale som symboliserer adskillelse, den liminale som symboliserer terskelen (threshold), og den postliminale som symboliserer integrasjonen, eller tilbakevendelsen til

⁹⁷ Hos Gilhus og Mikaelsson (2001:123) oversatt til “...mystiske (eller ikke-empiriske) vesener eller makter.”

⁹⁸ Oversatt hos Gilhus og Mikaelsson (2001:125) til overgangsritualer, kalenderritualer, utvekslings- og kommunionsritualer, beskyttelsesritualer, fest-, faste- og karnevalsritualer samt politiske ritualer.

samfunnet. Han påpeker riktignok at: “Disse tre undergruppene er ikke like utviklet innenfor hver enkelt befolkning, og heller ikke innenfor hver enkelt seremonielle helhet” (Gennep 1999 [1981]:26). Dette gjør at teorien angående overgangsritualer straks blir mer anvendelig, også på seremonier med kortere tidsaspekt. Håkan Rydving (2004 [1993]), idet han henviser til J. P. Schøjdt og Gennep, har en meget lett forståelig framstilling av de tre ulike fasen, en framstilling som bruker begrepene “sacred” og “profane” som jeg savner hos Gennep: “The rites of separation mark the crossing between the profane (nonliminal) and the sacred (liminal) sphere, the rites of margin are rites performed in the sacred (liminal) sphere, and the rites of aggregation mark the return from the sacred (liminal) to the profane (nonliminal) sphere” (Rydving 2004 [1993]:111-112). Jeg vil si at det viktigste ikke er hvor lang tid man bruker på de forskjellige fasene, men at det faktisk er mulig å skille dem fra hverandre, samt skille mellom to distinkte verdener (den profane og den sakrale). Derfor mener jeg at det helt klart er mulig å skille ut de tre fasene i såpass korte seremonier som det Vigrid har.

Den preliminale fasen i Vigrids seremonier tolker jeg som alt det som skjer forut for selve seremonien, dvs. det å komme seg til stedet for seremonien som ofte innebærer en kortere eller lengre vandring i naturen, tenning av fakler som settes i ring – i det hele tatt alle forberedelser som må til for at seremonien skal kunne finne sted. Slik jeg ser det så finner man muligens tre former for adskillelse. For det første kan man se en adskillelse fra den profane verden og det gamle miljøet fordi seremoniene foregår ute i naturen og på steder som Vigrid anser som hellige. Det at Vigrid helst holder seremoniene sine utendørs henger sammen med at de ønsker en nærhet til naturen, til religionen, til fortiden og forfedrenes plasser.⁹⁹ For det andre er den som skal døpes, konfirmeres eller initieres også adskilt fra det “samfunnet” vedkommende skal integreres inn i til slutt fordi han/hun må stå utenfor sirkelen til å begynne med. Og for det tredje, må de som skal konfirmeres gjennom en 12 ukers forberedelsestid (“læreperiode”) med blant annet lesing av en del artikler fra nettsidene til Vigrid.

Den liminale fasen i Vigrids seremonier mener jeg man finner inne i sirkelen av fakler. Den som skal døpes/konfirmeres/initieres må krysse over og inn i en sirkel av fakkeltak, en sirkel som markerer det hellige området for seremonien. Akkurat denne handlingen vil jeg prøve å koble opp mot det Arnold van Gennep sier om “dørstokkriter”: “Døren utgjør nettopp grensen mellom den fremmede og den hjemlige verden dersom det er snakk om en ordinær bolig, og mellom den profane og den hellige verden dersom det er snakk

⁹⁹ Telefonsamtale med Thorgrim Bredesen 22/11-05.

om et tempel. Det å “passere dørstokken” innebærer at man integreres i en ny verden” (Gennep 1999 [1981]:31). Dette må man se på i overført betydning, da det i Vigrids tilfelle strengt tatt verken er en dør eller et tempel det er snakk om. De holder som sagt helst sine seremonier ute i naturen. Like fullt er det en grense som må passeres, sirkelen av fakkelbokser, for å komme inn på terskelen og den hellige verdenen. Riter på dørstokken, eller “terskelriter”, utgjør den liminale fasen. I forhold til dette mener jeg derfor at man hos Vigrid kan finne terskelriten idet personen får tre inn i ringen og mellom og under sverdene.

Når personen har plassert seg mellom sverdholderne, krysses sverdene over hodet på vedkommende. Dette stemmer med det Gennep sier om overgangsritualer: “Riter som går ut på å passere mellom en gjenstand delt i to, eller mellom to grener, eller under noe, må i en del tilfeller tolkes som en direkte overgangsrite, idet tanken er at man på denne måten forlater en tidligere verden for å tre inn i en ny” (Gennep 1999 [1982]:31). Vedkommende er på dette tidspunktet i det Turner kaller for “betwixt and between” (Turner 1982:93). Han/hun er enda ikke integrert i det nye sosiale samfunnet, men er heller ikke en deltager i det gamle sosiale miljøet. Man kan strengt tatt ikke hevde at denne fasen hos Vigrid skulle ligne det Turner sier om å være verken død eller levende og både død og levende, men jeg vil likevel si at både den liminale fasen og selve seremonien hos Vigrid kan karakteriseres som hellig (sacred) tid, og dermed blir tiden innenfor sirkelen, altså selve seremonien, absolutt den liminale fasen. Området innenfor fakkelringen er lyst hellig av Volven/Goden, og det er her den norrøne mytologien kommer i kontakt med den profane verden ved at de norrøne gudene påkalles for å “være tilstede” og det leses vers fra Voluspå og Håvamål.

Den postliminale fasen hos Vigrid innledes idet Volven/Goden uttaler ordene “Det er fullbyrdet!”¹⁰⁰ som et tegn på at selve seremonien er over og at dåpen, konfirmasjonen eller initieringen er overstått. Integrasjon i “fellesskapet” tolker jeg ved at personen gratuleres av alle de andre, og at han/hun således inntreer i et nytt fellesskap. I tillegg bringes vedkommende tilbake fra naturen til den profane verden, men som en ny person og med et nytt fellesskap rundt seg. Hva angår dåpen så har den dømte også fått en ny status, han/hun er rensset og kan titulere seg “menneske”. Selv om Vigrid hevder at de ikke forholder seg til noen form for hierarki innen organisasjonen, mener jeg likevel at de vigriderne som lar seg initiere til Volver/Goder går ut i den postliminale fasen med en ny form for status de også fordi de heretter kan holde sine egne seremonier. De har lov til å utøve noe som ikke er tilgjengelig for absolutt alle i Vigrid og vil dermed automatisk stå litt “høyere” enn de andre (jfr. kap. 6.3).

¹⁰⁰ Observasjon av seremonier 27. og 28. november 2004.

4.2.2 Seremoniene hos Vigr id som andre former for ritualer?

Selv om jeg allerede har konstatert at Vigr ids seremonier faller inn under kategorien overgangsritualer, kan det være interessant   undersøke muligheten for eventuelle andre kategorier i forhold til Bells inndeling. Jeg skal her ganske kort prøve   illustrere dette.

Fordi dåpen hos Vigr id også er en rensesseremoni (jfr. kap.4.1.1), vil den med letthet også kunne plasseres i kategorien “rites of affliction” (beskyttelsesritualer). Bell sier blant annet om denne kategorien at denne typen ritualer forsøker   korrigere eller rette opp de forholdene som på en eller annen måte har blitt forstyrret eller brakt i uorden. Ritualene har derfor den egenskapen at de skal lege, beskytte, befri, og rense (Bell 1997:115). I forhold til dette er det den egenskapen som går på   rense som blir særlig interessant i forhold til Vigr ids dåp. I følge Bell kan renselse forstås på flere m ter: noen ritualer kan fokusere på personlige problemer, mens andre igjen forsøker   fjerne en slags upersonlig smitte som generelt sett berører den menneskelige tilstand. I hovedsak brukes ild og vann som rensende elementer, selv om også andre gunstige substanser kan brukes (Bell 1997:118-119). Hos Vigr id brukes, som nevnt tidligere, ild og is (isblokk eller snø) som symboliserer varmen og kulden fra Muspellheim og Nivlheim (jfr. kap.4.1.1). Det forstyrrende elementet (jfr. Bell) som Vigr id ønsker   korrigere, blir i denne sammenhengen “all dritten i samfunnet” som Vigr id snakker om. I følge Vigr id renses man åndelig fra dette og åpner dermed sinnet sitt for Odin, samt finner tilbake til instinktene sine og sin egen indre ro. Dermed kan en videre tolkning av “renset til Odins mennesker” være en opprettelse av beskyttelse både individuelt og kollektivt der Vigr id gir uttrykk om   beskytte “det nordiske folket”, mot “all dritten i samfunnet”.¹⁰¹

En annen, og litt vagere kategori, er “political rites” (politiske ritualer). Dette er ifølge Bell en kategori som består av ritualer som særlig legger vekt på   bygge, fremvise og opphøye politiske institusjoners makt eller de politiske interessene til forskjellige valgkretser og undergrupper (subgroups). Generelt sett er det to m ter for politiske ritualer   definere makten på. På den ene siden brukes symboler og symbolske handlinger for   beskrive en bestemt gruppe mennesker som deler de samme verdiene og målene i et samstemt samfunn. På den andre siden demonstreres rettmessigheten av disse målene og verdiene ved   etablere likhet mellom ord og mening, og da i forhold til de oppfattede verdier samt den kosmiske

¹⁰¹ Sammenligner man dette med den kristne dåpen, hvor man renses fra den arvesynden man er født med og til   bli “Guds barn”, så synligg res Vigr id som motkultur (jfr. kap. 2.2.1) på den måten at hos Vigr id renses man ikke fra noe man er født med, men fra “all dritten i samfunnet”. Slik jeg tolker det har det “nordiske mennesket” i utgangspunktet v rt rent, men også blitt forurenset og må derfor renses på nytt.

orden. Dermed blir politiske ritualer noe helt annet enn en trussel basert på fysisk styrke (Bell 1997:128-129). Hvordan passer så dette inn med seremoniene til Vigrid? Stort sett vil jeg basere dette på Vigrids bruk av symboler: ild, is, seremonihammer (evt. seremoniøks), kniv som gave til konfirmanten, sverd, etc. Dette er symboler som binder Vigrid til kosmos og som utstråler makt og kamp, i tillegg til at de er symboler på felles verdier og mål innenfor Vigrid.

Til tross for dette vil jeg likevel hevde at seremoniene hos Vigrid havner i kategorien overgangsritualer, men at de også har “grener” inn i andre kategorier. Dette stemmer blant annet med det Bell sier om at det finnes ritualer som kan plasseres i flere enn én kategori. Jeg vil også støtte min tolkning på Bells argument om at det finnes rikelig med ritualer i de fleste samfunn, og at disse er mangfoldige. Ritualene trenger ikke nødvendigvis å formidle bare ett budskap, eller tjene bare ett formål. Budskapene og formålene kan være mange, og ofte kan de modifisere hverandre eller også stå i motsetning til hverandre (Bell 1997:136).

4.3 Seremonienes funksjoner

Hvilken betydning har seremoniene for Vigrid? Hvilken funksjon har de? Man kan veldig lett “få øye på” seremoniene, de er synlige, men på samme tid er de også ganske krevende å forstå (Gilhus og Mikaelsson 2001:124). Jeg vil derfor kort begynne med å se på hvilke funksjoner ritualer generelt sett har hatt (kan ha hatt) for mennesker, og derifra prøve å vinkle det inn mot Vigrid og deres seremonier.

Man kan si at ritualene er det aktive bindeleddet mellom mennesker og guder, og, som Mikael Rothstein sier: “Det er i ritualerne, at religionen for alvor utfolder sig; det er gjennom ritualerne, at religionen viser sig i verden og får en plads i den sociale og kulturelle virkelighet” (Rothstein 1996 [1991]:107). Hos vikingene vises dette ved at religionen gikk igjen i alle deler av tilværelsen, og at både dagliglivet og høytidsdager besto av ritualer. Det kunne være flere grunner til å utøve ritualer: menneskene ønsket å styrke forholdet til de forskjellige maktene og få et nærmere forhold til sine forfedre, de ønsket fruktbarhet for folk og dyr, de ville ha et godt liv og en god helse, samt harmoni og fred folket imellom (Steinsland og Meulengracht Sørensen 1994:71-79). Uansett om det er snakk om store offentlige blot eller små ritualer begrenset til gården og dens beboere, synliggjør disse det sosiale og kulturelle aspektet ved vikingenes religion. Ved å følge Rothsteins framstilling av ritualer, ser jeg at det er gjennom de religiøse handlingene, ritualene, at mennesket uttrykker sin tro og kommer i kontakt med den religiøse læren. Det er også gjennom ritualene at

menneskene finner en meningsfull måte å forholde seg til verden på. Derfor kan man si at ritualene har stor, om ikke avgjørende, betydning når man skal forsøke å forstå en religion (Rothstein 1996 [1991]:107). Slik sett mener jeg at seremoniene på én måte oppsummerer Vigrid som organisasjon, mens på en annen måte egentlig er selve nøkkelen til Vigrids vekst og framgang. Vigrid holder seremonier, de får ønsket/uønsket oppmerksomhet for dette, noe som styrker Vigrids plass i den sosiale verden og i det kulturelle bildet.

Det som gjerne holder en gruppe sammen, det være seg en religiøs eller en ikke-religiøs gruppe, kan sies å være felles verdier, felles mål, solidaritetsfølelse, fellesskapsfølelse (“oss mot fienden”), og trygghetsfølelse (“jeg er ikke alene”). Gjennom Vigrids seremonier uttrykkes nettopp et slikt felles verdigrunnlag, som igjen vil virke bekreftende på de målene de måtte ha. Hver enkelt vigrider får gjennom seremoniene en genuin anledning til å fremvise sitt engasjement, det være seg som Gode/Volve, seremonipike, sverdholder, eller rett og slett bare ved å være tilstede. De fleste opplever også en voldsom oppstemthet og glede ved seremoniene, og en seremoni leder gjerne til flere. Dette var jeg selv vitne til på mitt feltarbeid, under en volveinitiering, da en gutt bestemte seg for å la seg døpe og en annen konfirmere samme kveld. I samtale med Thorgrim Bredesen fikk jeg bekreftet at dette var noe som ofte kunne skje. Dermed danner seremoniene en ramme rundt solidaritets- og fellesskapsfølelsen som, ifølge Rothstein, er karakteristisk for religiøse grupper, og kanskje særlig når det er snakk om en minoritetsgruppe (Rothstein 1996 [1991]:107-108). I tillegg vil jeg se på det som en slags rekruttering, selv om rekrutteringen ikke foregår utadvendt men mer gjennom venner, bekjente, internett, og media. Man hører om Vigrid, følger kanskje med for å observere en eller flere seremonier, man føler fellesskapet og samholdet, etc. Slik jeg tolker det, er det seremoniene som er kjernen, eller grunnpilaren, i Vigrid. Seremoniene er på en måte selve eksistensgrunnlaget for organisasjonen (i alle fall i etableringsfasen) og i den forstand også Vigrids aktive “våpen” utad mot samfunnet. Dette kan oppsummeres i setningen: “Odin er stor og nå tar vi landet vårt tilbake!” I følge Bredesen er det da heller ingen institusjon som holder nettverket sammen, det er det Odin og den norrøne tro som gjør. Og det er dette som bygges gjennom seremoniene.¹⁰²

Vigrid selv begrunner bakgrunnen for bruken av begreper som dåp og konfirmasjon med at disse begrepene allerede finnes i dagligspråket hos folk her i landet, samt at deres ønske er å skape en folkelig religion. Dessuten sier de at dåpshandlingen har “[...] Norrøne

¹⁰² Samtale med Thorgrim Bredesen 1/11-06.

røtter og de kristne har bare kopiert dette av oss. [...] Derfor tar vi våre symboler og navn tilbake igjen.”¹⁰³

Kort oppsummert vil jeg si at seremoniene har tre typer aspekter ved seg; 1) religiøse aspekter: renselse, nærhet til naturen, gudene, fortiden og forfedrene; 2) sosiale aspekter: fellesskap, solidaritet, felles verdier og mål, og trygghetsfølelse; og 3) ideologiske aspekter: rekruttering via renselse, bekreftelse og initiering, og slik skapes allianse og det oppnås et bredere nettverk som kan forsette arbeidet på den måten at “landet blir tatt tilbake”.

¹⁰³ E-mail fra Thorgrim Bredesen 2/3-05.

Kapittel 5 Det mytiske aspektet:

”Odin er stor og vi tar våre forfedres minner i ny bruk!”¹⁰⁴

Ritualene er ikke ene og alene det som karakteriserer en religion. Den religiøse praksis har et nært fellesskap med mytologien. Begge deler er knyttet tett opp til den religiøse virkelighetsoppfattelsen og sånn sett to sider av samme sak, nemlig en streben mot det guddommelige (Rothstein 1996 [1991]:108). Men som jeg har vist i kap. 2.2.3 kan myter og mytologi også ligge til grunn blant annet for et ønske om identitet, sosiale og økonomiske egeninteresser og legitimering av hierarkier.

Jeg skal i dette kapittelet se på Vigrids forestillingsverden slik den presenteres på Vigrids nettsider og i Vigrids egen håndbok. I dette ligger en beskrivelse av utvalget av myter, samt en analyse av ideologisk tendens. I tillegg til dette vil jeg prøve å gi en tolkning/analyse av mytenes funksjon(er) slik de brukes innen Vigrid.

5.1 Utvalget av myter

Hva ser jeg på som myter i denne forbindelse? I følge Mikael Rothstein (1996 [1991]) er myte et viktig begrep i alle religioner. Dette gjelder også nye religioner selv om mytologien ikke alltid betones på samme måte som i tradisjonelle religioner eller oltidsreligioner. Han trekker fram at selv om mytene ikke er de samme, og gjerne ikke anvendes på samme måte overalt, så kan man likevel finne noen felles trekk som også vil gjelde for nye religioner. Mytene viser hvordan det hellige plasseres i forhold til tilværelsen, samt er forklaringer på det uforklarlige. Mytene er fortellinger som danner grunnlaget for den tro og adferd som kalles religion, og ved å finne myter i nye religioner er det i seg selv et bevis på at det er snakk om religion (Rothstein 1996 [1991]:95-96).

Rothsteins definisjon er meget god, men fordi han kun tar med myte som veiviser for det hellige i tilværelsen, velger jeg å støtte meg på en litt videre definisjon. Hexham og Poewe (1997) definerer “myte” som “[...] *a story with culturally formative power*”. De ser i denne definisjonen et uttrykk for at myte i hovedsak er en historie som påvirker måten mennesker

¹⁰⁴ http://www.vigrid.net/seremonier_daap041002.htm (utskrift 26.01.2005).

lever på. Altså er det ikke historien i seg selv som er viktig, men den funksjonen den har på individnivå, gruppenivå, eller for et helt samfunn (Hexham og Poewe 1997:81). Derfor, for å kunne få et best mulig grep om Vigrids forestillingsverden, ser jeg det som riktig og relevant, ikke bare å ta i betraktning den norrøne mytologien i seg selv, men også å inkorporere andre narrativer som kan fortelle noe om hvem Vigrid er og hva de står for. Dermed får jeg to grupper myter å gripe fatt i: den norrøne mytologien og de øvrige narrative.

5.1.1 De norrøne mytene

I denne sammenheng er det Vår Religion¹⁰⁵ som er mest relevant fordi det er her man finner utvalget av norrøne myter. Følgende myter finnes på Vigrids nettsider:

- Voluspå
- Håvamål
- Vavtrudnesmål
- Grimnesmål
- Skirnesmål
- Harbardkvadet
- Hymeskvadet
- Loketretten
- Trymskvadet
- Allvismål
- Vegtamskvadet
- Rigstula
- Helge Hundingsbane (del 2)

Alle disse Edda-diktene er å finne i Ludvig Holm-Olsens bok *Eddadikt* (1993 [1975]). Dette var også den boken både Tore Tvedt og Thorgrim Bredesen leste fra under de seremoniene jeg var tilstede på.¹⁰⁶ Av disse diktene var det kun to jeg observerte i aktiv bruk under seremoniene: Voluspå og Håvamål. Jeg skal derfor gi en liten redegjørelse for disse her.¹⁰⁷

Voluspå er, som jeg har nevnt tidligere, volvens spådom. Volven forteller her om skapelsen og om tiden som har vært, om Ragnarok og om tiden som skal komme. Diktet er hovedkilden for Snorre Sturlassons *Gylvaginning*. Mytologien i Voluspå er ikke nødvendigvis framstilt som kunnskapsstoff, men mer en framstilling av drivkreftene i verdensutviklingen (Holm-Olsen 1993 [1975]:309). Voluspå kan også klassifiseres som en apokalypse, nettopp på grunn av det store tidsspennet i verdensbildet, samtidig som dette diktet representerer den

¹⁰⁵ <http://www.vigrid.net/vaarreligion.htm> (utskrift 26.01.2005)

¹⁰⁶ Det er denne oversettelsen som er den normative for Vigrids vedkommende. Bredesen har selv lest flere av de oversettelsene som finnes, men synes Holm-Olsens bok virker å være den mest troverdige og riktige oversettelsen (jfr. telefonsamtale med Thorgrim Bredesen 29/1-07).

¹⁰⁷ For redegjørelse av de andre diktene, se vedlegg nr. 2.

norrøne kulturens kosmiske profeti (Steinsland og Sørensen 1999:33-34). Utover dette kan Voluspå oppfattes “som et kunstverk utmeislet i en skakende brytningstid” (ibid.), når den gamle troen ble utfordret av nytenkning og verdensbilder sto i kontrast til hverandre.

Håvamål (Den høyes/Odins tale) kan forklares som “etiske retningslinjer”. Det er levere regler med oppfordring til måtehold. Diktet deles inn i 2 deler som hver består av flere stroferekker. Den første delen inneholder først og fremst “visdomsdiktet” (strofe 1-77). Dette er den delen som er best kjent, som oftest blir sitert, og hvor livets verdier blir betont. Der finnes ikke hedensk gudetro, ei heller spor av kristendom, men heller en form for nøktern nyttemoral hvor egenskaper som varsomhet, klokskap, måtehold, trofast vennskap og mot settes høyt, samtidig som det advares mot de motsatte egenskapene (blant annet dumhet og godtroenhet). Den andre stroferekken i første del (strofe 78-110) har ikke noe eget navn, og det er heller vanskelig å trekke en klar linje. Den andre delen av Håvamål innledes med strofe 111, og består av tre stroferekker: Loddfävnesmål (strofe 112-137) som består av en rekke råd, Runatal (strofe 138-145) som representerer hedensk religiøs mystikk og runemagi, og Ljodatal (strofe 146-163) hvor Odin forteller om de 18 galdrene han kan. Avslutningsstrofen, strofe 164, kan muligens være forfattet av den personen som i sin tid kanskje samlet diktene til det Håvamål vi kjenner i dag (Holm-Olsen 1993 [1975]:313-314).

I henhold til Bredesen anser Vigrid særlig Ragnarok-versene (i Voluspå) som viktige. Dette fordi de mener at den tiden vi nå er inne i bærer bud nettopp om Ragnarok. Men Voluspå blir også ansett som viktig fordi “[...] det tar for seg vårt folks begynnelse til slutt, til igjen oppvåkning [...]”.¹⁰⁸ Håvamål derimot ønsker Vigrid å bruke til å forklare og gi kunnskap om “[...] hvordan Nordiske mennesker skal høvelig oppføre seg mot hverandre [...]”.¹⁰⁹ Utover dette oppfordres vigriderne til selv å lese edda-diktene, la dem synke inn, for så å gjøre seg opp sin egen tolkning (jfr. Håndbok s.18).

Det er vanskelig å se ett bestemt fellestrekk i dette utvalget av norrøne myter, som for øvrig består av 12 gudedikt og ett heltedikt. Men der finnes noen overordnede elementer som kanskje kan danne et helhetlig bilde. Det første elementet som kommer til syne er vekten som legges på den mytologiske kunnskapen. I forhold til Vigrid tolker jeg at den verdien som tillegges mytologisk kunnskap, er forbundet med at den åpner for en måte å nærme seg sine forfedres åndelige tradisjoner. Et annet element er de etiske levere regler. Også dette kan tolkes som et forbindelsesledd tilbake til forfedrene, hvor deres måte å leve på kan anses som en form for idealtid, en gylden tidsalder man ønsker å gjenetablere i nåtiden. Et tredje element er

¹⁰⁸ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

¹⁰⁹ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

bruken av Edda-diktene som hellige tekster, som igjen gjør seremoniene både virkningsfulle og stemningsfulle. Det siste elementet jeg mener kommer til syne er absolutt lojalitet på den måten at man er villig til å kjempe med livet som innsats for alt man har kjært. Lojaliteten har sine sterkeste bånd knyttet til familien og ætten, men omfatter også ens eget folk, sitt eget blod, sin egen rase. “I førkristen tid så var ætten den samlende faktor, siden denne mentaliteten er så å si utdød, så må vi i Vigrid bygge opp en ny slik mentalitet. Vi skal etter hvert bli kjent som Vigrid-ætten!” (Månedsmagasin nr.87, s.9). De som ønsker å vie livet sitt til Odin, Vigrid og ens eget folk, må være totalt rusfri for best å kunne sikre eksistensen til folket, samt kunne utvikle seg selv på en måte som er til det beste for Odin og ens eget folk. Ved å være en slik “hellig kriger”, kommer alt annet i annen rekke. “Det vi i Vigrid vil råde deg til er å følge din egen vei som hjertet ditt eller Odin viser deg og bli den du er ment å bli” (Håndbok s.8).

Hva angår Odin så er han særlig viktig for Vigrid. “Odin er alt” (Håndbok s.36). Vigrid forklarer Odin som universets skapende kraft, symbolisert gjennom solen. En kraft de deler i en maskulin del (Tor) og en feminin del (Frøya). Denne delingen kommer tydeligst til syne i dåpen og konfirmasjonen. Alt etter som den som skal døpes er gutt eller jente, får vedkommende spørsmål om han/hun vil la seg døpe i Tors eller Frøyas navn og la seg fylles av hans/hennes ånd og kraft. Med konfirmasjonen bekreftes dåpen, og konfirmanten viser på ny sin tilhørighet til “vårt folk”, Tor og Frøya. “Odinismen er en naturreligion for vårt Nordiske folk og det er det Nordiske blodets kall” (Håndbok s.37). I forhold til dette er Odin urkraften som skapte alt levende og dødt; forfedrenes åndelige kraft som fungerer som rettesnor innvendig i folket; overlevelsesinstinktene “som har gjort at vi som folk har overlevd titusener av år i tøft klima og værforhold, kriger og sult”. Odin er den man skal vende seg til både i sorg og glede. “Og over alt; i dette Ragnarok som i dag herjer i Midgard er Odin den kraften man skal vende seg til for å finne styrke og sluhet så vi med alle mulige midler kan redde vårt folk fra total utryddelse” (Håndbok s.36). Dette ligger da også til grunn for at Vigrid ønsker å “ta tilbake våre stolte forfedres urgamle og mektige religion, den som en gang gjorde vårt folk til det stolteste og mektigste folket her i Midgard” (Håndbok s.41).

5.1.2 Øvrige narrativer

Ved å ta i betraktning de øvrige narrative som Vigrid omgir seg med, får man raskt øye på to forskjellige bilder: et idealbilde og et fiendebilde. Disse to bildene befinner seg på hver sin ytterkant. Pendlende mellom disse to punktene er Vigrid.

I forhold til Vigrid tolker jeg fiendebildet dit hen at det består av flere enkeltkomponenter: den norske stat, narkotika, voldtekter, rasehets av nordiske kvinner, innvandring, raseblanding, og folkemord. Overordnet, som en slags styrende men likevel usynlig faktor, finner man ZOG (Zionist Occupation Government). ZOG er usynlig til stede på den måten at ZOG ikke er en håndgripelig enhet i seg selv, men noe som kommer til syne og styrer gjennom enkeltkomponentene. Men fordi det norske folk enda ikke har våknet opp og innsett denne realiteten, er ZOG heller ikke synlig for den vanlige mannen i gata, som allerede er uskadeliggjort av ZOG's lakeier. Det er kun de som har "våknet" som kan se ZOG. Vigriderne som har "våknet", har derfor en plikt å advare resten av samfunnet og til å kjempe mot ZOG (Håndbok s.12). Som Gardell (2003) fremhever, anses ZOG i mange høyreekstremer kretser for å operere i bakgrunnen. ZOG'erne kjennetegnes av å være unnvikende i sin karakter. De fleste ariske ideologer har heller vage forklaringer på hva ZOG er. ZOG kan betraktes som en

[...] omnipresent and omnipotent cabal involving at its heart varying constellations of Jews, Illuminati, Freemasons, plutocrats, and multinational corporations. It operates through many social "front" institutions, from the United Nations to Parent-Teacher Associations (Gardell 2003:68).

ZOG kan også brukes som metafor for det meste som er galt i verden, og en vanlig tankegang er at ZOG fremmer destruktive verdier som forurenser "det rene ariske sinn". Måten ZOG gjør dette på, er ved å kontrollere blant annet religion, media, kunst, musikk, mote, utdanning og vitenskap, i tillegg til at de arbeider for at hvite menn skal få skyldfølelse i forhold til sin egen historie, kulturelle overlegenhet, rase og mannlighet, mens hvite kvinner hjernevaskes til å fremstå som feminister som fokuserer på egen karriere, gjennomfører aborter, og finner seg partnere hos eget kjønn eller innen en annen rase; i det hele tatt unnlater å føre den ariske rase videre. "Aryan man, once the pinnacle of civilization, is thus at the brink of total extermination" (Gardell 2003:68-69). I forhold til dette bildet av "de andre", har de ariske aktivistene et noe ambivalent syn på seg selv. På den ene siden er de modige helter som våger å kjempe mot ZOG, i hvilket de løper risikoen for å bli myrdet. På den andre siden adopterer de en slags politisk og sosial taper-posisjon (underdog position), i hvilket de plasserer seg selv som representanter for den hvite rase på bunnen av samfunnet. Som motkultur og undertrykt minoritet oppnår dermed de ariske aktivistene en form for moralsk overlegenhet, samt heroiske kvaliteter, som plasserer dem i en moderne "David vs Goliat-posisjon", og dette er i seg selv er et nøkkelmoment hva angår identitetsetableringen i denne formen for kultur (Gardell 2003:69).

Vigrid bruker mytologiens Ragnarok som symbol på den situasjonen de mener dagens norske folk befinner seg. Narkotika, raseblanding, og rasehets og voldtekter av nordiske kvinner er noe av det Vigrid mener er bevis på, og en del av, et folkemord som utføres mot nordiske mennesker.

[V]i som folk dør ut og det er et sykt samfunn [...] man kan jo også lese ut fra Ragnarok-versene...bror skal drepe bror, søskenbarn skal slite blodsband, total samfunnsoppløsning, totalt hor skal rå der, unge jenter selger seg på OsloS for kontantkort...det er total samfunnsoppløsning, nøyaktig beskrevet i Ragnarok. Det vi er i dag inne i er Ragnarok [...].¹¹⁰

Ikke nok med det, men de hevder også at dette er en bevisst handling og gjennomføring fra den norske stat i den forstand at de er gjennomsyret av “jødemakten” (ZOG). Jødenes plan, i følge Vigrid, går ut på å bruke Holocaust som påskudd for å utsette “vårt folk” og dermed “[...] hele tiden gi oss hvite skyldfølelse, og samtidig framstille de mørke rasene som ofre og oppildne de til hat mot oss” (Håndbok s.30f). Vigrid anser ikke Norge for å være en fri nasjon, men heller en nasjon underkastet et jødisk diktaturregime hvor ZOG og dens økonomiske makt styrer Norge på lik linje som den styrer store deler av resten av verden. Norges innvandringspolitikk, for eksempel, ser Vigrid på som en form for bastardiseringspolitikk hvor målet er å blande rasene og slik “[...] etnisk utrydde det Nordiske blodet i vår befolkning” (Håndbok s.2). Vigrid peker på at dette er noe myndighetene gjør bevisst, og dermed også hovedgrunnen både til at de selv blir forfulgt, og til at myndigheter og media beskriver dem som “selve ondskaper” (Håndbok s.32).

Motsatsen til fiendebildet er selvsagt idealbildet. Derfor fremheves idealbildet sterkest mulig for å advare og gjøre oppmerksom på fiendebildet, samtidig som man prøver å rettferdiggjøre nye identiteter. Den kanskje aller viktigste narrativen her er *kallet* som Tore Tvedt hadde (jfr. kap. 1.3.2) som fikk ham til å legge ut på “studiereisen” gjennom Europa. Dette er en fortelling som gir mening for ham selv og de andre vigriderne. Det er en fortelling som forklarer hvorfor Tvedt ser seg som Odins profet, hvorfor Vigrid som organisasjon oppsto, og hvilken misjon de anser seg selv for å ha. Fortellingen har sitt utspring i en hendelse som havner inn under begrepet religiøse primærerfaringer (“*primal experiences*”), hvilket er hendelser som involverer blant annet drømmer, visjoner, tungetale, o.a. Primærerfaringer spiller en viktig rolle i skapelsen av nye religioner, i konverteringen av nye medlemmer, og i det religiøse livet for øvrig (Hexham og Poewe 1997:60). Fortellingen kommer også innunder kategorien personlige myter, eller “boksmyter”. Boksmyter er kort sagt en myte innenfor en myte, og har sterke forbindelseslinjer til “*mythmaking*” (Hexham og

¹¹⁰ Intervju av Thorgrim Bredesen 27/11-04.

Poewe 1997:69). I denne spesifikke fortellingen, hvor Tvedt får et kall om å følge og å kjempe for Odin, legges den norrøne mytologien som et rammeverk rundt en hendelse som blir levende nettopp på grunn av dette rammeverket. Selve “studiereisen” kan sees på som en typisk overgangsrite med både adskillelse (reiser ut), isolasjon (selve opplæringen utenfor Norges grenser) og tilbakevending til landet (med en ny identitet). Narrativen kan med enkelthet tolkes som en analogi til for eksempel Jesu 40 dager i ørkenen etter sin dåp (Luk 4,1f), og Paulus’ “klargjøringstid” etter Damaskushendelsen før han sto frem som en kristen forkynner (Ap.gj. 9,1f).

I forbindelse med idealbildet kommer også livsrunen *eolh*¹¹¹ inn. Dette er den runen Vigrid har på sine hjemmesider, håndboken og månedsmagasinet. Runen står for *elg* (utformingen av runen skal symbolisere elgens gevir) og *beskyttelse*.

Vær trygg selv om veien foran deg virker full av farer. Du er beskyttet av din indre styrke, så du har ingenting å frykte. Du er alltid trygg, så lenge du ikke er likegyldig. Dette er tiden for å foreta viktige investeringer og forandringer, men alt må skje på veloverveid grunnlag. Ikke bli for selvtilfreds (Baggott 1999 [1998]:52).

For Vigrid symboliserer denne runen verdenstreet Yggdrasil, og står for harmoni og balanse. Dette igjen er selve symbolet på den nye verdenen som skal reise seg etter at Ragnarok har herjet.¹¹² Vigrids overordnede målsetting er å utvikle et samfunn basert på nordisk religion og verdi- og kulturnormer (jfr. kap. 1.3.1). Slik jeg tolker Vigrid, må det være snakk om et samfunn som har andre verdier enn de vi har i dagens samfunn. I motsetning til Vigrids egendefinerte oppgave, og den kampen som foregår mot de fiender som truer, så hevder Bredeesen at i det “nye” samfunnet slik det fremstår i Vigrids idealbilde, har ikke Vigrid noen framtid.

Den dagen vi har skapt det samfunnet, eller ikke skapt det samfunnet men fjernet de fiendene som dreper oss her, og fått et levende samfunn, så vil jo det leve av seg selv. Da er det ikke behov for Vigrid lengre.¹¹³

Idealbildet blir det inverterte fiendebildet. Men hvis dette idealbildet er den verdenen som i følge Vigrids tolkning av Voluspå skal reise seg etter Ragnarok, betyr ikke det da at Ragnarok på en eller annen måte er nødvendig for at den nye verdenen skal oppstå? For i så måte må

¹¹¹ Jfr. bilde av runen på forsiden av oppgaven. Eolh er det gamle engelske runenavnet, men runen er også kjent under andre navn, f.eks. det germanske runenavnet *algiz* (jfr. Blum 1991 [1982]:122).

¹¹² Mail fra Thorgrim Bredeesen 2/3-05.

¹¹³ Intervju med Thorgrim Bredeesen 27/11-04.

man kunne si at også det Ragnarok, som Vigrid mener utspiller seg i dagens samfunn, er en tvingende nødvendighet for at den bedre verdenen skal kunne oppstå.¹¹⁴

Både idealbildet og fiendebildet understrekes ytterligere av følgende tekst/bønn:

Allmektige Odin
du som bor i Asgard.
La ditt navn være hellig
og hjelp oss til å ære deg.

La din vilje skje
i Asgard som i Midgard.

Gi oss i dag vårt daglige mot som
vi trenger for å bekjempe rasehetsen
mot våre blonde, nordiske kvinner.

La det til slutt bygges en varig fred
basert på de enkelte etniske gruppers
rett til selvbestemmelse og egenutvikling
som du med ditt skaperverk
har bestemt at det skal være.

Slå til jorden de fiender av ditt skaperverk
som nå fornedrer og vanærer våre vakre kvinner
og fordel Midgard rettferdig mellom de folkeslag
som har gjort seg fortjente til din gunst.¹¹⁵

Det er i det hele tatt vanskelig å ikke legge merke til likhetene mellom denne bønningen og den kristne Fader Vår (Matt. 6, 9-13). Selv om det egentlig er flere ulikheter enn likheter med tanke på både ordlyd, lengde og antall vers, så er likevel begynnelsen bemerkelsesverdig lik og må kort kommenteres. Det er tre fraser det her er snakk om: “La ditt navn være hellig” (vs. “La ditt navn holdes hellig”), “La din vilje skje i Asgard som i Midgard” (vs. La din vilje skje på jorden som i himmelen”), og “Gi oss i dag vårt daglige mot” (vs. “Gi oss i dag vårt daglige brød”). En ganske åpenbar tolkning er å se disse likhetene i forbindelse med motkulturbegrepet (jfr. kap. 2.2.1) hvor denne bønningen tildels blir et motbilde av Fader Vår. Som tidligere nevnt, er det ikke uvanlig at motkulturer og pro-kulturer til en viss grad kan gjøre narr av hverandres livsstil og trosformer, og enkelte vil kanskje tolke denne bønningen i forhold til en spottende dimensjon med tanke på kristendommens Fader Vår. Vigrid “henter” (bevisst eller ubevisst) enkelte fraser fra den kristne bønningen, men jeg mener dette ikke er godt nok grunnlag for å si at Vigrids bønn nødvendigvis spotter Fader Vår, til det gjenspeiler bønningen

¹¹⁴ Jfr. tanken om Hermageddon som en nødvendig forutsetning for Tusenårsriket i enkelte kristne kretser – og for øvrig som ideen om revolusjon og proletariatets diktatur er forutsetningen for det klasseløse samfunn i kommunismens ideologi.

¹¹⁵ http://www.vigrid.net/allmektigeodin_formenn.htm (utskrift 24.08.2006).

altfor mye av Vigrids eget tankegods. Jevnt over kan man si at Vigrids bønn på en måte er selve organisasjonen Vigrid i kortform, med tanke på både fiendebildet og kampen for idealbildet.

5.2 *Mytenes funksjon(er) og ideologisk tendens*

Hva angår myter og mytologi generelt sett er det et viktig poeng at disse alltid har en politisk dimensjon, og at de formes i henhold til den verden man lever i, dvs. den sosiale virkelighet. Derfor skal myter alltid forstås i en sosial og historisk kontekst, aldri bare ut ifra seg selv. Dette betyr ikke at man ikke skal respektere mytenes hellige status, men at en slik respekt ikke skal gjøre at man blir blind for mytenes politiske aspekter (jfr. Gilhus og Mikaelsson 2001:112).

En av de tingene som ble påpekt av et par av mine informanter var at ordet “mytologi” var feil, og en av de jeg snakket med mente sågar at det rett og slett var en form for latterliggjørelse fra min side av troen deres å kalle det for myter og mytologi. Thorgrim Bredesen var ikke så kvass i sin kritikk av min bruk av ordet “mytologi”, men kommer med en forklaring på hvorfor det for ham og Vigrid ikke dreier seg om mytologi;

[...] altså mytologi er feil ord for oss, vi ser ikke på det som mytologi, det er tro, det er reelt, det er en naturreligion [...] å kalle det mytologi er like mye som å kalle et fjell eller en vind eller en orkan eller en bølge for mytologi. Det er for oss selve livet, altså det norrøne, det Nordiske lever i naturen så det er ikke for oss noen mytologi i det hele tatt. Som jeg sa før, det er blodets kall, det gjelder like mye i dag som før, selv om man da i dag har bygd en sånn der materialistisk himmel rundt hvert eneste folk som gjør at vi på en måte skyves fra naturen, men det gjør jo bare at voldtekt, selvmord, massedrap, lykkepiller eksploderer hvert eneste år nettopp fordi folk går vekk fra sin naturlige tro, sine instinkter. Og det samme er det med Nordiske mennesker, det Nordiske mennesket gjør i dag absurde ting. [...] Det er selvmord som jeg sa, det er familieoppløsning nettopp fordi vi lever i et fangenskap som er for oss unaturlig, vi følger ikke livets regler, vi følger ikke naturens lover, det gjør at man blir syk. Det samme gjør at vi fysisk dør, vi dør i dag som folk fysisk fordi vi har fjernet oss fra vår opprinnelige tro. Så den er alt også i dag!¹¹⁶

Bredesen følger opp dette svaret med å påpeke at for ham personlig er norrøn tro alt: det er den som gir ham mening og liv, og at det er troen som gjør at han puster rett og slett.

Rothstein påpeker hvordan mytene kan gjennomsyre ens virkelighetsforståelse og danne mønsteret for hvordan en tolker sin egen samtid:

¹¹⁶ Intervju med Thorgrim Bredesen 27/11-04.

Myterne er envidere eksemplariske. De troende anser myternes idealer for forbilledlige og for gyldige i dag, midt i den historiske nutid. Man kan si, at myterne påtvinger den kronologiske tid deres idealer og deres mønster. Hva der skete dengang i "tidernes morgen", har direkte konsekvens for verden i den historiske nutid (Rothstein 1996:96).

For Vigrids vedkommende henger blod, rase og religion uløselig sammen, hvor religionen gir styrke og er det bindeleddet som holder organisasjonen sammen (Håndbok s.17). Dermed får også den norrøne mytologien (edda-diktene) en reell plass hos Vigrid. På samme måte som seremoniene skaper og styrker fellesskapet (jfr. kap. 4.3), mener jeg at mytene innehar noen av de samme aspektene, som for eksempel å bygge opp under felles verdier, felles mål, solidaritetsfølelse, fellesskapsfølelse ("oss mot fienden"), og trygghetsfølelse ("jeg er ikke alene"). Ikke bare gjelder dette innad i gruppen, men også som et bindeledd til forfedrene og Odin.

"Not every ideology is a religion, but every religion is ideology" (Lease 2000:445). Ideologi innebærer et mer eller mindre et logisk/samstemt idésystem, som likevel forutsetter en avstand mellom teori og praksis og mellom ideer og virkelighet. Forskjellige religioner er forskjellige meningssystemer, og i den forstand også ideologier (Lease 2000:438-439 og 442). Vigrid fremhever den norrøne religionen som den eneste rette religionen for det norske folk, og for det nordiske folket for øvrig. Religionen er *eksklusiv* i den forstand at den er *essensielt* knyttet til noen nasjoner og folkegrupper. Religionen er forbundet med blod og rase, og Vigrid argumenterer for at religionen allerede ligger innkodet i våre gener. Vigrid er derfor kritisk til innvandring og ser dette som et uttrykk for gjennomføringen av det overordnede målet som er satt i verk for å utrydde det nordiske folket. Innvandrere blir av Vigrid konsekvent omtalt som okkuperanter, og de mener at integreringen av innvandrere i samfunnet i dag egentlig er et aktivt prosjekt for å fremme raseblanding og for dermed å først bastardisere, for så å utrydde, den nordiske rasen (Håndbok s.24).

Den største dødssynd av dem alle er å blande raser. Vi er alle skapt forskjellig fra naturens side og de som hevder at hudfargen er det eneste som skiller, er enten løgnere eller komplette idioter (Håndbok s.31).

Vigrid sier det så sterkt som at raseblanding er å sammenligne med raseforræderi.

Den ideologiske karakteristikken av Vigrid kan derfor knyttes opp mot en utbredt hvit-rasistisk motkultur, og kan i den forbindelse sees som sammenvevd i et større konspirasjonsteoretisk lappeteppes: "As it is recycled in the revolutionary white-racist counter-culture setting, the conspiracy aims at exterminating the freedom-loving Aryan race, the only viable force able to thwart the NWO [New World Order] plan of global dominion" (Gardell 2003:98). Motkulturens fremtredende karakteristikken er at den simpelthen reflekterer

strømningene i pro-kulturen (jfr. kap. 2.2.1), dermed får også konspirasjonsteoriene en slags rot i virkeligheten. I denne virkeligheten bruker konspirasjonsteoretikerne mye tid på å samle inn, tolke, og distribuere informasjon som omhandler konspirasjonen (Gardell 2003:96). Det som likevel er viktig å huske på her, er at selv om denne omkalfatringen av virkeligheten vil virke komplett uforståelig og meningsløs for en utenforstående, så er meningssystemet og teoriene i alle fall logiske og meningsgivende for de som er innenfor fellesskapet. Både religion og historie er fortolkninger, eller også ideologiske narrativer, derfor vil måten man ser, presenterer og forstår hendelser og erfaringer på i stor grad avhenge av den ideologien som danner grunnlaget for fortolkningen (Lease 2000:445).

Selve den ideologiske kjernen i Vigrid, hva de kjemper for, ligger i følge Thorgrim Bredesen i de (“hellige”) 14 ord: “We must secure the existence of our people and a future for White children” (jfr. Gardell 2003:199). I sin opprinnelige tilblivelse er de muligens mer politisk formulert enn religiøst. Men Vigrid, som bruker en norsk oversettelse av disse ordene på framsida av hvert månedsblad, legger også et religiøst innhold i dem og anser dem som svært betydningsfulle.¹¹⁷ De “14 ord” kan her sees både i sammenheng med Vigrids egen målsetting, som er å utvikle et etnisk/religiøst samfunn basert på nordisk religion og kultur og nordiske verdier, og i sammenheng med den kampen de fører mot det folkemordet de hevder finner sted. Måten Vigrid fører denne kampen på, er å ta tilbake det de rettmessig mener tilhører det nordiske folket, nemlig den norrøne religionen, blant annet ved at de holder seremonier. På den måten kan man si at de bruker religion for å “[...] sikre eksistensen til vårt folk og en fremtid for våre hvite barn” (Vigrids Månedsmagasin nr. 90, juni 2006).

¹¹⁷ Samtale med Thorgrim Bredesen 1/11-06.

Kapittel 6 Det sosiale aspektet:

”Odin er stor og vi er hans utvalgte folk!”¹¹⁸

Å redegjøre for noens identitet, eller hvorfor enkelte velger én gruppe/organisasjon (religiøs eller ikke) framfor en annen kan i seg selv fungere som et frittstående, enhetlig prosjekt. Men det vil i så tilfelle kreve en helt annen type empirisk materiale enn det jeg har samlet inn på mitt feltarbeid, og en helt annen tilnærming til stoffet.

Her vil derfor temaet bli behandlet uten noe videre dypdykk, og vil i større grad bli teoretisk vinklet enn empirisk. Hovedfokuset i dette kapitlet ligger på generell konstruksjon av fellesskap og identitet, og da med henblikk på viktigheten ved bruk av symboler og meningssystemer i slike konstruksjoner. I et moderne samfunn eksisterer flere konkurrerende meningssystemer side om side, og alle fungerer de som brede, fortolkende rammeverk; et ståsted hvorfra individer tolker hendelser og erfaringer, og en måte å se verden på (McGuire 1992:28). Symboler på sin side har blant annet som funksjon å markere grenser mellom individer og mellom grupper, og skaper dermed en innenfor-utenfor-dynamikk. Selv om symbolenes betydninger i virkeligheten kan være mangetydige, er det ikke uvanlig at det er de positive betydningene som blir vektlagt (Gilhus og Mikaelsson 2001:85).

6.1 ”E-post religion”: det elektroniske fellesskapet

Det kan her være greit å komme med en kort kommentar hva angår det noe spesielle fellesskapet i Vigrid.

Vigrid opererer med en desentral organisasjon hvilket innebærer små enheter, eller grupper, av vigridere spredt over hele landet som ikke nødvendigvis har så mye kontakt med hverandre (jfr. kap. 6.2). Jeg har forstått det slik at disse små enhetene i første rekke starter som vennegrupper. Om de derimot forblir slik er en helt annen sak, og det er for øvrig et tema som ikke favnes av min empiri. Man måtte i så tilfelle fulgt disse enhetene over lengre tid. At Vigrid består av små lokale grupper problematiserer til en viss grad min påstand om organisasjonen som et enhetlig fellesskap. Dette fordi det kan forekomme avvik mellom de enkelte gruppene, og det er kunnskap jeg ikke sitter inne med.

¹¹⁸ <http://www.vigrid.net/grunnprinsipper.htm> (utskrift 26.01.2005).

Når jeg som overskrift bruker “e-post religion”, mener jeg selvsagt ikke at all kontakt mellom vigriderne foregår via e-post. Ei heller er det ment nedsettende på noe vis. Jeg bruker det mer som et bilde på *det elektroniske fellesskapet*. Bortsett fra månedsmagasiner og Vigrids egen håndbok, ligger det meste av Vigrids egne artikler på internett. Vigrid har ikke noe eget hovedkontor, men i overført betydning kan man si at nettsidene fungerer som et lignende samlingspunkt. I dagens samfunn, hvor internett bare blir mer og mer vanlig, så er dette noe de fleste har tilgang på. Til dette elektroniske fellesskapet hører også bruken av mobil/sms med. Da jeg var på mitt feltarbeid fikk jeg inntrykk av at samlinger/seremonier aldri blir avtalt lang tid i forveien, heller ikke at de har noen faste “møtedager” eller “møtesteder”. Derimot er mulighetene større for å avtale tid og sted via mobil, gjerne samme dag, og samtidig kunne opprettholde en lav profil.

6.2 Fellesskapskonstruksjonen

Å snakke om konstruksjon av et fellesskap betinger at det eksisterer elementer som er felles for de involverte, det være seg meninger og/eller aktiviteter. Fordi et fellesskap består av enkeltindivider, og fordi ingen kan være absolutt like i ett og alt, vil konstruksjonen av et enkelt fellesskap også implisere at man nødvendigvis vil stå i motsetning til andre fellesskap. Likevel kan man være involvert i flere fellesskap samtidig så lenge de ikke står i opposisjon til hverandre. Meredith McGuire (1992) påpeker i forhold til religiøse grupper at:

The religious group – formal or informal – is essential for supporting the individual’s beliefs and norms. Coming together with fellow believers reminds the members of what they collectively believe and value (McGuire 1992:20).

Dette er forøvrig en oppfatning jeg mener lett kan la seg overføre hva angår fellesskap i sin alminnelighet.

Et slikt felles ståsted som et fellesskap er, gjør dermed hverdagen tryggere for den enkelte i den forstand at man vet at det finnes flere personer som har noenlunde samme meninger og verdier som en selv; man står ikke alene. “A meaning system shared even with only a few significant others is stronger than one held alone and surrounded by persons who do not share that meaning” (McGuire 1992:37). Og desto mer avvikende et meningssystem er i forhold til hva som er allment akseptert i samfunnet, jo viktigere blir fellesskapet. Det å stå “utenfor” samfunnet blir dermed også en del den felles erfaringen som deles av gruppen, og det blir da et typisk “oss” mot “dem” scenario. Vigrid er i den forbindelse ikke noe unntak. Jeg vil faktisk si det så sterkt at Vigrid som motkultur, i opposisjon til samfunnet som pro-

kultur for øvrig, er et ganske tydelig eksempel på nettopp et slikt scenario. Selv om Vigrid har vært i vekst de siste årene, og nå er representert over hele landet, er de likevel en liten gruppe sett i den store sammenhengen. De ser seg som “det utvalgte folket” som må stå sammen mot “den store fienden” i en kamp for å redde det nordiske folket fra den sikre undergang. “Vi må ha en felles tro og en felles identitet som kan være med å bygge opp igjen rasetilhørighet, som igjen kan være med å bygge oss opp som folk, så vi kan ta gatene, byene og tettstedene våre tilbake igjen” (Håndbok s.16).

Dette kan sees i sammenheng med et dualistisk syn på verden hvor virkeligheten antas å bestå av to motstridende “krefter”, det gode og det onde. I forhold til dette oppfattes verden som full av bevis på de gode og onde kreftenes handlinger. Det er heller ikke uvanlig at dualistiske trossystemer identifiserer og personifiserer de onde kreftene, særlig hvis disse virker truende på verdiene til ens egen gruppe. Samtidig følger det logisk at gruppen dermed identifiserer sin egen tro og praksis som tilhørende det gode (McGuire 1992:43). Dette kan igjen føre til at samholdet blir, eller i alle fall føles, enda sterkere. Dualismen bekrefter grensene mellom “oss” og “de andre”, og dermed vil for eksempel en vigrider i Oslo ha sterkere bånd til en kanskje ukjent vigrider i Trondheim, enn til en av “de andre” på sitt eget hjemsted. Organisasjonsmessig bygges Vigrid desentralt for å unngå for mye sosialt press, og for at det skal bli enklere å holde en lav profil. Ved å bygge mindre, men mer lokale grupper, ønsker de en lettere måte å tiltrekke seg nye vigridere. De ser det som positivt at de enkelte gruppene støtter hverandre, men ønsker likevel ikke for mye kontakt gruppene imellom (Håndbok s.9-10).

Når Vigrid er såpass spredt i lokale grupper skulle man kanskje tro at et fellesskap ville være ikke-eksisterende. Men her kommer symbolikken inn. “Gjennom symbolske koblinger mellom kroppslige erfaringer og mytiske hendelser blir den kollektive identiteten inkorporert; den blir kroppsliggjort” (Hylland Eriksen 1996:56). Vigrids *fysiske* fellesskap, i form av seremonier og eventuelle andre samlinger, er knyttet til bruken av de samme mytene og narrativene uansett hvor man bor. Det å ha deltatt på seremoni(er) i seg selv skaper en følelse av å ha gjort noe felles, selv om seremoniene har foregått på hver sin kant av landet. Når det gjelder det *åndelige* fellesskapet, inkludert et felles meningssystem bestående av forskjellige symboler, myter og narrativer som er en del av Vigrids sammensatte landskap, så er dette i stor grad tilgjengelig på internett og i form av månedsmagasiner som vigriderne kan abonnere på. Dette kobler individet til fellesskapet. “Innenfor vellykkede mytiske fellesskap eksisterer den enkelte både i kraft av at han er en del av helheten og som speilbilde av helheten” (Hylland Eriksen 1996:64). Organisasjonen Vigrid og den enkelte vigrider

symboliserer dermed hverandre: mens vigrideren personifiserer organisasjonen, kan organisasjonen nærmest forstås som et eget enhetlig individ samtidig som den er sammensatt av alle de enkelte vigriderne og gir dem en identitet basert på felles verdier og normer. “Da vi må bygge et totalt desentralisert nettverk for å kunne vinne, må vi ha en felles plattform som alle vigridere over hele landet har felles og det er en felles tro på Nordisk identitet og tilhørighet. Dette får vi kun gjennom vår Norrøne religion” (Håndbok s.8).

Symbolenes, eller symbolsystemenes viktighet understrekes av Clifford Geertz i hans definisjon av religion som “[...] a system of symbols which acts to establish powerful, pervasive, and long-lasting moods and motivations in men by formulating conceptions of a general order of existence and clothing these conceptions with such an aura of factuality that the moods and motivations seem uniquely realistic” (Geertz [1973]1993:90). Denne formen for symbolskaping og symbolmanipulasjon kommer til syne både i ritualer, myter, begreper, ikonografi og gjenstander (for eksempel et smykke formet som en torshammer). Men symbolenes innhold og form er ikke nødvendigvis permanente, de vil nødvendigvis ta farge av sin tid og tidens vitale spørsmål (Gilhus og Mikaelsson 2001:87). Et godt eksempel her er det velkjente eventyret om Reveenka,¹¹⁹ som har en viktig funksjon i Vigrids konfirmasjonspensum (jfr. kap. 4.1.2). Historien har en standard eventyrformel med gjentakelser og hvor de involverte, i dette tilfellet dyr, er i besittelse av ulike egenskaper. Kort fortalt får Reveenka besøk av tre friere (en bjørn, en ulv og en hare) som hun avviser. Den fjerde frieren derimot, reven, vil hun ha. En ukomplisert og hverdagslig tolkning av dette eventyret kan for eksempel vise at det grovt sett handler om etisk anstendighet, og i den forbindelse viktigheten av å helst skulle gifte seg innenfor sin egen stand.

Vigrid legger en ny dimensjon inn i eventyret ved å sette det i sammenheng med rase, hvor de tolker budskapet dit hen at det viderefører folkets kunnskap om å velge den rette livsledsageren (jfr. kap. 4.1.2). Med andre ord, man gjør klokest i å velge “en av sine egne”. Denne tolkningen kan man igjen se i sammenheng med “de 14 ord” (jfr. kap. 5.2) hvor man underforstått sikrer folkets eksistens og barnas fremtid ved å holde seg til sin egen rase. Viktigheten av dette for Vigrid ligger i deres formening om at det pågår et folkemord på den nordiske rase som del av det Ragnarok de mener vi allerede befinner oss i. Ragnarok blir her et symbol på det som skjer i samfunnet og verden for øvrig (jfr. kap. 5.1.2), og dermed anser Vigrid særlig Ragnarok-versene i Voluspå (jfr. kap. 4.1) som spesielt viktige. Men også hele Voluspå er av stor betydning for Vigrid da diktet i sin helhet tar for seg folket fra begynnelse

¹¹⁹ Jfr. den nedskrevne versjonen til Asbjørnsen og Moe (se f.eks. Asbjørnsen, Peter Chr. og Jørgen Moe. 2001 [2000]. Ivo Caprinos filmatiserte dukkeversjon må ikke forveksles med Asbjørnsen & Moes versjon.

til slutt, samt den gode tid som skal oppstå etterpå (jfr. kap. 5.1.1). Dette er bare en mindre del av det som kan sies å utgjøre Vigrids symbolsystem, et system som markerer grensen rundt fellesskapet, som er innenfor, og mot samfunnet, som er utenfor. Symbolsystemet kan også til en viss grad settes i sammenheng med millenarisme, som er en forventning om den sosiale ordens overhengende oppløsning. Forventningen innebærer at den gamle ordenen vil erstattes av en perfekt ny orden hvor den troende vil få et mye bedre liv og dermed unnslippe nåtidens kaos og ubehag. Millenarismen bringer ikke bare håp om forandringer i framtiden, men tilbyr også forklaring på det de troende mener er uriktig i nåtidens sosiale orden (McGuire 1992:46). Vigrid har klare meninger om hvem som er å regne som “fienden” og hva som er å regne for “uriktig” i samfunnet, samtidig som de streber etter den nye sosiale ordenen. “Individuals who hold dualistic or millenarian worldviews relate to their social world accordingly. Their worldview organizes their experiences and influences their associations and their very identities” (McGuire 1992:49). Og identitet er temaet for neste underkapittel.

6.3 Identitetskonstruksjonen

I løpet av den tiden jeg har arbeidet med dette prosjektet er det særlig to spørsmål som har blitt stilt meg når jeg har snakket med andre om mitt valg av tema, og det er: “Hvem er den typiske vigrider? Hvem er det som blir med i en sånn organisasjon?” Til dels har dette blitt etterfulgt av en allerede utmeislet oppfatning av at det “så klart må dreie seg om forkvaklede, kriminelle, narkomane og usympatiske ungdommer som kommer fra dårlige hjem”, eller en oppfatning om at “det selvfølgelig dreier seg om hjernevasking”. Spørsmålene er for meg egentlig uinteressante, og det av to grunner. For det første er identitet muligens mer å regne for en omskiftelig, dynamisk og mangesidig prosess enn en konstant tilstand eller “ting”. Til dette følger også at “[...] alle mennesker har et rikt forråd av potensielle identifikasjonsmuligheter. Identifikasjon foregår *relasjonelt*, altså i kraft av og i kontrast til andre, og *situasjonelt*, det vil si at vår kollektive tilhørighetsfølelse forandrer seg fra situasjon til situasjon” (Hylland Eriksen 1996:52). For det andre er det kanskje mer hensiktsmessig å se på hva som kan ligge til grunn for en “omvendelse”, om enn bare på et generelt teoretisk plan i første omgang. Men selv om mitt empiriske materiale er for tynt til å kunne trekke konkluderende grunner til at noen blir med i Vigrid, så er det likevel mulig å få øye på forskjellige former for identiteter, eller identifikasjoner/identifikasjonsmuligheter, som finnes i Vigrid, det være seg etnisitet, Volve/Gode, Odins krigere, etc. Ikke bare er symboler, eller

identifikasjon med symbolske verdier, viktig i identitetsdannelsen (Gilhus og Mikaelsson 2001:86), også alle de erfaringene man erverver/tilegner seg spiller en stor rolle (Hylland Eriksen 1996:53).

Overgangen, eller omvendelsen, til en ny (religiøs) gruppe er en integreringsprosess som går gradvis. Ofte kan en slik prosess skje i puberteten/tenårene fordi denne tiden gjerne preges av en identitetskrise. Dette kan for eksempel ta form som et religiøst opprør, og det mest åpenbare eksemplet er ungdom som blir med i religiøse grupper som gir inntrykk av å stå i skarp kontrast til vedkommendes religion som barn (McGuire 1992:62). Alle mennesker trenger en følelse av tilhørighet og mening, og religionens evne til dette blir tydelig i omvendelsesprosessen. Omvendelsen medfører en transformasjon av selvet parallelt med transformasjonen av meningssystemet. Dette medfører også at individet oppfatter samfunnet, og sin egen plass i det, på en ny måte: det skjer en forandring i synet man har på verden. Det finnes flere nivåer av hvor ekstrem eller radikal en slik omvendelse er. Problemet med å skjelne graden av forandring ligger i at individet gjerne re-fortolker tidligere erfaringer i lys av det nye meningssystemet. Ergo blir det vanskelig å avgjøre om personens beskrivelse er objektiv, eller om beskrivelsen i større grad er basert på den subjektive re-fortolkningen (McGuire 1992:71-73).

Selv om det er problematisk å redegjøre for eksplisitte omvendelser i et individs liv, er det likevel nyttig å ha en teoretisk forståelse av hvordan en omvendelse kan inntreffe. Dette fordi det i stor grad avslører forbindelsen mellom individets meningssystem, sosiale forhold og identitet. I forbindelse med forandring i individets meningssystem består omvendelsen av tre typer av komponenter: sosiale, psykologiske og idémessige. Kort fortalt består den sosiale komponenten av interaksjonen mellom individet og andre nære kontakter, for eksempel venner, foreldre, medarbeidere, o.l. Den psykologiske komponenten har sammenheng med de følelsesmessige aspektene, men referer også til verdi- og holdningsendringer. Til den idémessige komponenten tilhører alle de ideene som individet slutter seg til, eller avviser, i løpet av prosessen. Problemet blir å ikke fremheve i mye større grad den ene komponenten i forhold til de andre da dette kan gi et feil bilde av individet. For eksempel er det mange religiøse grupper som mener at sannhetsverdien av akkurat deres tro alene er nok for å "overtale" en person til å konvertere. Men man må likevel ikke miste av synet at det faktisk kan ligge reelle religiøse motiver til grunn for en omvendelse, og derfor ikke prøve å redusere alt til en eller annen psykologisk funksjon (McGuire 1992:74). Alt i alt kan både personlige og situasjonelle faktorer forårsake en omvendelse på det grunnlag at ens meningssystem ikke lengre holder mål i forhold til å forklare eller gi mening til erfaringer og hendelser. Dermed

kan individet bli en “søker”, altså en person som aktivt leter etter et nytt, tilfredsstillende meningssystem (McGuire 1992:77).

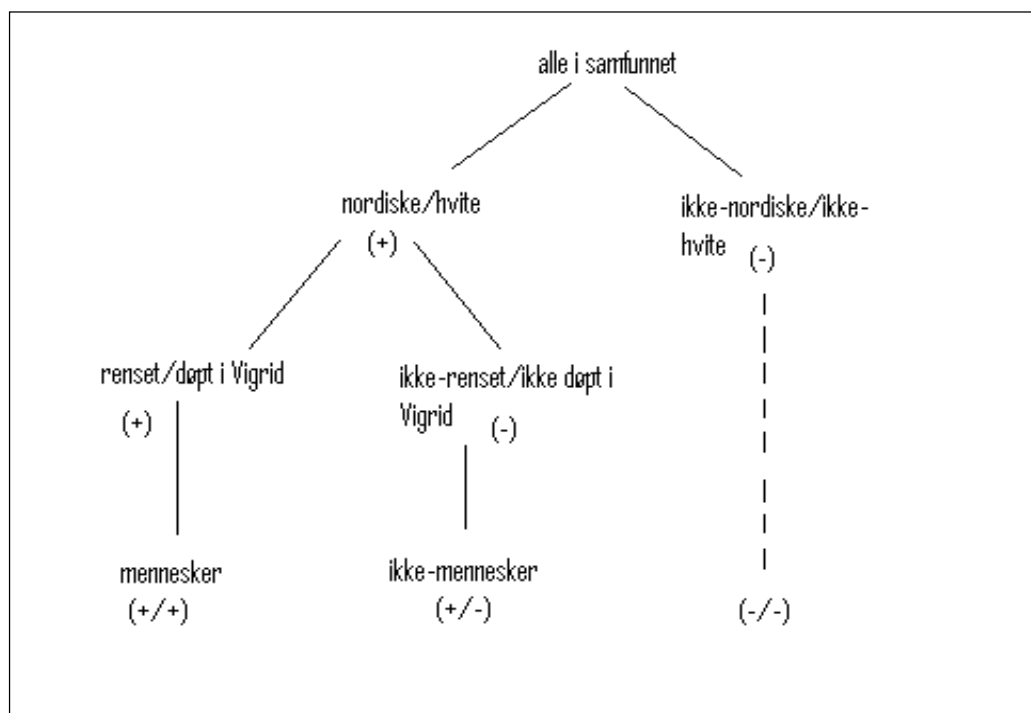
Uansett hva som måtte ligge til grunn for den enkelte til å bli med i Vigrid, kan det eventuelt være snakk om så individuelle grunner at det ikke en gang lønner seg å prøve og danne et helhetlig bilde. Og som vi allerede har sett er det ofte at den omvendte re-fortolker tidligere hendelser inn i det nye meningssystemet, og det kan da by på problemer i henhold til å få en korrekt beskrivelse. Når det er sagt, vil jeg her komme med en påstand om hva som mest sannsynlig ikke kan, eller bør, legges til grunn for en inntreden i Vigrid (eller noen andre grupper for den saks skyld), nemlig “hjernevasking”. Og det er flere grunner til det. For det første er Vigrid en såpass særegen organisasjon at jeg våger og påstå at stort sett må man i utgangspunktet dele noen av de samme meningene og sympatiene som Vigrid før man i det hele tatt tar kontakt. For det andre ønsker Vigrid å holde en lav profil hvilket betyr at noen storstilt misjonering ikke er tilstede. For det tredje, og dette mener jeg er det viktigste argumentet, ved å skylde på “hjernevasking” fratrar man individet plikten han/hun har til å stå som ansvarlig for egne valg og handlinger (Hexham og Poewe 1997:10). Derfor bør man være aktsom å ikke rope “hjernevasking” med én gang noen innlemmes i grupper, gjerne med et ukjent religiøst perspektiv, som en selv kanskje føler seg “truet” av på noen måte (McGuire 1992:75).

Helt til slutt vil jeg kort vende tilbake til forholdet mellom identitet og identifikasjon. Jeg er enig med Hylland Eriksen i at ethvert menneske har et rikt forråd av identifikasjonsmuligheter, og at det dermed er lettere å snakke om identifikasjon heller enn identitet. Utover dette ser jeg for meg at en persons identitet er sammensatt av forskjellige identifikasjoner, og at det er dette som gjør identiteten til en mangesidig og dynamisk prosess (fordi identifikasjonene kan endres både situasjonelt og relasjonelt). Men på samme tid som man kan identifisere seg i forhold til én eller flere ting, vil man nødvendigvis identifisere seg i kontrast til noe helt annet. Slik jeg ser det har en vigrider en vigrider-identifikasjon knyttet til sin identitet, en identifikasjon som vil stå i kontrast til samfunnet for øvrig. Men vigrideren har også andre identifikasjoner som tilhører hans/hennes identitet, for eksempel knyttet til skole, jobb, familie, venner, og lignende. I hvor stor grad vigrider-identifikasjonen er en del av vigriderens totale identitet vil muligens stå i forhold til hvor lenge vedkommende har vært med i organisasjonen, og i den forbindelse også om vedkommende er “bare” døpt og konfirmert, eller også initiert. Jeg mener det her eksisterer en form for usynlig hierarki, hvor Volven/Goden i kraft av sin initiering har en noe annen status enn de andre vigriderne (jfr. kap. 4.2.1). Det trenger absolutt ikke å være snakk om et utøvende makthierarki, men en

logisk konsekvens er at de som ikke er initierte automatisk “ser opp til” de som er det og som dermed har lov til å holde egne seremonier. Dette kan sees i sammenheng med Lincolns teorier angående “taxonomy and hierarchy”, hvor binære opposisjoner inngår som “taxonomizers” i et klassifikasjonssystem. Innenfor et slikt system fungerer “taxonomizers” på den måten at de etablerer “[...] the basis for an act of discrimination through which all members of a given class are assigned to one of two subclasses: those who possess the trait or property in question, and those who do not” (Lincoln 1989:133). I Vigrids tilfelle ligger som sagt den binære opposisjonen i skillet mellom det å være initiert/ikke-initiert (+/-) og dermed om man kan holde seremonier eller ikke (+/-). Situasjonen blir da slik: initiert (++) vs. ikke-initiert (-/-).

Et lignende klassifiseringssystem kan også benyttes i henhold til hvordan Vigrid plasserer sine egne, altså vigriderne, i forhold til resten av samfunnet.¹²⁰ Én del av vigridentifikasjonen henger sammen med at de ser seg selv som “Odins utvalgte folk”, som igjen henger sammen med at de er rensset og har fått statusen “menneske” (jfr. kap. 4.1.1). Dette gir en form for hierarkisk rangordning i samfunnet hvor Vigrid plasserer seg øverst.¹²¹

figur 2

¹²⁰ Se figur 2, etter modell av Lincoln 1989:135.

¹²¹ Dette kan i og for seg til dels assosieres med tanken om “das Übermensch”.

Kapittel 7 Konkluderende avslutning:

“Odin er stor og i hans navn skal vi seire!”¹²²

Jeg har i min masteroppgave gjort rede for hvordan Vigrid bruker den norrøne mytologien til å konstruere en religiøs identitet for gruppen og dens medlemmer. Jeg har på den ene siden sett på strukturen: hva slags myter er det snakk om, og hvordan presenteres disse på Vigrids nettsider? Hvordan kommer den norrøne mytebruken til uttrykk, og i hvilke sammenhenger inngår mytene? På den andre siden innehar oppgaven en tolkning av den funksjonen som den norrøne mytologien har i Vigrids selvpresentasjon: identitet, tenkning, ideologi og ritualer. Men like viktig som den norrøne mytologien, ble også de øvrige narrative som jeg mener inngår i Vigrids meningssystem og som derfor kan fortelle noe om hvem Vigrid er og hva de står for.

Kap. 4, 5 og 6 har tatt for seg henholdsvis det seremonielle, det mytiske og det sosiale aspektet ved organisasjonen Vigrid. I forhold til dette er det innenfor det seremonielle at det religiøse kommer tydeligst til uttrykk. Dåpen er viktig fordi den renser og man dermed får statusen “menneske”, mens man under konfirmasjonen bekrefter sin tilhørighet til “våre Guder og Gudinner og dermed påtar seg plikten til å forsvare “vårt folk”. Ved initiering påtar vigrideren seg i oppdrag å bygge “Odins rike”, og kan i så måte selv holde egne seremonier. Slik jeg ser det fungerer seremoniene som et middel i Vigrids arbeid for å nå deres ønske og mål om å “ta landet tilbake”.

Både seremoniene og meningssystemet uttrykker fellesskap i form av solidaritet, felles mål og verdier, felles tro, trygghetsfølelse og identifikasjon. Meningssystemet, slik det kommer til uttrykk via internett og Vigrids egne månedsmagasiner og håndbok, oppfatter jeg som to-delt. På den ene siden er religionen med de norrøne mytene som skal gi åndelig styrke til å fortsette “kampen for den nordiske rases overlevelse”. På den andre siden er de øvrige narrative som i stor grad gjenspeiler den ideologiske tendensen og hvorfor denne “kampen” er så viktig, i tillegg til hvilket bilde Vigrid har på samfunnet for øvrig. Et gjennomgangstema i meningssystemet er tanken om at det nordiske folket, blant annet via raseblanding, er utsatt for et folkemord. Derfor ser Vigrid det som viktig at den norrøne religionen nå holdes i hevd (“vi tar våre forfedres minner i ny bruk”) da de mener denne er uløselig knyttet til folket som en blodsreligion.

¹²² <http://www.vigrid.net/vigridmedia.htm> (utskrift 26.01.2005).

Seremoniene (middelet) og det mytiske (meningssystemet) er symbolske i seg selv, og knyttes sammen av andre symboler i form av begreper, gjenstander og ikonografi. Dette utgjør til sammen en identitet, eller identifikasjon, både for den enkelte vigriker og for organisasjonen som helhet ("det utvalgte folket"). Dermed dannes et helhetlig system som avgrensar fellesskapet innenfor i motsetning til samfunnet utenfor. Relasjonen "oss"/"de andre" understreker Vigrids posisjon som motkultur. Dette innebærer også at Vigrids og vigridernes egen identifikasjon ikke stemmer overens med hvordan samfunnet for øvrig oppfatter dem. Også det dualistiske og det millenaristiske aspektet ved Vigrid stadfester grensene mellom "oss" og "de andre", og følgelig kan dette føre til at samholdet og trygghetsfølelsen innad i gruppen føles enda sterkere.

Jeg starta på denne masteroppgaven med et utgangspunkt hvor jeg ikke visste så mye om organisasjonen Vigrid, annet enn det som fanget min oppmerksomhet og interesse i avisa *Nordlys* juni 2003: "NAZI-DÅP i Tromsø". Etter hvert som arbeidet har fremskredet, har jeg endt opp med en organisasjon som ikke bare befinner seg innenfor den religiøse sfære, men også innenfor den hvit-rasistiske dimensjonen, som en motkultur til det øvrige samfunnet (pro-kulturen). "Motkultur" har på sett og vis vært en rød tråd som plasserer Vigrid i samfunnet på en logisk måte: ingen pro-kultur uten motkultur. Etter mitt syn trenger ikke en motkultur nødvendigvis å være et "onde" i samfunnet, man kan for eksempel snu på det og se motkulturer som et "noe" som holder pro-kulturen litt på tå-hev og hindrer samfunnet i å falle i en "permanent dvale".

Bibliografi

Primærkilder

- ”Vigrid – En håndbok i kampen for vårt folks overlevelse!”
”Vigrid – Månedsmagasin, nr.87, mars 2006”
”Vigrid – Månedsmagasin, nr.90, juni 2006”

Nettadresser

<http://www.vigrid.net/>

Sekundærkilder

- Asbjørnsen, Peter Chr. og Jørgen Moe. 2001 [2000]. *Samlede eventyr I. De Norske Bokklubbene A/S, Oslo.*
- Bell, Catherine. 1997. *Ritual. Perspectives and Dimensions.* Oxford University Press, New York.
- Baggott, Andy. 1999 [1998]. *Runer. Bruk av runer for å gi beskyttelse og innsikt, til healing og spådommer.* Bladkompaniet A/S, Oslo.
- Blum, Ralph. 1991 [1982]. *Boken om runene. Håndbok i bruk av et eldgammelt orakel: viking-runene.* Tiden Norsk forlag, Oslo.
- Collin, Christen. 1998 [1921]. “Den hvite Mands siste Chansé”. I: Hansen, Jan-Erik Ebbestad (red.) *Norsk tro og tanke 1800-1940 II.* Tano Aschehoug, s.663-667.
- Donovan, Peter. 1999. “Neutrality in Religious Studies”. I: McCutcheon, Russell T. (red.) *The Insider/Outsider Problem in the Study of Religion – a reader.* Cassell, London & New York, s.235-247.
- Eggen, Erik (overs.). 1998 [1961]. *Snorre Sturlason: Den yngre Edda.* Det Norske Samlaget, Oslo.
- Eie, Jorunn. 1996. *Identitetskonstruksjon hos odinister i dagens England. En samtidsanalyse av revitalisering av germansk hedendom.* Hovedoppgave i religionsvitenskap, Universitetet i Bergen.

- Eikemo Prestø, Julie. 2004. *Religion og religiøse symboler i Nasjonal Samling med særlig vekt på propaganda og plakatproduksjon fra 1933-1945*. Hovedoppgave i religionsvitenskap, Universitetet i Bergen.
- Eliade, Mircea. 1963. *Myth and Reality*. Harper & Row, Publishers, New York & Evanston.
- Emberland, Terje. 2001. "Guido von List, Jörg Lanz von Liebenfels og ariosofien". I: Emberland, Terje og Arnfinn Pettersen (red.) *Fyrster i Tåkeland*. Humanist Forlag, Oslo, s.117-136.
- Foss, Otto (overs.). 1999 [1983]. *Platon: Staten*. Museum Tusulanums Forlag, Københavns Universitet.
- Emberland, Terje. 2003. *Religion og rase. Nyhedenskap og nazisme i Norge 1933-1945*. Humanist Forlag, Oslo.
- Gardell, Mattias. 2003. *Gods of the Blood. The Pagan Revival and White Separatism*. Duke University Press, Durham and London.
- Geertz, Clifford. 1993 [1973]. *The Interpretation of Cultures*. Fontana Press, London.
- Gennep, Arnold van. 1999 [1981]. *Rites de passage. Overgangsriter*. Pax Forlag A/S, Oslo.
- Gilhus, Ingvild Sælid. 1999. "Forord". I: A. van Gennep *Rites de passage. Overgangsriter*. Pax Forlag A/S, Oslo, s.9-19.
- Gilhus, Ingvild Sælid og Lisbeth Mikaelsson. 2001. *Nytt blikk på religion. Studiet av religion i dag*. Pax Forlag A/S, Oslo.
- Goodrick-Clarke, Nicholas. 2003. *Black Sun: Aryan Cults, Esoteric Nazism and the Politics of Identity*. New York University Press.
- Goodrick-Clarke, Nicholas. 2004 [1985]. *The Occult Roots of Nazism*. Tauris Parke Paperbacks, London/New York.
- Hansen, Jan-Erik Ebbestad (red.). 1998. *Norsk tro og tanke 1800-1940 II*. Tano Aschehoug.
- Hexham, Irving og Karla Poewe. 1997. *New Religions as Global Cultures: Making the Human Sacred*. Westview Press, Colorado and Oxford.
- Holm-Olsen, Ludvig. 1993 [1975]. *Eddadikt*. J. W. Cappelens Forlag A/S.
- Honko, Lauri. 1972. "The Problem of Defining Myth". I: H. Biezais (red.) *The Myth of the State*. Scripta Instituti Donneriani Aboensis VI, Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, Uppsala, s.7-19.
- Hylland Eriksen, Thomas. 1996. *Kampen om fortiden. Et essay om myter, identitet og politikk*. H. Aschehoug & Co., Oslo.

- Johansen, Anders. 1995. *Den store misforståelsen. "Kulturarv" og "nasjonal egenart" i Norgesreklame og politisk kultur. En advarsel.* Tiden Norsk Forlag A/S, Oslo.
- Kearny, Richard. 1991. "Between Tradition and Utopia. The hermeneutical problem of myth". I: Wood, David (red.) *On Paul Ricoeur. Narrative and Interpretation.* Routledge, London, s.55-73.
- Klass, Morton. 1995. *Ordered Universes: Approaches to the Anthropology of Religion.* Westview Press, Boulder – San Francisco – Oxford.
- Lease, Gary. 2000: "Ideology". I: Braun, Willi og Russell T. McCutcheon (red.) *Guide to the Study of Religion.* Cassell, London and New York, s.438-447.
- Lincoln, Bruce. 1989. *Discourse and the Construction of Society.* Oxford University Press, New York.
- Lincoln, Bruce. 1999. *Theorizing myth. Narrative, Ideology, and Scholarship.* The University of Chicago Press.
- McCutcheon, Russell T. (red.). 1999. *The Insider/Outsider Problem in the Study of Religion – a reader.* Cassell, London and New York.
- McCutcheon, Russell T. 2000. "Myth". I: Braun, Willi og Russell T. McCutcheon (red.) *Guide to the Study of Religion.* Cassell, London and New York, s.190-208.
- McCutcheon, Russell T. 2001. *Critics not caretakers. Redescribing the Public Study of Religion.* State University of New York.
- McGuire, Meredith B. 1992. *Religion: The Social Context.* Wadsworth Publishing Company, Belmont, California.
- Mjøen, Jon Alfred. 1998 [1938]. "Rasehygiene". I: Hansen, Jan-Erik Ebbestad (red.) *Norsk tro og tanke 1800-1940 II.* Tano Aschehoug, s.680-686.
- Mørk, Gry B. 2002. *Drømmer om fortiden – Minner for fremtiden. Norsk black metals norrøne orientering 1992-1995.* Hovedoppgave i religionsvitenskap, Universitetet i Tromsø.
- Norborg, Lars-Arne. 2001 [1986]. *Aschehougs Verdenshistorie: Det sterke Europa 1815-1870 XI.* Redaktører: Knut Helle, Jarle Simensen, Sven Tägil, Kåre Tønnesson. H. Aschehoug & Co., Oslo.
- Rothstein, Michael. 1996 [1991]. *Gud er blå. De nye religiøse bevegelser.* Gyldendal, Viborg.
- Rydving, Håkan. 1997. "Den svårfångade myten – och Religionshistorien". I: Sundqvist, Olof och Anna Lydia Svalastog (red.) *Myter och mytteorier. Religionshistoriska diskussioner och teoretiska ansatser.* Religionshistoriska avdelningen, Teologiska institutionen – Uppsala Universitet, s.11-20.

- Rydving, Håkan. 2004 [1993]. *The end of drum-time. Religious change among the Lule Saami, 1670s-1740s*. Uppsala Universitet.
- Schnurbein, Stefanie von. 1994. "Fornyet naturreligion eller rasistisk kult? Moderne åsatrogrupper i Tyskland og Norden". I *Chaos* nr. 22-1994, København, s.117-129.
- Seip, Anne Lise. 1997. *Aschehougs Norgeshistorie: Nasjonen bygges 1830-70 VIII*. Hovedredaktør: Knut Helle. Medredaktører: Knut Kjeldstadli, Even Lange, Sølvi Sogner. H. Aschehoug & Co., Oslo.
- Seip, Anne Lise. 1998. "Nasjonsbygging – folkestyre – idèkamp. Utviklingslinjer på 1800-tallet". I Hansen, Jan-Erik Ebbestad (red.): *Norsk tro og tanke 1800-1940 II*. Tano Aschehoug, s.15-24.
- Steinsland, Gro. 1997. *Eros og død i norrøne myter*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Steinsland, Gro og Preben Meulengracht Sørensen. 1994. *Menneske og makter i vikingenes verden*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Steinsland, Gro og Preben Meulengracht Sørensen. 1997. *Voluspå*. Pax Forlag A/S, Oslo.
- Strenski, Ivan. 1987. *Four Theories of Myth in Twentieth-Century History. Cassirer, Eliade, Lévi-Strauss and Malinowski*. The MacMillan Press LTD, London.
- Turner, Victor. 1982. "Symbols in Ndembu ritual". I: V. Turner *The Forest og Symbols*. Ithaca, NY: Cornell University Press, s.19-47.
- Turner, Victor. 1982. "Betwixt and between: The liminal period in rites de passage". I: V. Turner *The Forest og Symbols*. Ithaca, NY: Cornell University Press, s.93-111.

VEDLEGG 1

Intervjuguide #1

- 1) Ritualer/seremonier
- 2) Politikk & makt
- 3) Identitet & selv- og virkelighetsforståelse
- 4) Rase
- 5) Norrøn mytologi “før & nå”
- 6) Generelt om Vigrd som organisasjon

Intervjuguide #2

- 1) Generell informasjon om informanten
- 2) Identitet & selv- og virkelighetsforståelse
- 3) Ritualer/seremonier
- 4) Politikk & makt
- 5) Rase
- 6) Norrøn mytologi “før & nå”
- 7) Generelt om Vigrd som organisasjon

VEDLEGG 2

I **Vavtrudnesmål** oppsøker Odin, i forkledning, jotnen Vavtrudne, og det utvikler seg en mytologisk kunnskapskonkurranse mellom de to. En konkurranse som Odin til slutt vinner fordi det siste spørsmålet er et som kun Odin kan svare på. Hoveddelen i diktet består av det mytologiske kunnskapsstoffet ordnet i spørsmål og svar, en form som kan ha vært slik allerede fra førkristen tid, selv om diktet i sin nåværende form ikke nødvendigvis er svært gammelt (Holm-Olsen 1993 [1975]:317).

I **Grimnesmål** opptrer også Odin forkledd (Grimne betyr “den maskerte”), og dette er å regne som Odins enetale. Forhistorien forut for diktet er at Odin har sittet 8 døgn i kong Geirrøds hall, pint mellom to ilder, og uten mat og drikke. Kongens sønn, Agnar, kommer og byr Odin et drikkehorn. Odin lover ham belønning, og snakker om alt han ser når han skuer inn i gudenes hellige land. Deretter gir Odin seg til kjenne for kongen, men han er drukken og Odin har talt forgjeves til ham. Dermed krever Odin kongens liv. I dette diktet er det det mytologiske kunnskapsstoffet som er hoveddelen, og det er kunnskap som er Agnars belønning, derfor er dette også et dikt hvis hensikt er å meddele kunnskap (Holm-Olsen 1993 [1975]:318).

Et noe annerledes dikt er **Skirnesmål**, da dette er fortellingen om hvordan Frøy til slutt får Gjerd, datter til jotnen Gymer. Skirne (Frøys tjener) reiser til Jotunheimen, og her bruker han uhyggelige besvergelses for å bryte ned Gjerdts motstand. Disse besvergelsene er kanskje noe av det nærmeste man kommer virkelige galdrer. Skirnesmål har i religionsvitenskapen blitt tolket som en vårmyte komponert som et rituelt drama. Diktet inneholder ekte mytologiske motiver, og Holm-Olsen mener her at man skal nøye seg med å si at “en myte om Frøy og Gjerd har inspirert en dikter til en poetisk og sterkt dramatisk framstilling av stoffet” (Holm-Olsen 1993 [1975]:320).

Hårbardskvadet har igjen Odin som hovedperson, men denne gangen sammen med Tor. Odin opptrer i dette diktet som ferjemann (Hårbard – Gråskjeggen), og nekter å frakte Tor over sundet. Dermed oppstår det krancling mellom de to. Hårbardskvadet er en type dikt man kan tenke seg muligens “spilt” som en liten komedie, men en del av poengene går dessverre tapt fordi det hentydes flere steder til myter man ikke kjenner lenger (Holm-Olsen 1993 [1975]:321).

Hymeskvadet er på en måte et litt spesielt dikt. Dette fordi det er sammensatt av en rekke myter som omhandler Tor. Rammefortellingen her er at den store kjelen skal hentes hos jotnen Hyme, og dette er en fortelling som i seg selv har mytepreg og som kan ha sitt grunnlag i myten om den magiske gudedrikken, kjent for flere indo-europeiske folk. Sentralt i diktet er også fortellingen om Tors fisketur, da han fisket Midgardsormen, som også kan sies å ha røtter i indo-europeisk mytestoff (kampen mot kaos-uhyret). Mytene i Hymeskvadet er brukt mer som en underholdende fortelling, enn med tanke på å gi kunnskap om myter eller la dem belyse verdensutviklingen. Mye tyder på at diktet tilhører de unge gudediktene, blant annet den frie bruken av myter og eventyrmotiver, samt de dikteriske omskrivningene, “kenningene” (Holm-Olsen 1993 [1975]:321-322).

I **Loketretten** er det Loke som står for spenningen. Diktet er en regelrett respektløs utskjelling av de andre æsene, og Loke opptrer som gudenes ondskapsfulle fiende inntil han må gi tapt for Tor. Loke er den mest gåtefulle av skikkelsene i norrøn mytologi; han er snartenkt, men uberegnelig og lite moralsk, han er hjelpsom overfor æsene (Trymskvadet), men han volder dem også ulykker (Holm-Olsen 1993 [1975]:323).

Trymskvadet starter med den ilske Tor som har mistet hammeren sin, eller rettere sagt, den er stjålet av jotnen Trym. Kort fortalt ender det opp med at Tor (utkledd som Frøya) reiser til Jotunheimen sammen med Loke (utkledd som tjenestejente), og får dermed tilbake hammeren sin. Når det gjelder alderen til Trymskvadet, derom strides de lærde. Noen regner det for å være blant de eldste eddadiktene, mens andre mener det er svært ungt (Holm-Olsen 1993 [1975]:325).

Allvismål er et kunnskapsdikt på lik linje med Vavtrudnesmål. I Allvismål har det kommet en dverg, som kaller seg Allvis (den allvitende), til æsene og vil hente seg en jente som han hevder er blitt lovet ham til brud. Tor, som opptrer som jentas verge, vil ikke utlevere henne, og stiller som premis at dvergen skal svare på mange spørsmål. Det er ikke det at Allvis ikke kan svare på Tors spørsmål, men det hele trekker ut i tid og dermed gryr en ny dag. Dverger tilhører de underjordiske, og fra en rekke sagn hører man at de underjordiske ikke tåler sol, og dermed blir til stein. Diktet sier ingenting direkte om at dette skjer med Allvis, men det kan man nok anta at det gjør. Dette er dog bare rammen rundt hovedinnholdet i diktet, som er kunnskap (Holm-Olsen 1993 [1975]:325).

I **Balders drømmer (Vegtamskvadet)** møter vi igjen Odin. Og som i Voluspå, snakker han også denne gangen med en volve. På grunn av Balders onde drømmer rir Odin til Hel for å vekke volven slik at hun kan fortelle hva disse drømmene betyr. Fordi Odin i diktet kaller seg Vegtam (“den veg-vante”), kalles diktet også Vegtamskvadet. Volven forteller

Odin om hvordan Balder skal dø og hvordan han skal bli hevnet. Til slutt, akkurat som i Vavtrudnesmål, stiller Odin et spørsmål som bare han selv kan svare på (Holm-Olsen 1993 [1975]:326).

Rigstula er et dikt som forteller om hvordan de sosiale klassene har oppstått. Navnet på diktet betyr “Rigs ramse”, og i prosainnledningen fortelles det at Rig er den samme som Heimdall. Selv om denne guden ferdes i menneskenes verden, så kan det likevel kalles et gudedikt. Men selv om grunntanken er at alle har samme guddommelige stamfar, settes det likevel klare sosiale skiller. Dette gjøres ved detaljerte miljøskildringer. Rigstula tilhører mest sannsynlig til blant de unge gudediktene. Dette fordi tanken om at alle, inkludert trellene, stammer fra én og samme gud neppe er en ekte hedensk tanke, men heller sprunget ut i møtet med et kristent menneskesyn. Selv om slutten av diktet har gått tapt, så ender det i alle fall med at Jarl får sønnen Kon. Denne kalles for “Kon unge” som meget kan vel kan være en hentydning til ordet konge. Både Harald Hårfagre og Harald Hardråde har blitt tolket som denne kongen. Men det finnes også teorier som antyder at diktet er rettet mot Håkon Håkonsson (1217-1263), eller også hans sønn Håkon den unge. Dette fordi navnet Håkon muligens kan tolkes som “den høye Kon” (Holm-Olsen 1993 [1975]:327).

Det siste diktet er **Det andre kvadet om Helge Hundingsbane**, som kommer inn under heltediktene, og som er bare ett av flere dikt som hører til Helge-diktningen. Dette diktet forteller den vakre, men også tragiske, kjærlighetshistorien til Helge og Sigrun i tiden etter at Helge har drept kong Hunding (derav navnet Hundingsbane). Helge dreper Sigruns far, samt hennes ene bror. Den andre broren, Dag, overlever og dreper deretter Helge. En natt kommer Helge ridende fra Valhall, og Sigrun tilbringer natten sammen med ham i gravhaugen før han må vende tilbake. På grunn av stor sorg og lengsel blir Sigruns liv kort. Håpet er likevel ikke helt ute. Det heter seg at Helge og Sigrun skal fødes på ny, da som Helge Haddingjaskate og Kåra Halvdansdatter, slik det fortelles om i Kårasangen (Holm-Olsen 1993 [1975]:208). Det hører også med til Helge-diktningen at hvert av “kvadene” inneholder stroferekker med ærekrenkende beskyldninger, dog i Det andre kvadet om Helge Hundingsbane er denne utskjellings-rekken noe kortere og avvikende enn de andre (strofe 19-24) (Holm-Olsen 1993[1975] :331-332).